



**TÜRKİYE CUMHURİYETİ
RİZE VALİLİĞİ
ÇEVRE VE ŞEHİRCİLİK İL MÜDÜRLÜĞÜ**

**RİZE İLİ
2020 YILI ÇEVRE DURUM RAPORU**

**HAZIRLAYAN:
ÇEDVE ÇEVRE İZİNLERİ ŞUBE MÜDÜRLÜĞÜ
RİZE ÇEVRE VE ŞEHİRCİLİK İL MÜDÜRLÜĞÜ**

RİZE - 2021

İÇİNDEKİLER

Sayfa

GİRİŞ	1
A. HAVA	4
A.1. HAVA KALİTESİ	4
A.2. HAVA KALİTESİ ÜZERİNE ETKİ EDEN KİRLETİCİLER	7
A.3. HAVA KALİTESİNİN KONTROLÜ KONUSUNDAKİ ÇALIŞMALAR	10
A.3.1. Temiz Hava Eylem Planları	10
A.4. ÖLÇÜM İSTASYONLARI	11
A.5. GÜRÜLTÜ	15
A.6. İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ EYLEM PLANI ÇERÇEVESİNDE YAPILAN ÇALIŞMALAR	18
A.7. SONUÇ VE DEĞERLENDİRME	21
B. SU VE SU KAYNAKLARI	22
B.1. İLİN SU KAYNAKLARI VE POTANSİYELİ	22
B.1.1. Yüzeysel Sular	22
B.1.1.1. Akarsular	22
B.1.1.2. Doğal Göller, Göletler ve Rezervuarlar	22
B.1.2. Yeraltı Suları	23
B.1.2.1. Yeraltı Su Seviyeleri	23
B.2. SU KAYNAKLARININ KALİTESİ	24
B.3. SU KAYNAKLARININ KİRLİLİK DURUMU	25
B.3.1. Noktasal kaynaklar	25
B.3.1.1. Endüstriyel Kaynaklar	25
B.3.1.2. Eysel Kaynaklar	25
B.3.2. Yayılı Kaynaklar	25
B.3.2.1. Tarımsal Kaynaklar	25
B.3.2.2. Diğer	26
B.4. DENİZLER	27
B.4.1. Deniz Kıyı Sularının Kirlilik Durumu	27
B.4.2. Plajların Su Kalitesi ve Mavi Bayrak Durumu	27
B.4.3. Acil Müdahale Planları	27
B.4.4. Atık Kabul Tesisleri ve Atık Alma Gemileri	28
B.4.5. Denizdeki Balık Çiftlikleri	28
B.4.6. Deniz Çöpleri	28
B.5. SEKTÖREL SU KULLANIMLARI VE YAPILAN SU TAHSİSLERİ	28
B.5.1. İçme ve Kullanma Suyu	28
B.5.1.1. Yüzeysel su kaynaklarından kullanılan su miktarı ve içme suyu arıtım tesisi mevcudiyeti	28
B.5.1.2. Yeraltı su kaynaklarından temin edilen su miktarı ve içme suyu arıtım tesisi mevcudiyeti	29
B.5.1.3. İçme Suyu temin edilen kaynağın adı, mevcut durumu, potansiyeli vb.	29
B.5.2. Sulama	30
B.5.2.1. Salma sulama yapılan alan ve kullanılan su miktarı	30
B.5.2.2. Damlama, yağmurlama veya basınçlı sulama yapılan alan ve kullanılan su miktarı	30
B.5.3. Endüstriyel Su Temini	31
B.5.4. Enerji Üretimi Amacıyla Su Kullanımı	31
B.5.5. Rekreasyonel Su Kullanımı	32
B.6. ÇEVRESEL ALTYAPI	32
B.6.1. Kentsel Kanalizasyon Sistemi ve Atıksu Arıtma Tesisleri Hizmetleri	32
B.6.2. Organize Sanayi Bölgeleri ve Münferit Sanayiler Atıksu Altyapı Tesisleri	34
B.6.3. Katı Atık (Düzenli) Depolama Tesisleri Atıksuları İçin Önlemler	34
B.6.4. Atıksuların Geri Kazanılması ve Tekrar Kullanılması	34
B.7. TOPRAK KİRLİLİĞİ VE KONTROLÜ	35

<i>B.7.1. Noktasal Kaynaklı Kirlenmiş Sahalar</i>	35
<i>B.7.2. Arıtma Çamurlarının Bertaraf Yöntemi</i>	35
<i>B.7.3. Madencilik faaliyetleri ile bozulan arazilerin doğaya yeniden kazandırılmasına ilişkin yapılan çalışmalar</i>	35
<i>B.7.4. Tarımsal Faaliyetler İle Oluşan Toprak Kirliliği</i>	35
B.8. SONUÇ VE DEĞERLENDİRME	36
C. ATIK	37
C.1. BELEDİYE ATIKLARI (KATI ATIK BERTARAF TESİSLERİ)	37
C.2. HAFRIYAT TOPRAĞI, İNŞAAT VE YIKINTI ATIKLARI	39
C.3. SIFIR ATIK YÖNETİMİ	39
<i>C.3.1. Eğitimler</i>	39
<i>C.3.2. Atık Getirme Merkezleri</i>	39
<i>C.3.3. Atık Miktarları</i>	40
<i>C.3.4. Sisteme Geçen Kuruluş Sayısı</i>	41
<i>C.3.5. Ekipman</i>	42
<i>C.3.6. Kompost</i>	43
<i>C.3.7. Sıfır Atık Belgesi</i>	43
C.4. AMBALAJ ATIKLARI	43
C.5. TEHLİKELİ ATIKLAR	46
C.6. ATIK MADENİ YAĞLAR	47
C.7. ATIK PİL VE AKÜMÜLATÖRLER	48
C.8. BİTKİSEL ATIK YAĞLAR	48
C.9. ÖMRÜNÜ TAMAMLAMIŞ LASTİKLER	49
C.10. ATIK ELEKTRİKLİ VE ELEKTRONİK EŞYALAR	49
C.11. ÖMRÜNÜ TAMAMLAMIŞ ARAÇLAR	51
C.12. TEHLİKESİZ ATIKLAR	51
<i>C.12.1 Demir ve Çelik Sektörü ve Cüruf Atıkları</i>	52
<i>C.12.2 Kömürle Çalışan Termik Santraller ve Kül</i>	52
<i>C.12.3 Atıksu Arıtma Tesisi Çamurları</i>	52
C.13. TIBBİ ATIKLAR	52
C.14. MADEN ATIKLARI	53
C.15. SONUÇ VE DEĞERLENDİRME	54
Ç. BÜYÜK ENDÜSTRİYEL KAZALARIN ÖNLENMESİ ÇALIŞMALARI	55
Ç.1. BÜYÜK ENDÜSTRİYEL KAZALAR	55
Ç.2. SONUÇ VE DEĞERLENDİRME	55
D. DOĞA KORUMA VE BİYOLOJİK ÇEŞİTLİLİK	56
D.1. FLORA	56
D.2. FAUNA	56
D.3. ORMANLAR, MİLLİ PARKLAR VE TABİAT PARKLARI	56
<i>D.3.1. Ormanlar</i>	56
<i>D.3.2. Milli Parklar</i>	56
<i>D.3.3. Tabiat Parkları</i>	59
D.4. ÇAYIR VE MERA	66
D.5. SULAK ALANLAR	68
D.6. TABİAT VARLIKLARINI KORUMA ÇALIŞMALARI	68
<i>D.6.1. Tabiat Anıtları</i>	68
<i>D.6.2. Tabiatı Koruma Alanları</i>	71
<i>D.6.3. Anıt Ağaçlar</i>	71
<i>D.6.4. Özel Çevre Koruma Bilgileri</i>	72
<i>D.6.5. Doğal Sit Alanları</i>	72
D.7. SONUÇ VE DEĞERLENDİRME	79

E. ARAZİ KULLANIMI	80
E.1. ARAZİ KULLANIM VERİLERİ	80
E.2. MEKÂNSAL PLANLAMA	82
<i>E.2.1. Çevre Düzeni Planı</i>	82
E.3. SONUÇ VE DEĞERLENDİRME	83
F. ÇED, ÇEVRE İZİN VE LİSANS İŞLEMLERİ	84
F.1. ÇEVRESEL ETKİ DEĞERLENDİRMESİ İŞLEMLERİ	84
F.2. ÇEVRE İZİN VE LİSANS İŞLEMLERİ	85
F.3. SONUÇ VE DEĞERLENDİRME	86
G. ÇEVRE DENETİMLERİ VE İDARİ YAPTIRIM UYGULAMALARI	87
G.1. ÇEVRE DENETİMLERİ	87
G.2. ŞİKÂyetLERİN DEĞERLENDİRİLMESİ	87
G.3. İDARİ YAPTIRIMLAR	88
G.4. ÇEVRE KANUNU UYARINCA DURDURMA CEZASI UYGULAMALARI	89
G.5. SONUÇ VE DEĞERLENDİRME	90
H. ÇEVRE EĞİTİMLERİ	91

ÇİZELGELER DİZİNİ

Sayfa

Çizelge A.1 – Hava kalitesi değerlendirme ve yönetiminde limit değerlerinde kademeli azaltım ve uyarı eşikleri.....	5
Çizelge A.2 - Ulusal hava kalite indeksi kesme noktaları.....	6
Çizelge A.3 - Ulusal hava kalitesi indeksi.....	6
Çizelge A.4 –2020 yılı itibariyle sürekli emisyon ölçüm sistemleri	7
Çizelge A.5 – 2020 yılında kullanılan yakıt türleri ve miktarları.....	9
Çizelge A.6 - 2020 yılındaki araç sayısı ve egzoz ölçümü yaptıran araç sayısı.....	10
Çizelge A.7 - Rize ilinde 2020 yılında hava kalitesi ölçüm istasyon yerleri ve ölçülen parametreler ..	12
Çizelge A.8 - 2020 yılı hava kalitesi parametreleri aylık ortalama değerleri ve sınır değerini aştığı gün sayıları ($\mu\text{g}/\text{m}^3$; CO : mg/m^3).....	13
Çizelge A.9 - 2020 yılı hava kalitesi parametreleri aylık ortalama değerleri ve sınır değerini aştığı gün sayıları ($\mu\text{g}/\text{m}^3$; CO : mg/m^3).....	15
Çizelge B.10 –İlin akarsuları.....	22
Çizelge B.11 - Mevcut göl, gölet ve rezervuarlar	22
Çizelge B.12 – Yeraltı suyu potansiyeli	23
Çizelge B.13 - 2020 yılı yüzey ve yeraltı sularında tarımsal faaliyetlerden kaynaklanan nitrat kirliliği ile ilgili analiz sonuçları	24
Çizelge B.14 - 2020 yılı yüzey ve yeraltı sularında tarımsal faaliyetlerden kaynaklanan nitrat kirliliği ile ilgili analiz sonuçları	25
Çizelge B.15 - Rize İlinde 2020 Yılı Tarım Arazilerinin Kullanımı.....	26
Çizelge B.16 – Rize ilinde 2020 yılında kullanılan ticari gübre tüketiminin bitki besin maddesi bazında ve yıllık tüketim miktarları.....	26
Çizelge B.17 - Rize ilinde 2020 yılında tarımda kullanılan girdilerden gübreler haricindeki diğer kimyasal maddeleri (tarımsal ilaçlar vb)	26
Çizelge B.18 – Kıyı su kütlelerinin ekolojik kalite değerlendirmesi	27
Çizelge B.19 – 2020 yılı itibariyle acil müdahale planı hazırlaması gereken ve onaylı plana sahip kıyı tesisi sayısı.....	27
Çizelge B.20 – DSİ 22. Bölge Müdürlüğü Tarafından Tahsis Edilen İçme Suyu Kaynakları	29
Çizelge B.21 – Rize İlindeki İşletmedeki Hidroelektrik Santral Projeleri	31
Çizelge B.22 – 2020 yılı itibariyle kentsel atıksu arıtma tesislerinin durumu.....	33
Çizelge B.23 – 2020 yılı OSB, Serbest Bölgeler ve Sanayi Sitelerinde atıksu arıtma tesislerinin (AAT) durumu	34
Çizelge B.24 – 2020 yılı itibariyle münferit sanayiye ait atıksu arıtma tesisi (AAT) sayısı	34
Çizelge B.25 - 2020 yılı için tespit edilen noktasal kaynaklı toprak kirliliğine ilişkin veriler.....	35
Çizelge B.26 – 2020 yılında kullanılan ticari gübre tüketiminin bitki besin maddesi bazında ve yıllık tüketim miktarları.....	35
Çizelge B.27 - 2020 yılında tarımda kullanılan girdilerden gübreler haricindeki diğer kimyasal maddeleri (tarımsal ilaçlar vb)	36
Çizelge B.28 - 2020 yılında topraktaki pestisit vb tarım ilacı birikimini tespit etmek amacıyla yapılmış analizin sonuçları.....	36
Çizelge C.29 - 2020 yılı için il/ilçe belediyelerince toplanan ve yerel yönetimlerce (büyükşehir belediyesi/ belediye/ birliklerce) yönetilen belediye atığı miktarı ve toplanma, taşınma ve bertaraf yöntemleri.....	38

Çizelge C.30 – 2020 yılında sıfır atık yönetimi kapsamında verilen eğitimler	39
Çizelge C.31 – 2020 yılı itibariyle Atık Getirme Merkezleri.....	39
Çizelge C.32 – 2020 yılında sıfır atık yönetimi kapsamında toplanan atık miktarı	40
Çizelge C.33 – 2020 yılı itibariyle sıfır atık sistemini uygulayan kurum/kuruluş sayısı	42
Çizelge C.34 – 2020 yılı itibariyle sıfır atık yönetimi kapsamındaki ekipmanlar.....	42
Çizelge C.35 – 2020 yılı itibariyle sıfır atık yönetimi kapsamında kompost üretimi bilgileri.....	43
Çizelge C.36 - Temel Seviye Sıfır Atık Belgesi almış kurum türlerine ilişkin bilgiler.....	43
Çizelge C.37 - 2019 yılı ambalaj ve ambalaj atıkları istatistik sonuçları*	44
Çizelge C.38 - 2020 yılında kayıtlı ekonomik işletme sayısı	44
Çizelge C.39 - 2020 yılında kayıtlı ambalaj atığı toplama ayırma tesisi sayısı.....	44
Çizelge C.40 - 2020 yılında ambalaj atığı geri kazanım tesisi sayısı	45
Çizelge C.41 – 2020 yılında Belediyelerin Ambalaj Atık Yönetim Planı (AAYP) durumu.....	45
Çizelge C.42 - 2020 yılında Atık Getirme Merkezleri ile ilgili durum	45
Çizelge C.43 - 2019 yılında atık işleme yöntemine göre atık miktarları*.....	46
Çizelge C.44 – 2019 yılı için atık madeni yağ geri kazanım ve bertaraf miktarları.....	48
Çizelge C.45 – Yıllar itibariyle toplanan atık akü ve pil miktarı (kg)*.....	48
Çizelge C.46 – 2019 yılı için atık bitkisel yağlarla ilgili veriler	48
Çizelge C.47 –2019 yılında oluşan ömrünü tamamlamış lastikler ile ilgili veriler	49
Çizelge C.48 – Yıllar itibariyle geri kazanım tesislerine ve Atık Yakma Tesislerine gönderilen toplam ÖTL miktarları (ton/yıl)	49
Çizelge C.49 –2020 yılı AEEE toplanan ve işlenen miktarlar	50
Çizelge C.50 - 2020 yılı teslim alınan ÖTA sayısı.....	51
Çizelge C.51 – 2019 yılı için sanayi tesislerinde oluşan tehlikesiz atıkların toplanma ve bertaraf edilmesi ile ilgili verileri	51
Çizelge C.52 –2019 yılı için ildeki demir ve çelik üreticileri, cüruf ve bertaraf yöntemi.....	52
Çizelge C.53 –2019 yılı termik santrallerde kullanılan kömür, oluşan cüruf ve uçucu kül miktarı.....	52
Çizelge C.54 – 2020 yılında il sınırları içinde oluşan yıllık tıbbi atık miktarı	53
Çizelge C.55 - Yıllara göre tıbbi atık miktarı.....	53
Çizelge C.56 – 2020 yılında maden zenginleştirme tesislerinden kaynaklanan atık miktarı	53
Çizelge C.57 – 2020 yılı itibariyle bulunan atık işleme tesisi sayısı.....	54
Çizelge Ç.58 – 2020 yılında BEKRA kuruluşlarının sayısı	55
Çizelge Ç.59 – 2020 yılında BEKRA bildirimleri sorgulanan kuruluş sayıları	55
Çizelge E.60 – Arazi kullanım sınıflandırması	81
Çizelge F.61 – Bakanlık merkez ve ÇŞİM tarafından 2020 yılı içerisinde alınan ÇED Olumlu ve ÇED Gerekli Değildir Kararlarının sektörel dağılımı	84
Çizelge F.62 – Bakanlık merkez ve ÇŞİM tarafından 2014-2020 yılları arasında verilen muafiyet kararlarının sektörel dağılımı	85
Çizelge F.63 – 2014-2020 yılları arasında verilen iade/iptal kararlarının sektörel dağılımı	85
Çizelge F.64 – 2020 yılında Bakanlık Merkez teşkilatı ve ÇŞİM tarafından verilen Geçici Faaliyet Belgesi ve Çevre İzni/Çevre İzni ve Lisansı Belgesi sayıları.....	85
Çizelge G.65 - 2020 yılında ÇŞİM tarafından gerçekleştirilen denetimlerin sayısı.....	87
Çizelge G.66 – 2020 yılında ÇŞİM’e gelen tüm şikâyetler ve bunların değerlendirilme durumları.....	88
Çizelge G.67 – 2020 yılında ÇŞİM tarafından uygulanan ceza miktarları ve sayısı.....	88

GRAFİKLER DİZİNİ

	Sayfa
Grafik A.1 - 2020 yılında Rize istasyonu PM ₁₀ parametresi günlük ortalama değer grafiği	12
Grafik A.2 - 2020 yılında Rize istasyonu SO ₂ parametresi günlük ortalama değer grafiği	12
Grafik A.3 - 2020 yılında Rize istasyonu NO ₂ parametresi günlük ortalama değer grafiği.....	13
Grafik A.4 - 2020 yılında Rize istasyonu NO _x parametresi günlük ortalama değer grafiği.....	13
Grafik A.5 - 2020 yılında Ardeşen istasyonu PM ₁₀ parametresi günlük ortalama değer grafiği.....	14
Grafik A.6 - 2020 yılında Ardeşen istasyonu SO ₂ parametresi günlük ortalama değer grafiği.....	14
Grafik A.7 - 2020 yılında Ardeşen istasyonu NO ₂ parametresi günlük ortalama değer grafiği.....	14
Grafik A.8 - 2020 yılında Ardeşen istasyonu NO _x parametresi günlük ortalama değer grafiği.....	15
Grafik A.9 –2020 yılında gürültü konusunda yapılan şikayetlerin dağılımı	18
Grafik B.10 - Rize ilinde 2018 yılı belediyeler tarafından içme ve kullanma suyu şebekesi ile dağıtılmak üzere temin edilen su miktarının kaynaklara göre dağılımı	29
Grafik B.11 – 2018 yılında Rize ilinde kanalizasyon hizmeti verilen nüfusun belediye nüfusuna oranı	32
Grafik B.12 – 2018 yılında Rize ilinde atıksu arıtma tesisi ile hizmet edilen nüfusun toplam belediye nüfusuna oranı	32
Grafik C.13 – Yıllar bazında sıfır atık yönetimi kapsamında verilen eğitimlere katılan kişi sayısı.....	39
Grafik C.14 – Yıllar bazında sıfır atık yönetimi kapsamında toplanan atık miktarı	41
Grafik C.15 – Yıllar itibariyle sıfır atık sistemine geçen kurum/kuruluş binası sayısı	42
Grafik C.16 – Yıl bazında kayıtlı ekonomik işletme sayısı.....	44
Grafik C.17 – Yıl bazında bulunan ambalaj atığı geri kazanım tesisi sayısı	45
Grafik C.18 – Atık yönetim uygulaması verilerine göre ilimizdeki tehlikeli atık yönetimi*	46
Grafik C.19 – Yıllar itibariyle ilinde atık madeni yağ toplama miktarları &	47
Grafik C.20 – Yıllar itibariyle geri kazanım tesislerine ve Atık Yakma Tesislerine gönderilen toplam ÖTL miktarları (ton/yıl)	49
Grafik C.21 - Yıllar itibariyle atık elektrikli ve elektronik eşya toplama miktarları (ton)	50
Grafik C.22 - Yıllar itibariyle AEEE işleyen tesis sayısı	50
Grafik C.23 – 2020 yılında madencilikte proses atıklarının bertarafı	54
Grafik E.24 – 2018 yılı arazi kullanım durumuna göre arazi sınıflandırması	80
Grafik F.25 – 2020 yılında ÇED Gerekli Değildir Kararı alınan projelerin sektörel dağılımı.....	84
Grafik F.26 – 2020 yılında verilen Çevre İzin/ Çevre İzin ve Lisans Belgelerinin konularına göre dağılımı.....	85
Grafik G.27 – ÇŞİM tarafından 2020 yılında gerçekleştirilen planlı ve ani çevre denetimlerinin dağılımı.....	87
Grafik G.28 – 2020 yılında ÇŞİM gelen şikâyetlerin konulara göre dağılımı	88
Grafik G.29 – 2020 yılında ÇŞİM tarafından uygulanan idari para cezaları miktarının konulara göre dağılımı.....	89
Grafik G.30 - 2020 yılında ÇŞİM tarafından uygulanan idari para cezaları sayısının konulara göre dağılımı.....	89

HARİTALAR DİZİNİ

	Sayfa
Harita A.1 – Rize ilinde bulunan hava kirliliği ölçüm cihazlarının yerleri	11
Harita A.2 – Rize ilinde bulunan hava kirliliği ölçüm cihazlarının yerleri	11
Harita E.3 – Rize ilinin Çevre Düzeni Planı.....	82

GİRİŞ

Her mevsim, her santimetrekaire ayrı bir doğal güzellikle bezenir Rize. Dünya'nın ender bulunan çiçekleri mevsimine göre her zaman Rize'de sizinle beraberdir. Baharın erken günlerinde sklemenler ve kardelenlerle başlar, sonbaharda da çiğdem türleri ile noktalanır. Çiçeklerin çoğu erken ilkbaharda alçalarda, yaz başlangıcında da yüksek dağ eteklerinde boy verirler. Yaz başlangıcında yolunuz Rize'nin orta seviye ormanlarına düşerse, bu yolunuz bir de kestane ormanlarının içinden geçerse; kestane çiçeği kokusundan baygınlık geçirebilirsiniz. Bir de çiçekler balözü salgılamaya durmuş iseler; arıların uğultusu ve bu uğultuyu zaman zaman kesen dağ kuşlarının ötüşleri sizi baygınlıktan uyandırabilir. Rize'nin değişken havası kimi zaman meyve ağaçlarını şaşırtıp, kış ortasında çiçeğe döndürür. İki bin metre yükseltilerde ormanın yerini otlaklar alır. Doruklara doğru sarp kayalar çoğu zaman sislerle kaplı gizemli yaşamlarını devam ettirirler. Bu sarp kayalar bile yer yer türlü çiçeklerle bezenmiştir. Erken bahardan itibaren yaz bitimine kadar Güney yarımküreden gelen birçok kuşları kucaklar. Sonbaharda da kuzeyden gelen birçok göçmen kuşlarına da konukseverliğini gösterir. Rize'de doğa; insanların yaptıkları konakları, köprüleri bile en güzel yeşillikleriyle dört mevsim süsler. Bu görüntüler size; insanın yaptıklarıyla, Tanrının onlara taktığı en olağan üstü güzelliği tanımlayan tabiat ananın değerli tacını düşündürebilir.

Rize; Doğu Karadeniz kıyı şeridinin doğusunda, 40°-22' ve 41°-28' doğu meridyenleri ile 40°-20' ve 41°-20' kuzey paralelleri arasında yer alır. Batıdan Trabzon'un Of, güneyden Erzurum'un İspir, güneybatıda Bayburt, Doğudan Artvin'in Yusufeli ve Arhavi ilçeleri ile Kuzeyden Karadeniz tarafından çevrili olan Rize'nin göller hariç yüzölçümü 3.922 km²'dir.

2018 yılı Adrese Dayalı Nüfus verilerine göre İlimizin Nüfusu 348.608'dir. Bunun 206.088'lik kısmı il merkezi ve ilçelerde 142.520 kişisi de belde ve köylerde yaşamaktadır.

İlimizin topografik yapısı çok engebeli olmakla beraber subtropikal iklim özelliklerine havidir. Bu sebeple monokültür özellik arz eden çay hakim bitkidir. İlimizin toprakları çay ziraatından dolayı asidik karakterdedir. Ancak çay üretimine müsaittir. İlimiz nüfus yoğunluğu bakımından Türkiye'nin yoğun illeri arasında yer almasına rağmen, tarıma elverişli alanlar bölgenin coğrafi yapısı nedeniyle kısıtlı olup, bu miktar 54293 hektardır. Mevcut arazinin % 92'sin de çay tarımı yapılmaktadır. Çay bahçelerinin dağılımına baktığımızda üreticilerimizin % 90'na, kişi başına 3000 m²'den az çay bahçesi düşmektedir. Bu ise üretici ailelerini geçimini sağlamaktan uzaktır. İlimizde ekonomik olarak geçinemeyen aileler geçimlerini sağlayabilmek için göç etmektedirler. Özellikle sahilten 1000 metre şeridine kadar olan arazilerimizin uygun kısımlarında kivi yetiştiriciliğinin iyi sonuç vermiştir. Belli rakımlara kadar kokulu üzüm (izabella), böğürtlen, ahududu, Bodur elma, çilek vs., ayrıca belli rakımın üzerinde de yaban mersini (likapa) çeşitleri yetiştirilebilmektedir.

Rize ilinin tarım arazilerinin büyük bir kısmı (%85) çay ve fındık tarımı için ayrılmış durumdadır. Bu sebeple, çay ilin en önemli tarımsal ürünü olup ülke üretiminin %60'ı Rize'den karşılanmaktadır.

İlimizin arazi yapısı engebeli olduğundan Sanayiye uygun alanlar kısıtlıdır. Çay bitkisi yetiştirilmesine uygun iklim koşullarına sahip ilimizde kuru çay üretimi ile ilgili Sanayii ağırlıktadır. Diğer sanayi dallarındaki ilerleme, arsa ve altyapı giderlerinin fazla olması nedeni ile gelişmemiştir. Rize'de yazları serin, kışları ılıman ve her mevsimi yağışlı bir iklim görülür. Elli yıl boyunca yapılan rasat sonuçlarına göre Rize'nin yıllık sıcaklık ortalaması 14,1 C°'dir. Bu süre içerisinde kaydedilen en düşük sıcaklık -7°C olup 23 Mart 1962'de, en yüksek sıcaklık ise 38,2 C° olup 21 Mayıs 1980'de kaydedilmiştir. En soğuk ay olan Ocak ayının sıcaklık ortalaması 6,7 C°; en sıcak ay olan Temmuz ayının sıcaklık ortalaması ise 22,2 C°'dir. Ocak minimumun -5,6 C°, Temmuz maksimumun 32,5 C°

olduğu Rize’de yıllık sıcaklık salınımı 25,8 C°’dir. Bu haliyle Rize, denizsel iklimlerin karakteristik özelliğini taşır.

Yurdumuzun eşsiz güzellikler ile donanmış, Doğu Karadeniz Bölgesinde yer alan, yeşil ile mavinin kucaklaştığı güzel ilimiz Rize, tarihi ve arkeolojik değerlerinin yanı sıra doğal ve turistik yönden de kıyaslanamayacak kadar zengin bir yapıya sahiptir. Gür ormanları, bulutlu dağları, coşkun akan dereleri, yemyeşil yaylaları, çay bahçeleri, termal, kaynakları, kültürel ve folklorik değeri ile her mevsim turizmin hizmetindedir. Doğal kaynakların her geçen gün daha büyük bir hızla tüketildiği günümüzde Rize, dünyanın belli başlı turistik merkezlerinden olabilecek niteliktedir. Tabi güzellikler yönünden çok zengin olan il ve ilçelerin her kesiminde doğal mesire alanlarına rastlamak mümkündür.

Rize jeopolitik yönden de çok önemli bir konuma sahiptir Orta Asya’yı Avrupa’ya bağlayan karayolu ağının bir kolunun ilden geçmesi ve Sarp sınır kapısının açılması sonrasında oluşan çok yönlü hareketlilik sebebiyle "RİZE TURİZM VE TİCARET MERKEZİ" olma niteliği taşımaktadır.

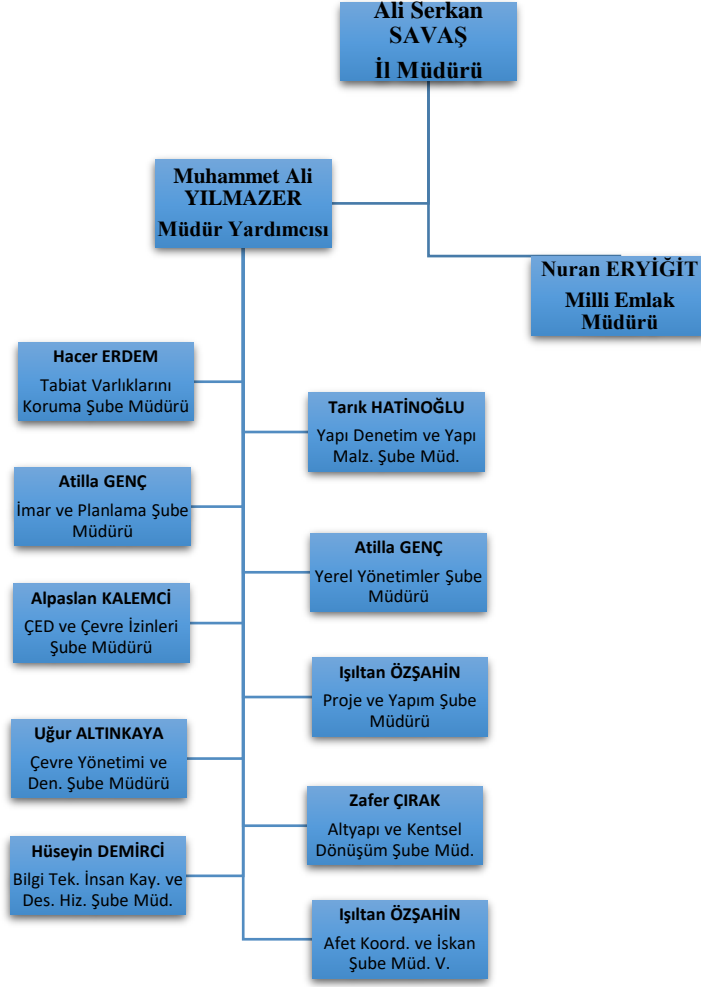
Bol yağış alan Kaçkar Dağlarının eteklerinde kurulmuş il sıkı bir akarsu ağı ile örülmüştür. Yükseklerde yer alan buzul gölleri ve düzenli düşen yağışla ile her mevsim yeşil bir hazine gibidir. Bu doğal ortamın sunduğu flora ve fauna zenginliğine paralel olarak bölgede trekking (doğa yürüyüşü), dağ tırmanışları, kanoculuk, rafting ve yamaç paraşütü gibi doğa sporları yapılabilir. İlin güney sınırını oluşturan dağların denize bakan eteklerinde çok sayıda yayla mevcuttur. Bu yaylalar daha çok Hemşin, Çamlıhemşin, İkizdere gibi yerleşmeler etrafında yoğunlaşmıştır. Dağlarda karların erimesi ile birlikte hayvanları ile birlikte yaylalara çıkan yöre insanı sıcak yaz günlerini yaylada geçirdikten sonra soğukların başlaması ile sonbahar mevsiminin sonunda tekrar köylerine dönerler: İşte bu yaylalar, doğal güzellikleri, yöreye has sivil mimarisi ve kendine özgü yayla yaşantıları ile yerli ve yabancı turistlerin ilgisini çekmektedir. Aralarında patika yol ağı bulunan bu yaylalar ve civarlarında birçok yürüyüş parkuru oluşmuştur.

Müdürlüğümüz

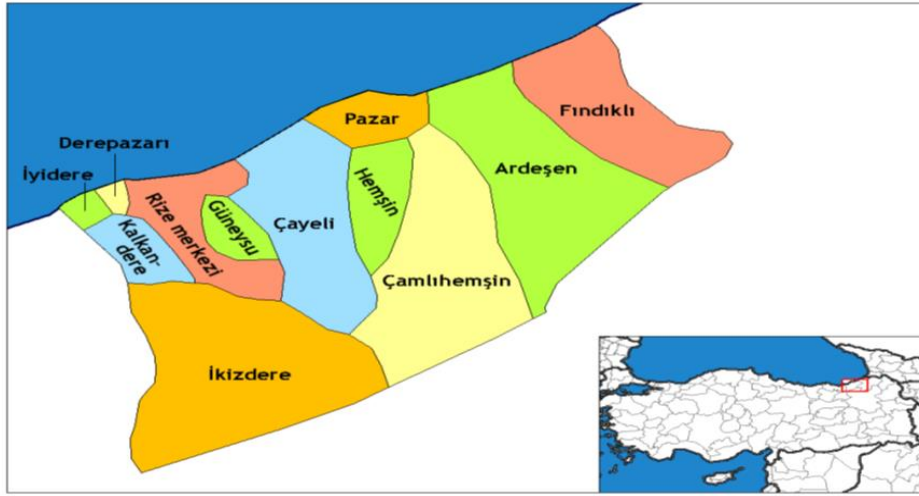
Çevre ve Şehircilik Bakanlığı 04/07/2011 tarih ve 644 sayılı Çevre ve Şehircilik Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararname ile kurulmuş ve 06/07/2011 tarihinde yapılan Bakan atamasıyla birlikte faaliyetlerine başlamıştır. 644 Sayılı Kanun Hükmünde kararnameye göre, Çevre ve Şehircilik Bakanlığını İl seviyesinde Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü temsil eder. Bu kapsamda Rize Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü, yapımı 2019 yılı içerisinde tamamlanan yeni binasında hizmet vermekte olup, yönetim şeması aşağıda yer almaktadır.

İl Müdürlüğümüzün Çevre Birimi ÇED ve Çevre İzinleri ve Çevre Yönetimi ve Denetimi Şube Müdürlüğü olmak üzere iki şubeden oluşmaktadır. ÇED ve Çevre izinleri Şube Müdürlüğünde 4 çevre mühendisi, 1 kimya mühendisi, Çevre Yönetimi ve Denetimi Şube Müdürlüğünde 6 çevre mühendisi ve 1 biyolog görev almaktadır.

YÖNETİM ŞEMASI



Rize İli Siyasi Haritası [Rize Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü (RÇŞİM), 2020]



A. HAVA

A.1. Hava Kalitesi

Modern yaşamın getirdiği şehirleşmenin bir sonucu olan hava kirliliği, yerel ve bölgesel olduğu kadar küresel ölçekte de etki alanına sahiptir. Hava kirliliğinin insan sağlığına önemli etkileri olması sebebiyle, hava kalitesi konusuna tüm dünyada büyük önem verilmektedir. Hava kirliliği problemlerini çözmek ve strateji belirlemek için, bilimsel topluluk ve ilgili otoritenin her ikisi de atmosferik kirlenici konsantrasyonlarını izlemek ve analiz etmek konusuna odaklanmışlardır (Kyrkilis vd, 2007). Otoritelerin hava kalitesinin korunması ve iyileştirilmesi konusunda sorumluluklarının yanı sıra, halk sağlığını doğrudan etki eden bir konu olması sebebiyle, kamuoyuna iletişim araçları vasıtasıyla hava kirliliği güncel bilgilerini sunması da sorumlulukları arasındadır.

Ülkemizde dış ortam hava kalitesine ilişkin parametrelerin yönetimi Hava Kalitesi Değerlendirme ve Yönetimi Yönetmeliği gereğince gerçekleştirilmektedir. Bu kapsamda, 2020 yılı itibarıyla geçerli olan hava kalitesi limit değerlerine ilişkin bilgi Çizelge A.1'te verilmektedir.

Ancak farklı kirleticilere ait ölçümleri anlamak bu konuda çalışan bir bilim insanı için mümkün olsa bile genel halk ve yerel otoriteler için oldukça zor olmaktadır. Bu sebeple, hava kirliliğinin/hava kalitesinin durumunu kamuoyuna açıklarken halkın kolayca anlayabileceği bir sınıflama sistemi kullanılmaktadır. Tüm dünyada yaygın olarak kullanılan, Hava Kalitesi İndeksi (HKİ) denilen bu sınıflama sistemi ile havadaki kirleticilerin konsantrasyonlarına göre hava kalitesi için iyi, orta, kötü, tehlikeli vb şeklinde derecelendirme yapılmaktadır. Dünyanın pek çok ülkesinde indeks hesaplanmasında kullanılan yöntem ve kriterler, kendi ülkelerinde uygulanan hava kalitesi standartlarına uygun şekilde oluşturulmuştur.

Bir ulusun hava kalitesinin iyileştirilmesi konusundaki başarısı, yerel ve ulusal hava kirliliği sorunları ve kirlilik azaltmadaki gelişmeler konusunda doğru ve iyi bilgilendirilmiş vatandaşların desteğine bağlıdır (Sharma vd, 2003a). Bir bölgedeki kirlenici seviyelerini anlamak için uygun bir aracın geliştirilmesi büyük önem taşımaktadır. Bu araç, vatandaşın hava kirliliği seviyesi hakkında doğru ve anlaşılabilir şekilde bilgi sağlarken, aynı zamanda ilgili otoritelerin toplum sağlığını korumak için önlem almaları konusunda kullanılabilir olmalıdır (Kyrkilis vd, 2007).

Bu amaçla, geliştirilen standart değerler, gerek uyarıcı ve anlaşılabilir olması gerekse de kullanımı açısından yaygın olarak bir indekse çevrilerek sunulabilmektedir. Belli bir bölgedeki hava kalitesinin karakterize edilmesi için ülkelerin kendi sınır değerlerine göre dönüştürdükleri ve kirlilik sınıflandırılmasının yapıldığı bu indekse Hava Kalitesi İndeksi (HKİ) (Air Quality Index/AQI) adı verilmektedir. İndeks belirli kategorilerde farklı tanım ve renkler kullanılarak ifade edilmekte ve ölçümü yapılan her kirlenici için ayrı ayrı düzenlenmektedir (Yavuz, 2010).

Ulusal Hava Kalitesi İndeksi, ulusal mevzuatımız ve sınır değerlerimize uygun olarak oluşturulmuştur. 5 temel kirlenici için hava kalitesi indeksi hesaplanmaktadır. Bunlar; partikül maddeler (PM₁₀), karbon monoksit (CO), kükürt dioksit (SO₂), azot dioksit (NO₂) ve ozon (O₃) dur.

Çizelge A.1 – Hava kalitesi değerlendirme ve yönetiminde limit değerlerinde kademeli azaltım ve uyarı eşikleri

KİRLLETİCİ	ORTALAMA SÜRE	LİMİT DEĞER		UYARI EŞİĞİ
		2019 ($\mu\text{g}/\text{m}^3$)	2020 ($\mu\text{g}/\text{m}^3$)	
SO ₂	saatlik -insan sağlığının korunması için-	350	350	500 $\mu\text{g}/\text{m}^3$ (hava kalitesinin temsili bölgelerinde bütün bir “bölge” veya “alt bölge”de veya en azından 100 km ² ’de – hangisi küçükse- üç ardışık saatte ölçülür)
	24 saatlik -insan sağlığının korunması için-	125	125	
	yıllık ve kış dönemi (1 Ekim’den 31 Mart’a kadar) -insan sağlığının korunması için-	20	20	
NO ₂	saatlik -insan sağlığının korunması için-	250	240	400 $\mu\text{g}/\text{m}^3$ (hava kalitesinin temsili bölgelerinde bütün bir “bölge” veya “alt bölge”de veya en azından 100 km ² ’de – hangisi küçükse- üç ardışık saatte ölçülür)
	yıllık -insan sağlığının korunması için-	40	40	
NO _x	yıllık -vegetasyonun korunması için-	30	30	----
PM ₁₀	24 saatlik -insan sağlığının korunması için-	50	50	----
	yıllık -insan sağlığının korunması için-	40	40	
Pb	yıllık -insan sağlığının korunması için-	0,5	0,5	----
BENZEN	yıllık -insan sağlığının korunması için-	7	6	----
CO	maksimum günlük 8 saatlik ortalama -insan sağlığının korunması için-	10.000	10.000	----

(Kaynak: Hava Kalitesi Değerlendirme ve Yönetimi Yönetmeliği)

Hava kalitesine ilişkin hava kalite indeksi karşılaştırması da Çizelge A.2’ de verilmektedir.

Çizelge A.2 - Ulusal hava kalite indeksi kesme noktaları

İndeks	HKİ	SO ₂ [µg/m ³]	NO ₂ [µg/m ³]	CO [µg/m ³]	O ₃ [µg/m ³]	PM10 [µg/m ³]
		1 Sa. Ort.	1 Sa. Ort.	8 Sa. Ort.	8 Sa. Ort.	24 Sa. Ort.
İyi	0 – 50	0-100	0-100	0-5.500	0-120 ^L	0-50
Orta	51 – 100	101-250	101-200	5.501-10.000	121-160	51-100
Hassas	101 – 150	251-500	201-500	10.001-16.000 ^L	161-180 ^B	101-260
Sağlıksız	151 – 200	501-850	501-1.000	16.001-24.000	181-240 ^U	261-400
Kötü	201 – 300	851-1.100	1.001-2.000	24.001-32.000	241-700	401-520
Tehlikeli	301 – 500	>1.101	>2.001	>32.001	>701	>521

L: Limit Değer

B: Bilgi Eşiği

U: Uyarı Eşiği

Çizelge A.3 - Ulusal hava kalitesi indeksi

Hava Kalitesi İndeksi (AQI) Değerler	Sağlık Endişe Seviyeleri	Renkler	Anlamı
Hava Kalitesi İndeksi bu aralıkta olduğunda..	..hava kalitesi koşulları..	..bu renkler ile sembolize edilir..	..ve renkler bu anlama gelir.
0 - 50	İyi	Yeşil	Hava kalitesi memnun edici ve hava kirliliği az riskli veya hiç risk teşkil etmiyor.
51 - 100	Orta	Sarı	Hava kalitesi uygun fakat alışılmadık şekilde hava kirliliğine hassas olan çok az sayıdaki insanlar için bazı kirleticiler açısından orta düzeyde sağlık endişesi oluşabilir.
101- 150	Hassas	Turuncu	Hassas gruplar için sağlık etkileri oluşabilir. Genel olarak kamunun etkilenmesi olası değildir.
151 - 200	Sağlıksız	Kırmızı	Herkes sağlık etkileri yaşamaya başlayabilir, hassas gruplar için ciddi sağlık etkileri söz konusu olabilir.
201 - 300	Kötü	Mor	Sağlık açısından acil durum oluşturabilir. Nüfusun tamamının etkilenme olasılığı yüksektir.
301 - 500	Tehlikeli	Kahverengi	Sağlık alarmı: Herkes daha ciddi sağlık etkileri ile karşılaşabilir.

Çizelge A.4 –2020 yılı itibariyle sürekli emisyon ölçüm sistemleri (ÇŞİM, 2020)

SEKTÖR	TESİS SAYISI	BACA SAYISI
Ağaç İşleme Tesisleri		
Asit Üretim Tesisleri		
Atık Geri Kazanım ve Bertaraf Tesisleri		
Cam Üretim Fabrikaları		
Çimento		
Demir - Çelik ve Metalurji Fabrikaları		
Doğalgaz Çevrim ve Termik Santraller		
Gıda Fabrikaları		
Gübre Fabrikaları		
Kağıt Fabrikaları		
Kimya Fabrikaları		
Kireç Fabrikaları		
Lastik Üretim Tesisleri		
Otomotiv		
Petrol ve Petrokimya Tesisleri		
Şeker Fabrikaları		
Tekstil Fabrikaları		
TOPLAM		

Rize İlinde sürekli emisyon ölçüm sistemleri bulunan tesis bulunmamaktadır.

A.2. Hava Kalitesi Üzerine Etki Eden Kirleticiler

Hava kirliliği, doğrudan veya dolaylı olarak insan sağlığını etkileyerek yaşam kalitesini düşürmektedir. Günümüzde hava kirliliği nedeniyle yerel, bölgesel ve küresel sorunlar yaygın olarak yaşanmaktadır.

Yoğun şehirleşme, şehirlerin yanlış yerleşmesi, motorlu taşıt sayısının artması, düzensiz sanayileşme, kalitesiz yakıt kullanımı, topoğrafik ve meteorolojik şartlar gibi nedenlerden dolayı büyük şehirlerimizde özellikle kış mevsiminde hava kirliliği yaşanabilmektedir.

Bir bölgede hava kalitesini ölçmek, o bölgede yaşayan insanların nasıl bir hava teneffüs ettiğinin bilinmesi açısından çok büyük önem taşımaktadır. Ayrıca, önemli bir nokta da, bir bölgede meydana gelen hava kirliliğinin sadece o bölgede görülmeyip meteorolojik olaylara bağlı olarak yayılım göstermesi ve küresel problemlere de (küresel ısınma, asit yağmurları, vb) sebep olmasıdır.

Renksiz bir gaz olan kükürtdioksit (SO₂), atmosfere ulaştıktan sonra sülfat ve sülfürik asit olarak oksitlenir. Diğer kirleticiler ile birlikte büyük mesafeler üzerinden taşınabilecek damlalar veya katı

partiküller oluşturur. SO₂ ve oksidasyon ürünleri kuru ve nemli depozisyonlar (asitli yağmur) sayesinde atmosferden uzaklaştırılır.

Azot Oksitler (NO_x), Azot monoksit (NO) ve azot dioksit (NO₂), toplamı azot oksitleri (NO_x) oluşturur. Azot oksitler genellikle (%90 durumda) NO olarak dışarı verilir. NO ve NO₂' nin ozon veya radikallerle (OH veya HO₂ gibi) reaksiyonu sonucunda oluşur. İnsan sağlığını en çok etkileyen azot oksit türü olması itibari ile NO₂ kentsel bölgelerdeki en önemli hava kirleticilerinden biridir. Azot oksit (NO_x) emisyonları insanların yarattığı kaynaklardan oluşmaktadır. Ana kaynakların başında kara, hava ve deniz trafiğindeki araçlar ve endüstriyel tesislerdeki yakma kazanları gelmektedir.

İnsan sağlığına etkileri açısından, sağlıklı insanların çok yüksek NO₂ derişimlerine kısa süre dahi maruz kalmaları, şiddetli akciğer tahribatlarına yol açabilir. Kronik akciğer rahatsızlığı olan kişilerin ise bu derişimlere maruz kalmaları, akciğerde kısa vadede fonksiyon bozukluklarına yol açabilir. NO₂ derişimine uzun süre maruz kalınması durumunda ise buna bağlı olarak solunum yolu rahatsızlıklarının ciddi oranda arttığı gözlenmektedir.

Toz Partikül Madde (PM₁₀), partikül madde terimi, havada bulunan katı partikülleri ifade eder. Bu partiküllerin tek tip bir kimyasal bileşimi yoktur. Katı partiküller insan faaliyetleri sonucu ve doğal kaynaklardan, doğrudan atmosfere karışırlar. Atmosferde diğer kirleticiler ile reaksiyona girerek PM'yi oluştururlar ve atmosfere verilirler. (PM₁₀ -10 µm'nin altında bir aerodinamik çapa sahiptir) 2,5 µm'ye kadar olan partikülleri kapsayacak yasal düzenlemeler konusunda çalışmalar devam etmektedir. PM₁₀ için gösterilebilecek en büyük doğal kaynak yollardan kalkan tozlardır. Diğer önemli kaynaklar ise trafik, kömür ve maden ocakları, inşaat alanları ve taş ocaklarıdır. Sağlık etkileri açısından, PM₁₀ solunum sisteminde birikebilir ve çeşitli sağlık etkilerine sebep olabilir. Astım gibi solunum rahatsızlıklarını kötüleştirebilir, erken ölümü de içeren çeşitli ciddi sağlık etkilerine sebep olur. Astım, kronik tıkayıcı akciğer ve kalp hastalığı gibi kalp veya akciğer hastalığı olan kişiler PM₁₀'a maruz kaldığında sağlık durumları kötüleşebilir. Yaşlılar ve çocuklar, PM₁₀ maruziyetine karşı hassastır. PM₁₀ yardımıyla toz içerisindeki mevcut diğer kirleticiler akciğerlerin derinlerine kadar inebilir. İnce partiküllerin büyük bir kısmı akciğerlerdeki alveollere kadar ulaşabilir. Buradan da kurşun gibi zehirli maddeler %100 olarak kana geçebilir.

Karbonmonoksit (CO), kokusuz ve renksiz bir gazdır. Yakıtların yapısındaki karbonun tam yanmaması sonucu oluşur. CO derişimleri, tipik olarak soğuk mevsimlerde en yüksek değere ulaşır. Soğuk mevsimlerde çok yüksek değerlere ulaşılmasının bir sebebi de enverziyon durumudur. CO'in global arka plan konsantrasyonu 0.06 ve 0.17 mg/m³ arasında bulunur. 2000/69/EC sayılı AB direktifinde CO ile ilgili sınır değerler tespit edilmiştir.

Enverziyon, sıcak havanın soğuk havanın üzerinde bulunarak, havanın dikey olarak birbiriyle karışmasının engellenmesi durumudur. Kirlilik böylece yer seviyesine yakın soğuk hava tabakasının içerisinde toplanır.

CO'in ana kaynağı trafik ve trafikteki sıkışıklıktır. Sağlık etkileri, akciğer yolu ile kan dolaşımına girerek, kimyasal olarak hemoglobinle bağlanır. Kandaki bu madde, oksijeni hücrelere taşır. Bu yolla, CO organ ve dokulara ulaşan oksijen miktarını azaltır. Sağlıklı kişilerde, daha yüksek seviyelerdeki CO'e maruz kalmak, algılama ve gözün görme gücünü etkileyebilir. Hafif ve daha ağır kalp ve solunum sistemi hastalığı olan kişiler ve henüz doğmamış ve yeni doğmuş bebekler, CO kirliliğine karşı en riskli grubu oluşturur.

Kurşun (Pb), doğada metal olarak bulunmaz. Kurşun gürültü, ışın ve vibrasyonlara karşı iyi bir koruyucudur ve hava yoluyla taşınır. Kurşun, maden ocakları ve bakır ve tunç (Cu+Sn) alaşımı işlenmesi, kurşun içeren ürünlerin geriye dönüştürülmesi ve kurşunlu petrolün yakılmasıyla çevreye yayılır. Kurşun içeren benzin ilavesi ürünlerinin de kullanılması, atmosferdeki kurşun oranını yükseltir.

Ozon (O₃), kokusuz renksiz ve 3 oksijen atomundan oluşan bir gazdır. Ozon kirliliği, özellikle yaz mevsiminde güneşli havalarda ve yüksek sıcaklıkta oluşur (NO₂+ güneş ışınları = NO+ O => O+ O₂ = O₃). Ozon üretimi uçucu organik bileşikler (VOC) ve karbon monoksit sayesinde hızlandırılır veya güçlendirilir. Ozonun oluşması için en önemli öncü bileşimler NO_x (Azot oksitler) ve VOC'dır. Yüksek güneş ışınlarının etkisiyle ozon derişimi Akdeniz ülkelerinde Kuzey-Avrupa ülkelerinden daha yüksektir. Sebebi ise güneş ışınlarının ozon'un fotokimyasal oluşumundaki fonksiyonundan kaynaklanmasıdır.

Diğer kirleticilere kıyasla ozon doğrudan ortam havasına karışmaz. Yeryüzüne yakın seviyede ozon karmaşık kimyasal reaksiyonlar yoluyla oluşur. Bu reaksiyonlara NO_x, metan, CO ve VOC'ler (etan (C₂H₆), etilen (C₂H₄), propan (C₃H₈), benzen (C₆H₆), toluen (C₆H₅), xylene (C₆H₄) gibi kimyasal maddelerde eklenir. Ozon çok güçlü bir oksidasyon maddesidir. Birçok biyolojik madde ile etkileşimde bulunur. Tüm solunum sistemine zarar verebilir. Ozonun zararlı etkisi derişim oranına ve ozona maruziyet süresine bağlıdır. Çocuklar büyük bir risk grubunu oluşturur. Diğer gruplar arasında öğlen saatlerinde dışarıda fiziksel aktivitede bulunanlar, astım hastaları, akciğer hastaları ve yaşlılar bulunur.

Çizelge A.5 – 2020 yılında kullanılan yakıt türleri ve miktarları
(ÇŞİM,AKSA, 2020)

	Katı Yakıt			Doğalgaz		Fuel Oil	
	Kullanım Yeri	Cinsi	Tüketim Miktarı (ton)	Kullanım Yeri	Tüketim Miktarı (sm ³)	Kullanım Yeri	Tüketim Miktarı (kg)
Sanayi	Sanayi	İthal	18.679,41	Çay Fab.	6.054.899,15		
	Tüketim Miktarı (ton)			Tüketim Miktarı (sm ³)		Tüketim Miktarı (m ³)	
Konut	İthal		107.454,168	37.183.250,48			
	Yerli (Sosyal Yardımlaşma Vakfı Kömürü)		462				
Diğer				8.936.798,17 (Ticari İşletme, Resmi Daireler, İbadethaneler, Vakıf, Hayır Kurumu Vb.)			

Çizelge A.6 - 2020 yılındaki araç sayısı ve egzoz ölçümü yaptıran araç sayısı
(ÇŞİM, İl Emniyet Müd., 2020)

Egzoz Gazı Emisyon Ölçüm Yetki Belgesi Düzenlenen Firma Sayısı	İldeki Toplam Araç Sayısı	Egzoz Ölçümü Yaptıran Araç Sayısı
10	84.576	51.162

Egzoz Gazı Emisyon Kontrolü ile Benzin ve Motorin Kalitesi Yönetmeliği kapsamında ilimizde egzoz gazı emisyon ölçümü İlimizde taşıtların egzoz emisyon ölçümlerini egzoz gazı emisyon ölçüm yetki belgesi almış firmalar tarafından yapılmakta, ayrıca Müdürlüğümüz tarafından İl Emniyet Müdürlüğü ve İl Jandarma Komutanlığı ile koordineli olarak egzoz gazı emisyon ölçüm denetimleri yapılmaktadır. İlimizde 9 adet sabit 1 adet mobil egzoz gazı ölçüm istasyonu bulunmaktadır.

A.3. Hava Kalitesinin Kontrolü Konusundaki Çalışmalar

İlimizde ısınma, sanayi ve trafikten kaynaklanan kirletici emisyonların ölçülmesi amacıyla 1 adet hava kalitesi ölçüm istasyonu Şehit Onur KILIÇ Kız Anadolu İmam Hatip Lisesi bahçesinde kurulmuştur. Ayrıca Ardeşen İlçesi Yeniköy Köyü İlkokulunun bahçesine 1 adet daha hava kalitesi istasyonu kurulma işlemi tamamlanmış ve ölçüme başlanmıştır.

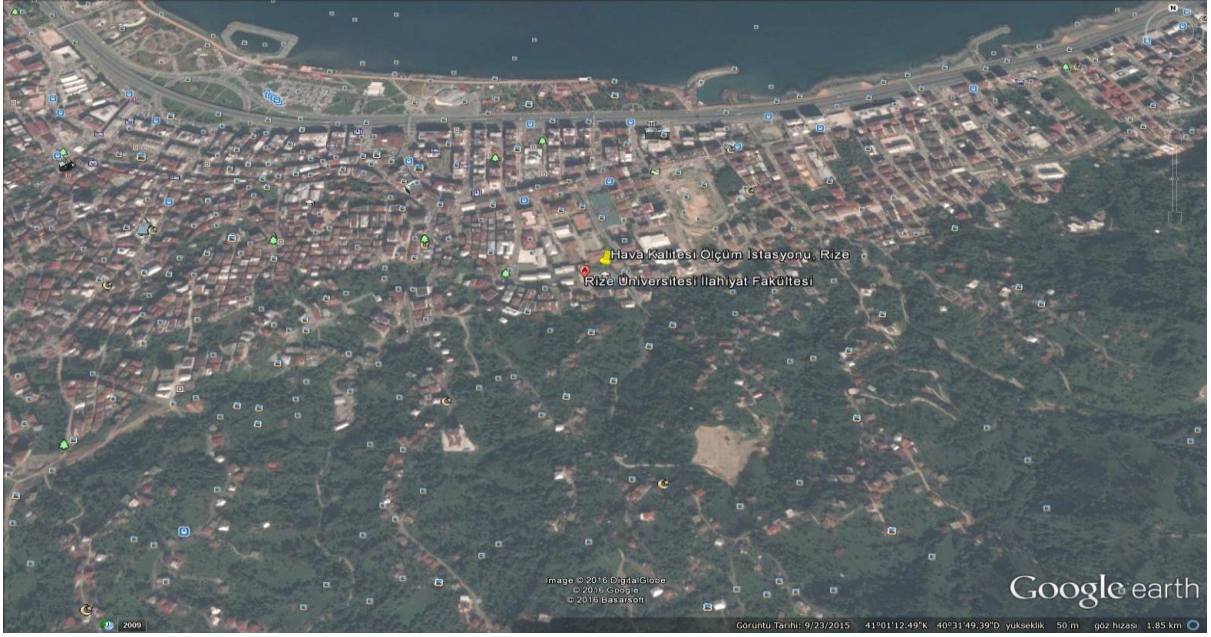
Müdürlüğümüz teknik personeline hava kalitesi istasyonunun kontrolleri yapılmakta, ölçüm istasyonundan elde edilen veriler sürekli takip edilmektedir.

Hava Kalitesi ölçüm sonuçları anlık, günlük veriler www.havaizleme.gov.tr internet adresinden online olarak izlenebilmektedir.

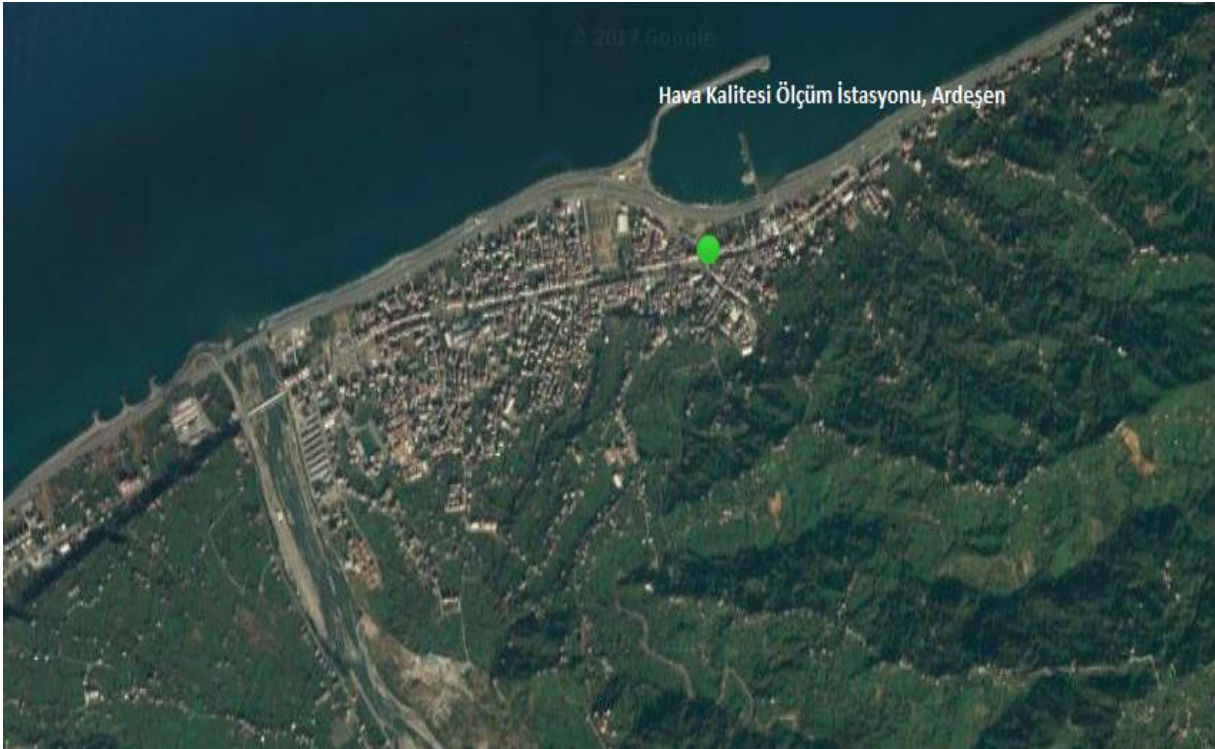
A.3.1. Temiz Hava Eylem Planları

Hava Kalitesi Değerlendirme ve Yönetimi Genelgesi (2013/37) kapsamında İlimiz Düşük Kirlilik Potansiyeli bulunan iller arasında yer almaktadır. Bu nedenle İlimizdeki hava kalitesi iyi olduğundan Temiz Hava Eylem Planı Hazırlama yükümlülüğümüz bulunmamaktadır.

A.4. Ölçüm İstasyonları



Harita A.1 – Rize ilinde bulunan hava kirliliği ölçüm cihazlarının yerleri



Harita A.2 – Rize ilinde bulunan hava kirliliği ölçüm cihazlarının yerleri

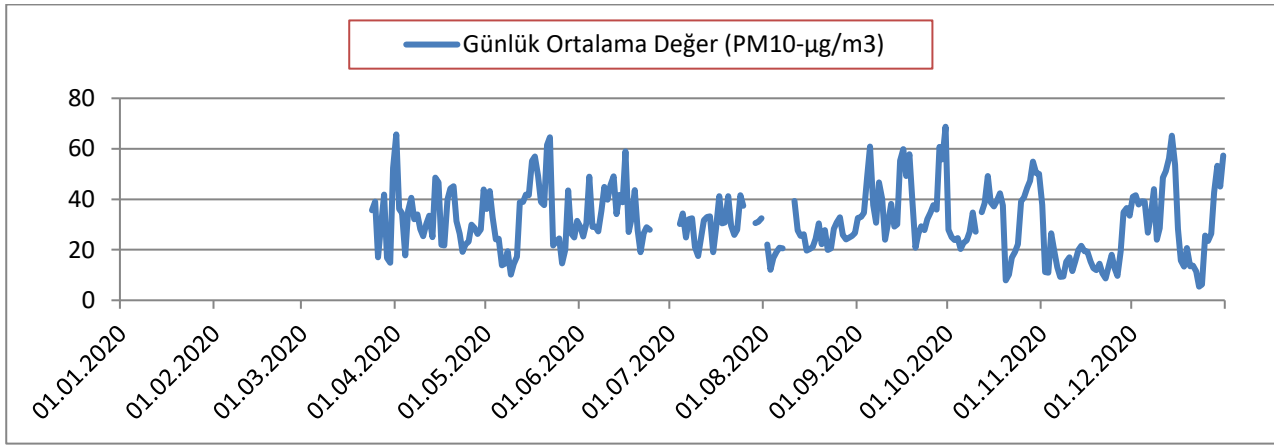
İlimiz Merkez mevkii Paşa Kuyu Mahallesi Atatürk Caddesi Lise Sokak adresinde bulunan Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi İlahiyat fakültesinde konumlandırılmış 1 adet Hava Kirliliği Ölçüm İstasyonu bulunmakta olup; istasyonda PM10, SO₂, NO, O₃, NO₂, NO_x, hava sıcaklığı, rüzgar yönü, rüzgar hızı, bağıl nem ve hava basıncı parametrelerinin ölçümleri yapılmaktadır. NO ve O₃ parametreleri 2016 yılı Şubat ayı itibariyle ölçülmeye başlanmıştır.

Ayrıca 2016 yılında İlimiz Ardeşen İlçesinde de bir adet istasyon kurulmuş olup, veri alınmaya başlanmıştır. PM2,5 ölçümü de yapılmaktadır.

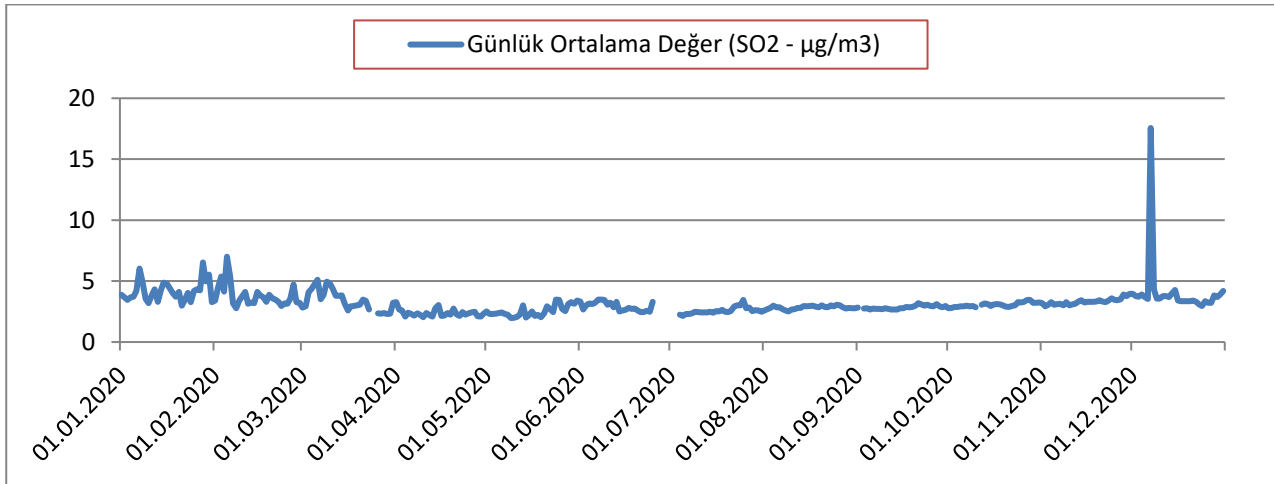
Çizelge A.7 - Rize ilinde 2020 yılında hava kalitesi ölçüm istasyon yerleri ve ölçülen parametreler

İSTASYON YERLERİ	KOORDİNATLARI (Enlem, Boylam)	HAVA KİRLİTİCİLERİ					
		SO ₂	NO ₂	NO _x	NO	O ₃	PM10
MERKEZ	41.021712 K 40.532853 D	X	X	X	X	X	X
ARDEŞEN	41.191752 K 40.989813 D	X	X	X	X	X	X

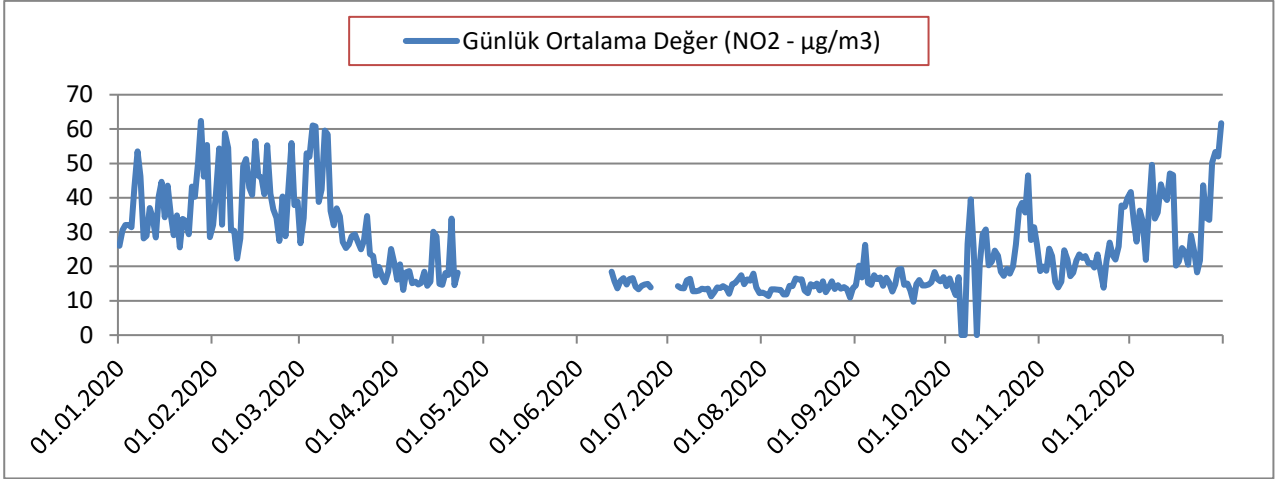
(havaizleme.gov.tr, 2021)



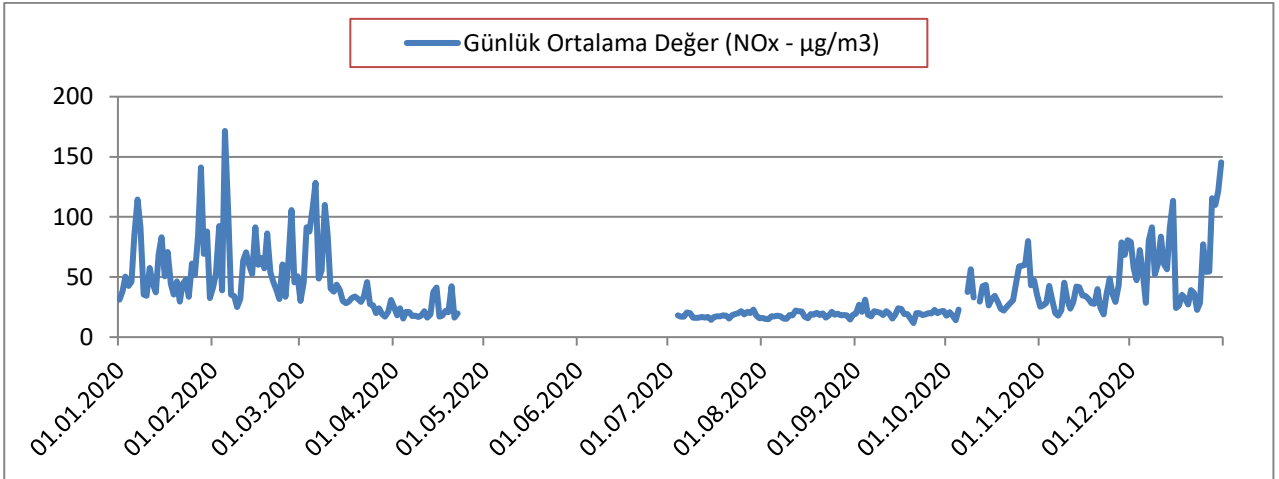
Grafik A.1 - 2020 yılında Rize istasyonu PM₁₀ parametresi günlük ortalama değer grafiği
(havaizleme.gov.tr, 2020)



Grafik A.2 - 2020 yılında Rize istasyonu SO₂ parametresi günlük ortalama değer grafiği
(havaizleme.gov.tr, 2020)



Grafik A.3 - 2020 yılında Rize istasyonu NO₂ parametresi günlük ortalama değer grafiği
(havaizleme.gov.tr, 2020)

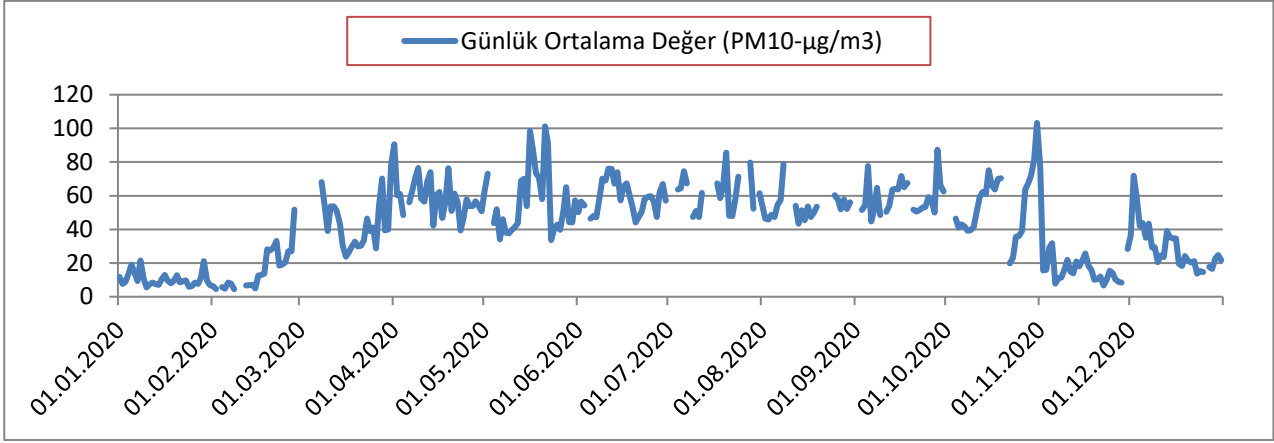


Grafik A.4 - 2020 yılında Rize istasyonu NO_x parametresi günlük ortalama değer grafiği
(havaizleme.gov.tr, 2020)

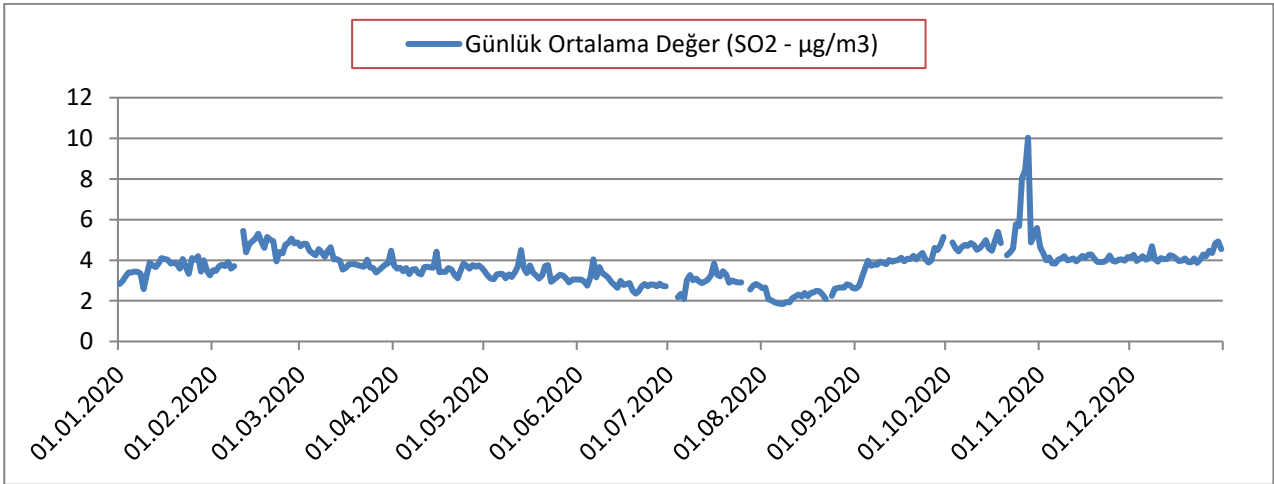
Çizelge A.8 - 2020 yılı hava kalitesi parametreleri aylık ortalama değerleri ve sınır değerlerin aşıldığı gün sayıları (µg/m³; CO: mg/m³)
(havaizleme.gov.tr, 2020)

İSTASYON ADI	SO ₂	AGS*	PM10	AGS*	CO	AGS*	NO	AGS*	NO ₂	AGS*	NO _x	AGS*	OZON	AGS*
Ocak	4,15	-	-	-	-	-	-	-	37,47	-	57,79	-	14,33	-
Şubat	3,78	-	-	-	-	-	-	-	41,30	-	60,84	-	16,64	-
Mart	3,42	-	30,86	1	-	-	-	-	33,47	-	46,13	-	22,86	-
Nisan	2,37	-	32,88	1	-	-	-	-	18,52	-	22,06	-	43,86	-
Mayıs	2,54	-	32,45	4	-	-	-	-	-	-	-	-	44,13	-
Haziran	2,93	-	35,04	1	-	-	-	-	15,23	-	18,85	-	43,59	-
Temmuz	2,57	-	30,87	-	-	-	-	-	14,25	-	17,96	-	35,63	-
Ağustos	2,83	-	24,68	-	-	-	-	-	13,67	-	17,99	-	40,87	-
Eylül	2,85	-	40,32	7	-	-	-	-	15,99	-	20,20	-	42,27	-
Ekim	3,05	-	32,61	3	-	-	-	-	24,88	-	36,25	-	37,43	-
Kasım	3,32	-	17,64	-	-	-	-	-	22,51	-	36,22	-	29,35	-
Aralık	4,06	-	33,31	6	-	-	-	-	35,49	-	63,84	-	22,60	-

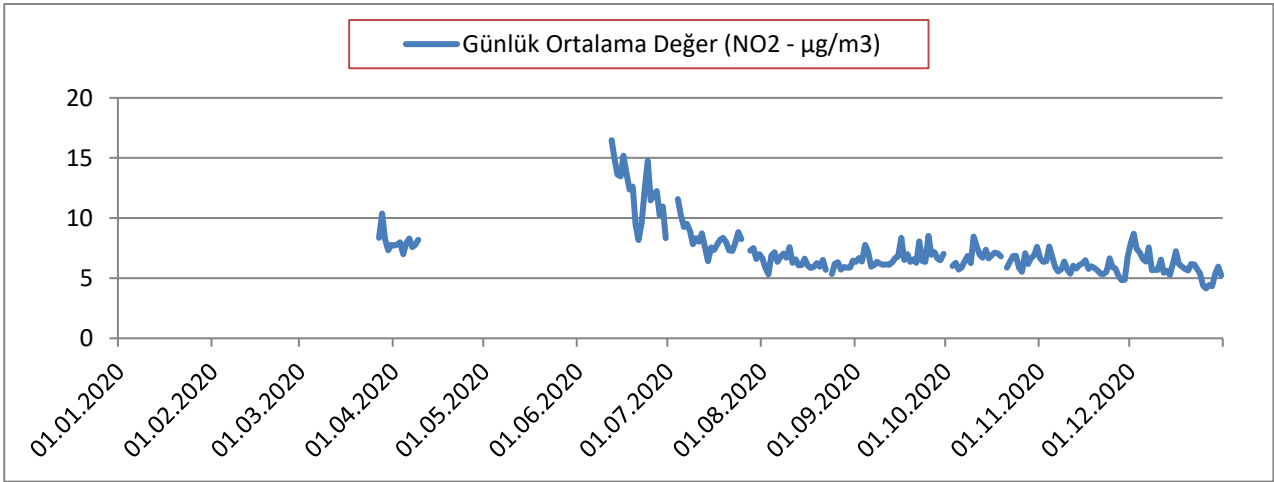
*AGS: Sınır değerini aştığı gün sayısı



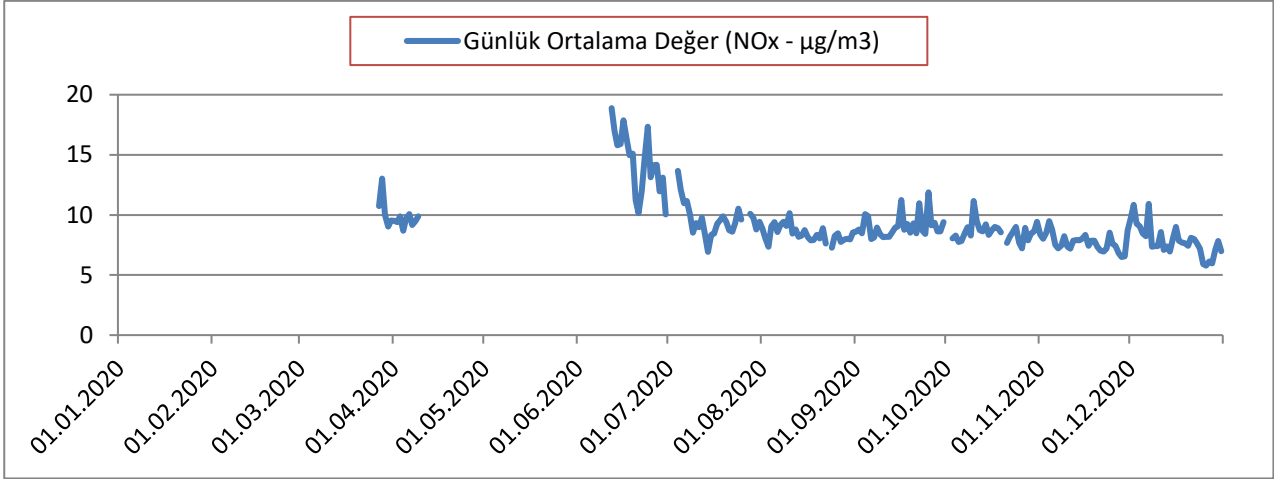
Grafik A.5 - 2020 yılında Ardeşen istasyonu PM₁₀ parametresi günlük ortalama değer grafiği
(havaizleme.gov.tr, 2020)



Grafik A.6 - 2020 yılında Ardeşen istasyonu SO₂ parametresi günlük ortalama değer grafiği
(havaizleme.gov.tr, 2020)



Grafik A.7 - 2020 yılında Ardeşen istasyonu NO₂ parametresi günlük ortalama değer grafiği
(havaizleme.gov.tr, 2020)



Grafik A.8 - 2020 yılında Ardeşen istasyonu NO_x parametresi günlük ortalama değer grafiği
(havaizleme.gov.tr, 2020)

Çizelge A.9 - 2020 yılı hava kalitesi parametreleri aylık ortalama değerleri ve sınır değerlerin aşıldığı gün sayıları (µg/m³; CO: mg/m³)
(havaizleme.gov.tr, 2020)

İSTASYON ADI	SO ₂	AGS*	PM10	AGS*	CO	AGS*	NO	AGS*	NO ₂	AGS*	NO _x	AGS*	OZON	AGS*
Ocak	3,60	-	10,34	-	-	-	-	-	-	-	-	-	59,43	-
Şubat	4,48	-	16,21	1	-	-	-	-	-	-	-	-	72,54	-
Mart	4,04	-	43,24	9	-	-	-	-	8,42	-	10,46	-	75,22	-
Nisan	3,58	-	58,95	24	-	-	-	-	7,81	-	9,53	-	81,92	-
Mayıs	3,32	-	56,74	16	-	-	-	-	-	-	-	-	77,02	-
Haziran	2,92	-	58,78	23	-	-	-	-	12,20	-	14,41	-	69,39	-
Temmuz	2,95	-	61,38	16	-	-	-	-	8,14	-	9,60	-	63,26	-
Ağustos	2,31	-	53,05	14	-	-	-	-	6,27	-	8,42	-	64,85	-
Eylül	3,96	-	59,06	23	-	-	-	-	6,73	-	9,03	-	60,69	-
Ekim	5,27	-	54,29	14	-	-	-	-	6,67	-	8,57	-	67,84	-
Kasım	4,07	-	17,99	1	-	-	-	-	5,95	-	7,73	-	48,70	-
Aralık	4,18	-	29,17	2	-	-	-	-	6,00	-	7,84	-	61,69	-

*AGS: Sınır değerini aştığı gün sayısı

A.5. Gürültü

Teknolojinin ilerlemesiyle ortaya çıkan çevre sorunlarından biri de gürültü kirliliğidir. Gürültü; kişilerin huzur ve sükunu bozan, beden ve ruh sağlığını olumsuz yönde etkileyen seslerdir. Ses basınç biriminin düzeyi desibel (dB)'dir. Frekans ise, ses dalgasının birim zamanındaki titreşim sayısıdır, birimi hertzdir. (Hz). İnsan kulağı 20–20.000 Hz. Frekans sahip sesleri algılayabilmektedir. Ancak, insan kulağı orta frekanstaki sesi, yani 1.000–4.000 Hz. Arasındaki sesleri en iyi algılamaktadır. Bu algılamaları ölçmek için bir çan eğrisi geliştirilmiştir. Ses basınç seviyesinin ölçümüne yardımcı olan eğri, uluslararası düzende 'A' harfi ile belirtildiği için, gürültü birimi olarak da dBA kullanılır.

Ülkemizde genelde uygulanmakta olan imar planının gerek hazırlanmasına dönük etüd çalışmalarında gerekse de imar planının uygulanmaya dönük çalışmalarında Gürültü kontrol Yönetmeliği esasları içerisinde gerekli tedbirlerin alınmadığı görülmektedir. Rize İlinde uygulanmakta olan imar planında gürültüye dönük yaptırımlar bulunmadığı dikkati çekmektedir. Gürültü kirliliğinin en belirgin şekli trafik gürültüsüdür. Gürültüyü arttırıcı etkenler şöyle sıralanabilir:

- Nüfus yoğunluğunun artması
- Teknolojik gelişme ve endüstrileşme sürecinde makineleşme
- Ulaşım ağının genişlemesi
- Yerleşim ağının genişlemesi
- Plansız kentleşme
- Kent halkının eğitimsizliği
- Gürültü kaynaklarının bilinçsiz kullanılması

Gürültü zararları ile canlılar arasındaki ekolojik ilişkilerini açıklayabilmek için gürültü basamakları sınıfları oluşturulmuştur. Ses basamakları şu şekilde sınıflandırılabilir:

1-Duyum eşiği	70-Yüksek sesle Konuşma
10-Sükunet hissi	80-cadde Gürültüsü
20-Fısıltı	90-Komproser Sesi
30-sakin Apartman	100-Tren geçişi
40-Tenha Sokak	110-Klakson Sesi
50-Sakin Konuşma	120-Yakın Bir uçak motoru
60-Rolanti motor sesi	130-Ağrı Eşiği

Gürültünün Sosyal Çevreye Etkisi:

Rize ili ilçesinde yer alan ekonomik bağımlı gürültülü kaynakları sırasıyla yolcu ve Taşıt araçları küçük sanayiler büyük sanayi kuruluşları park bahçe gibi ekonomik uğraş veren birimlerden teşkil bulunmakla beraber bu birimlerin alıcı ortama verdikleri gürültü çevre etkilerinin yok edilmesi veya en aza indirilmesine ait tedbirlerin alınmasına gerekli olan kontrol ve denetimler il bazında imkanlar ölçüsünde sürekli olarak sürdürülmektedir.

Gürültünün İnsan Üzerindeki Etkisi:

• FİZİKSEL ETKİLERİ

Kent yaşamındaki gürültü tipleri sürekli geniş bant gürültüsü ile sürekli dar bant gürültüsünün bileşimi biçiminde seyretmektedir. İşitme sistemi öğelerinin hasar görmesi olarak ortaya çıkan etkiler fiziksel etkilerdir. İşitme duyusunun kaybolmasına veya bozulması işitme sisteminin bir bölümünde meydana gelen hasar sebebiyle olur.

Etkileminin çok fazla olduğu ve işitme sisteminin eski özelliklerine kavuşmadan tekrar gürültüden etkilendiği durumlarda işitme kaybı olmaktadır.

• FİZYOLOJİK ETKİLERİ

Fizyolojik etkilerinin başlıcaları; kas gerilmeleri, stres, kan basınca artış, kalp atışlarının ve kan dolaşımının değişmesi ve uykusuzluktur.

- **PSİKOLOJİK ETKİLERİ**

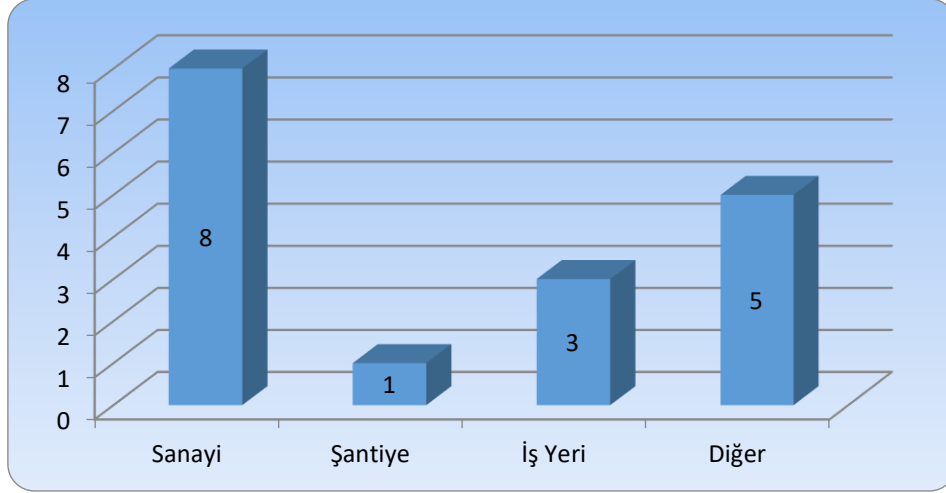
Gürültünün psikolojik etkilerinin başında ise; sinir bozukluğu, korku, rahatsızlık, tedirginlik, yorgunluk gibi etkiler gelir.

- **PERFORMANS ÜZERİNE ETKİLERİ**

Gürültünün iş veriminin azalması ve işitilen seslerin anlaşılabilmesi gibi görülen etkilerdir. Çalışmaya karşı isteksizlik, konsantrasyon bozukluğu, okuduğunu anlamama, konuşulanı anlayamama vb. insan sağlığını etkileyen, performansı düşüren gürültüye bağlıdır. Gürültünün çok çabuk ve akut tesirleri işitmenin sekteye uğramasıdır. İşitme duyusunun kaybolması veya bozulması işitme sisteminin bir bölümünde meydana gelen hasar sebebi ile olur. Ses dalgalarının insan beynine ulaşması bilindiği gibi orta kulaktaki örs ve çekiç kemikleri, kulak zarı ve çok ince tüy hücreleri yardımıyla olur. İnce tüycük halindeki hücrelerin mekanik hareketleri bioelektrik sinyallere dönüştürülür ve ses sinirleri yardımı ile beyne ulaştırılır. Akut şeklindeki tesisler kulak zarında çok yüksek ve ani gürültüler neticesinde meydana gelir. Gürültünün sebep olduğu diğer rahatsızlıklar kalp ile ilgilidir. Araştırmalar gürültünün kalp atışlarını değiştirdiğini, kanı koyulaştırdığını ve kan damarlarını genişlettiğini göstermiştir. Gürültünün, baş ağrısı yaptığı ve insanı daha alıngan ve öfkeli yaptığı da kabul etmektedir.

GÜRÜLTÜYE KARŞI ALINABİLECEK ÖNLEMLER

- 1-Ağaçlandırma ve yeşillendirme
- 2-Trafik akışının devamlılığı
- 3-Egzosların kontrolü
- 4-Taşıtların hız kontrolü
- 5-Gürültü perdeleri
- 6-Korna yasağı
- 7-Konut-sanayi yerleşim yerlerinin ayrımı
- 8-Eğlence ve reklam amaçlı gürültü kontrolü
- 9-Binalarda ses yalıtımı
- 10-Eğitim
- 11-Gürültüsüz toplu taşıma araçlarına öncelik verilmeli
- 12-Yapı ve malzemenin akustik açıdan standardizasyonu sağlamak gerekir.



Grafik A.9 –2020 yılında gürültü konusunda yapılan şikayetlerin dağılımı
(e-denetim yazılımı, 2020)

A.6. İklim Değişikliği Eylem Planı Çerçevesinde Yapılan Çalışmalar

Ülkemizde, emisyonların tesis seviyesinde takibine yönelik mevzuat çalışmaları 2010 yılında başlamış, Bakanlığımız ve ilgili kurumlar ile kuruluşlar arasında oluşturulan teknik bir çalışma grubu Sera gazı emisyonlarının takibine ilişkin yasal çerçevenin temelleri “ Sera Gazı Emisyonlarının Takibi Hakkında Yönetmelik ” in 25 Nisan 2012 Tarihli ve 28274 Sayılı Resmi Gazete’ de yayımlanarak yürürlüğe girmesiyle atılmıştır. Yönetmelik, Doğrulayıcı Kuruluşlar için TÜRKAK tarafından yapılması gereken akreditasyon yükümlülüğünü 2017 yılına ertelemek üzere revize edilerek 17 Mayıs 2014 tarih ve 29003 Sayılı Resmi Gazete’ de tekrar yayımlanmıştır. Yönetmeliğimiz ihtiyaçlar doğrultusunda bir kez daha revize edilmiş, 31 Mayıs 2017 tarihli ve 30082 sayılı Resmi Gazete’ de yayımlanmıştır.

Söz konusu yönetmelik, 2003/87/EC sayılı AB Emisyon Ticareti Direktifinin, sera gazı emisyonlarının izlenmesi, raporlanması ve doğrulanması konularını uyumlaştıracak şekilde hazırlanmış olup, AB Çevre Müktesebatına uyum çerçevesinde önemli bir adım atılmıştır.

Ulusal mevzuat kapsamında, elektrik, çimento, demir-çelik, rafineri, seramik, kireç, kâğıt ve cam üretimi gibi sektörlerden kaynaklanan ve ulusal sera gazı emisyonlarının yaklaşık yarısını teşkil eden sera gazı emisyonları tesis seviyesinde izlenmektedir.

Yönetmelik kapsamında yürütülecek izleme ve raporlama iş ve işlemlerinin detaylandırılmasına yönelik “Sera Gazı Emisyonlarının İzlenmesi ve Raporlanması Hakkında Tebliğ” 22 Temmuz 2014 tarih ve 29068 sayılı Resmi Gazete’ de, tesis bazında hazırlanacak emisyon raporlarının Bakanlığa gönderilmeden önce yetkili bağımsız kuruluşlarca doğrulanması ile ilgili hususlar ve bahse konu doğrulayıcıların yetkilendirilmesine ilişkin şartlara yönelik “Sera Gazı Emisyon Raporlarının Doğrulanması ve Doğrulayıcı Kuruluşların Yetkilendirilmesi Tebliği” ise 02 Nisan 2015 tarihli ve 29314 sayılı Resmi Gazete’ de yayımlanarak yürürlüğe girmiştir.

Yönetmelik kapsamındaki tesisler öncelikle sera gazı izleme planlarını hazırlayarak sera gazı emisyonlarının ilk izlenmeye başlanacağı tarihten en az 6 ay önce Bakanlığa onay için göndermekle yükümlüdür. İzleme planı onaylandıktan sonra tesis, sera gazı emisyonlarını bu plan çerçevesinde her

takvim yılı (1 Ocak -31 Aralık) için izlemek ve her yılın 30 Nisan tarihine kadar bir önceki yılın sera gazı emisyon raporunu Bakanlıktan tarafından yetkilendirilmiş doğrulayıcı kuruluşlara doğrularak Bakanlığa raporlamakla yükümlüdür.

Türkiye Ozon Tabakasının Korunmasına Dair Viyana Sözleşmesi ve Ozon Tabakasını İncelten Maddelere Dair Montreal Protokolü 1991 yılında taraf olmuştur. Montreal Protokolünün Yirmi sekizinci Taraflar Konferansında kabul edilen Kigali Değişikliği, Bakanlığımız tarafından, ilgili iş ve işlemleri yürütmek üzere Dışişleri Bakanlığına iletilmiş olup 29 Mayıs 2019 tarihinde “Yirmi sekizinci Taraflar Toplantısında üzerinde Mutabakata Varılan Montreal Protokolüne Yönelik Değişiklik (Kigali Değişikliği-2016) Dair Kanun Teklifi” TBMM Dış İşleri komisyonunca kabul edilmiştir.

Kigali Değişikliğini kabul edebilmek, bu değişikliğin kendi iç mevzuatlarına uyumunu sağlayabilmek adına taraf ülkelerde Montreal Protokolü tarafından fonlanan etkinleştirme faaliyetleri (Enabling Activities) yürütülmektedir. Bu faaliyetler kapsamında ülkemizde önce kamu kurumları ve özel sektör için değişikliğin getirileri konusunda bilgilendirme toplantıları yapılmış ayrıca konuya ilişkin ilgili sektörlerin katılımı ile çalıştaylar düzenlenmiştir. Bu şekilde ülkemizin Değişiklik getiri ve yükümlülüklerine hazır hale getirilmesi planlanmaktadır. Bu değişiklik ile 2050 itibarıyla 80 milyar ton CO₂ eşdeğeri emisyonun engellenmesi beklenmektedir. Bu şekilde küresel sıcaklık artışını 2°C'nin altında tutulması yönündeki amaca çok belirgin bir katkı sağlanacaktır. Çeşitli tarihlere kamu kurumları ve özel sektör ile istişare çalıştayları düzenlenmiş ve değişikliğin kabulü ile kurumlara düşen sorumluluklarda yapılması gerekenlere ilişkin yol haritası belirlenmiştir.

Öte yandan günün gelişen şartları ve ülkemizin durumu da göz önüne alınarak değişen şartları karşılamak üzere; Ozon Tabakasını İncelten Maddelere İlişkin Yönetmelikte Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik, 06 Ekim 2020 tarihli ve 31266 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanarak yürürlüğe girmiştir.

“Florlu Sera Gazı İçeren Ürün veya Ekipmana Müdahale Eden Gerçek ve Tüzel Kişilerin Belgelendirilmesine İlişkin Tebliğ” 24/09/2020 tarihli ve 31254 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanarak yürürlüğe girmiştir. Böylelikle florlu sera gazları ile çalışan teknik personelin bilgi ve birikiminin artırılması desteklenerek Bakanlığımız mevzuatlarının hükümlerinin uygulanmasında verimin artması hedefine katkı sağlayacaktır.

Bunun yanında, Bakanlığımız tarafından yürütülmekte olan “Sera Gazı Ulusal Katkı Hedefinin Gerçekleştirilmesi için Kapasite Geliştirme ve İzleme Projesi” kapsamında ulusal katkı çerçevesinde yer almakta olan enerji, ulaştırma, sanayi, tarım, orman ve atık sektörleri ile ilişkili kamu kurumları, özel kuruluşlar ve sivil toplum kuruluşlarına yönelik sektörel temelde kapasite geliştirme ve farkındalık faaliyetleri gerçekleştirilmiş, Sera gazı projeksiyonlarına temel teşkil eden veri tabanlarının hazırlanarak alt projeksiyon çalışmaları, Paris Anlaşması’na taraf olan ülkelerin sunmuş oldukları ulusal katkılarda yer alan azaltım ve uyuma yönelik hedef ve politikaların sektör temelinde incelenerek ülkemiz politikalarına yol gösterici değerlendirmeler yapılmasına katkı sağlayacağı beklenilmektedir.

Ayrıca Karbon Piyasalarına Hazırlık Ortaklığı (Partnership of Market Readiness-PMR) Dünya Bankası Projesi ile Türkiye de yasal ve kurumsal altyapı analizleri ve diğer ülkelerdeki iyi uygulamalar çerçevesinde taslak bir İklim Değişikliği Kanunu hazırlanmış, taslak emisyon ticaret sistemi mevzuatı, emisyon ticaret sisteminin uygulanabilmesi için kurumsal çerçeve oluşturulmuş,

Paris Anlaşması Madde 6 altında Türkiye'nin konumunun belirlenmesi, sera gazı emisyon sınırı ve tahsisat planlarının belirlenmesi çalışmaları yürütülmüştür.

İklim Değişikliği 7. Ulusal Bildirimi ve 3. İki Yıllık Raporun Hazırlanmasına Destek Projesi ile Sözleşmenin Ek I Taraf Ülkesi olarak Birleşmiş Milletler İklim Değişikliği Çerçeve Sözleşmesi (BMİDÇS) kapsamında Türkiye Cumhuriyeti İklim Değişikliği Yedinci Ulusal Bildirimi 26 Aralık 2018 tarihinde; Üçüncü İki Yıllık Raporu 1 Ocak 2018 tarihinde BMİDÇS Sekretaryasına sunulmuştur. Bunun yanında Dördüncü İki Yıllık Rapor hazırlanmış olup, 27 Aralık 2019 tarihinde Sekretaryaya sunulmuştur. Proje kapsamında 2023 – 2030 yılları iklim değişikliği eylem planı ve 2050 iklim değişikliği stratejisi hazırlık çalışmalarına devam edilmektedir.

“Düşük Karbon Salımı için Çözümsel Tabanlı Strateji ve Eylem Geliştirilmesi Teknik Yardım Projesi” ile iklim değişikliği ile çözümsel tabanlı mücadele yoluyla küresel çabalara katkı sağlayarak insan kaynaklı sera gazı emisyonlarının azaltılması hedeflenmiş, bu çerçevede; atık, bina, ulaştırma ve tarım sektörlerinde düşük karbonlu büyüme fırsatlarının değerlendirilerek, çevreye duyarlı ekonomik büyümeyi sağlayan yeni iş alanları, Ar-Ge ve yenilikçi yaklaşımların araştırılması, uzun vadede düşük karbonlu kalkınmayı desteklemek için analitik bir temel sağlayarak AB iklim politikası ve mevzuatı ile zaman içerisinde uyum sağlamak amacıyla haiz Proje, Ağustos 2020 itibariyle başarıyla tamamlanmıştır.

Çevre ve Şehircilik İl Müdürlükleri tarafından elde edilecek bilgilerin kapsamı; Bakanlığımızın Stratejik Planıyla ve Planda belirtilen iklim değişikliği ile ilişkili Üst politika belgeleriyle uyumlu olma bazında değerlendirilerek; Eksen 1: Çevre başlığı altındaki “Hedef 1.2. Hava Kalitesi ve Gürültü Kontrolü, İklim Değişikliği ve Ozon Tabakasının Korunması” na paralel unsurlar içermelidir.

Stratejik Planda yer alan söz konusu hedef kapsamında özellikle; “sera gazı emisyonlarının azaltılması ve iklim değişikliğine uyum ile ilgili ulusal ölçekte plan, proje ve mevzuat çalışmaları devam etmekte olduğu” ifade edilmiştir. Bu doğrultuda iklim değişikliğine uyum, sera gazı azaltımı ve ozon tabakasının korunması bağlamında yürütülen çalışmalar da mevcuttur.

Bakanlığımız 2019-2023 Stratejik Planı kapsamında, 30 Büyükşehir Belediyesinde Yerel İklim Değişikliği Eylem Planının (YİDEP) hazırlanabilmesi için mevzuat çalışmaları yapılacağı belirtilmiştir.

Bu doğrultuda; yerel yönetimlerce Yerel İklim Değişikliği eylem planlarının hazırlanmasına dönük mevzuat ve Teknik Kılavuz hazırlama çalışmaları başlatılmıştır. Son yıllarda ülkemizde yaşanan iklim ile ilişkili afetlerin sayı, sıklık ve şiddetindeki artışa koşut olarak bölgesel düzeyde de iklim değişikliğine karşı direncin artırılması amacıyla bölge ve şehir ölçeğinde ele alınması gereken eylem ihtiyaçlarının tespit edilerek çözüm önerilerinin belirlenmesi doğrultusunda Bölgesel İklim Değişikliği Eylem Planlarının hazırlanması çalışmaları da devam etmektedir.

Türkiye İklim Değişikliği Eylem Planı'nda bulunan sektörel hedefler kapsamında illerde yapılan iklim değişikliğiyle ilgili çalışmaların Çevre ve Şehircilik İl Müdürlükleri tarafından yerel yönetimlerden temin edilerek İl Çevre Durum Raporlarında yer verilmesi büyük önem arz etmektedir.

A.7. Sonuç ve Değerlendirme

İlimizde bulunan Hava Kalitesi İzleme İstasyonunda kükürtdioksit (SO₂) ve Partikül Madde (PM10) gibi hava kirleticilerinin ölçümü yapılmakta olup kirlilik takip edilmektedir. Trafikten kaynaklı hava kirliliğinin en aza indirilmesi için yetki verilen istasyonlarca araçların egzoz emisyonlarının ölçümleri esnasında ölçüm sonuçları standartların üzerinde çıkan araçlara egzoz pulu verilmemekte, araç sahiplerinden araçlarının gereken bakımı yaptırılmaları istenmektedir. İl Müdürlüğümüzce de denetimler yapılmaktadır.

Kaynaklar

havaizleme.gov.tr

Rize Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü

İl Emniyet Müdürlüğü

Aksa Doğalgaz Dağıtım A.Ş.

B. SU VE SU KAYNAKLARI

B.1. İlin Su Kaynakları ve Potansiyeli

B.1.1. Yüzeysel Sular

B.1.1.1. Akarsular

Rize ilinin başlıca akarsuları; İyidere, Taşlıdere, Büyükdere, Yeşildere, Fırtına Deresi, Çağlayan Deresi ve Ortaköy Deresi'dir. Yerüstü suyunu oluşturan bu akarsular ve diğer küçük akarsuların il çıkışı toplam ortalama akımları 5 310,0 hm³/yıl'dır.

Çizelge B.10 –İlin akarsuları

(DSİ 22. Bölge Müd., 2020)

AKARSU İSMİ	Toplam Uzunluğu (km)	İl Sınırları İçindeki Uzunluğu (km)	Yüzey Alanı (ha)	Debisi (hm ³ /sn)	Kolu Olduğu Akarsu	Kullanım Amacı
İyidere			160	1.124		
Taşlıdere			100	700		
Büyükdere			50	450		
Ortaköy Deresi			75	227		
Fırtına Deresi			275	1.460		
Çağlayan Deresi			100	323		
Yeşildere			70	369		
Diğerleri			150	657		
Toplam			980	5.310		

İlimiz genelinde akarsular üzerinde kurulu 41 adet su ürünleri yetiştiricilik tesisi bulunmaktadır. Karada Akarsular üzerinde bulunan su ürünleri yetiştiricilik tesislerinin toplam kapasitesi 1.345ton/yıl'dır. Yapılan bu üretim entansif üretim şeklindedir, dışardan verilen balık yemi ile üretilen alabalıklar yaklaşık 6-8 ay aralığında porsiyonluk boya ulaşabilmektedir. Genellikle Gökkuşluğu Alabalığı yetiştiriciliği yapılmakta olup Gökkuşluğu Alabalığının yanında Karadeniz Alabalığı yetiştiriciliği yapan tesislerimizde bulunmaktadır. Kurulu tesisler genellikle iç kesimlerde su kaynaklarının membaa kısımlarına bulunmaktadır.

B.1.1.2. Doğal Göller, Göletler ve Rezervuarlar

Rize ilinin başlıca gölleri; Büyükdeniz Gölü, Göleteği Gölü, Sarıncaf Gölü, Balıklı Gölü, Çınacar Gölleri, Sefkar Gölleri, Kapılı Gölleri, Suluk Gölü, Anbar Gölü'dür. Diğer küçük göllerle birlikte bu göllerin toplam yüzeyleri 224 ha'dır.

Çizelge B.11 - Mevcut göl, gölet ve rezervuarlar

(DSİ 22. Bölge Müd., 2020)

Göletin Adı	Yüzey alanı (ha)	Tipi	Göl hacmi, m ³	Sulama Alanı (net), ha	Çekilen Su Miktarı, (m ³)	Kullanım Amacı
Büyükdere Gölü	7					
Göleteği Gölü	7					
Sarıncaf Gölü	6					

Balıkli Gölü	7					
Çınacar Gölleri	11					
Sefkar Gölleri	8					
Kapılı Gölleri	13					
Suluk Gölü	7					
Anbar Gölü	8					
Diğerleri	150					
Toplam	224					

Rize ilinde gölet ve baraj(rezervuar) bulunmamaktadır.

B.1.2. Yeraltı Suları

Rize ilinde yer altı suyu hemen hemen bütün önemli akarsuların ve derelerin mansap kesimindeki alüvyon sahalarda meydana gelmektedir. Yer altı suyu temin edilen bazı önemli akarsuların akiferlerinde DSİ'ce yapılan çalışma sonuçları aşağıda verilmiştir.

Çizelge B.12 – Yeraltı suyu potansiyeli

(DSİ 22. Bölge Müd, 2020)

Kaynağın İsmi	hm ³ /yıl
İldeki Toplam Emniyetli Rezerv (hm ³ /yıl)	109
Fiili tüketilen su	27,35

B.1.2.1. Yeraltı Su Seviyeleri

Yeraltısuyla Taşıyan Formasyonların Yayılım ve Kalınlıkları

İyidere Çayı Akiferi: İyidere kasabasının batısından denize dökülen İyidere çayının mansap bölümünde oluşan kil, silt, kum, çakıl, blok karmaşığında oluşan alüvyon akifer özelliğindedir. Akiferin uzunluğu; karayolu köprüsünden menbaya doğru 9000 m, genişliği; 500 – 800 m kalınlığı; akarsuya paralel bir hat boyunca 7 noktada yapılan jeofizik çalışmalara göre 24 – 44 m, akifer alanda DSİ ve İB sı tarafından açılan su sondaj kuyularında 35 – 45 m olarak ölçülmüştür.

Taşlıdere Çayı Akiferi: Rize ilinin doğusundan denize dökülen Taşlı dere çayının mansap bölümünde oluşan kil, silt, kum, çakıl, blok karmaşığında oluşan alüvyon akifer özelliğindedir. Akifer alanın uzunluğu; karayolu köprüsünden mansaba doğru 8000 m, genişliği; 250 – 750 m kalınlığı; jeofizik ve su sondaj çalışmalarına göre 24 – 22 m dir.

Büyükdere Çayı Akiferi: Çayeli ilçesinin batısından denize dökülen Büyükdere çayının mansap bölümünde oluşmuş olan silt, kil, kum, çakıl, blok karmaşığında oluşan alüvyon yeraltı suyu işletmesine elverişli akifer özelliğindedir. Akiferin uzunluğu, karayolu köprüsünden menbaya doğru 6 000 m, genişliği: 150-300 m, kalınlığı, akifer alanda akarsuya paralel iki hat boyunca 5 noktada yapılan jeofizik çalışmalara göre 12 – 28 m, akifer alanda iller bankası tarafından Çayeli kasabasının su ihtiyacını karşılamak için açılan 6 adet su sondaj kuyusunda 22 - 34 m olarak ölçülmüştür.

Hemşin Deresi Akiferi: Pazar ilçesinin doğusundan denize dökülen Hemşin deresinin mansap bölümünde oluşmuş olan silt, kil, kum, çakıl, blok karmaşığında oluşan alüvyon yeraltı suyu

işletmesine elverişli akifer özelliğindedir. Akifer alanın uzunluğu; karayolu köprüsünden menbaya doğru 5000 m, genişliği; 200 – 1500 m, kalınlığı; akarsuya paralel bir hat boyunca 5 noktada yapılan jeofizik çalışmalara göre 12 – 24 m kadardır.

Fırtına Çayı Akiferi: Ardeşen ilçesinin batısından denize dökülen Fırtına çayının mansap bölümünde oluşmuş olan silt, kil, kum, çakıl, blok karmaşığında oluşan alüvyon yeraltı suyu işletmesine elverişli akifer özelliğindedir. Akifer alanın uzunluğu; kara yolu köprüsünden menbaya doğru 6 000 m, genişliği; 300 – 1500 m, kalınlığı; akarsuyun mansap bölümünde 3 hat boyunca 8 noktada yapılan jeofizik rezistivite ve su sondaj kuyusu açım çalışmalarına göre 22 – 34 m kadardır.

Abuçığlayan Deresi Akiferi: Fındıklı ilçesinin doğusundan denize dökülen Abuçığlayan deresinin mansap bölümünde oluşmuş olan silt, kil, kum, çakıl, blok karmaşığında oluşan alüvyon yeraltı suyu işletmesine elverişli akifer özelliğindedir. Akifer alanın uzunluğu; karayolu köprüsünden menbaya doğru, 6 000 m, genişliği; 300 – 400 m, kalınlığı; akifer alanda yapılan jeofizik rezistivite çalışmalarına göre 15 – 20 m kadardır.

Yukarıda tanımlanan akifer alanları ve bu alanlara 50 m mesafedeki koruma alanı sınırları 1/25000 ölçekli haritalara işlenmiş olup, 167 sayılı Yeraltı suları Kanunu kapsamında korunması gerekmektedir.

B.2. Su Kaynaklarının Kalitesi

Yüzey ve yeraltı suları için değerlendirme 7 Nisan 2012 tarih ve 28257 sayılı Resmi Gazete’de yayınlanan “Yeraltı Sularının Kirlenmeye ve Bozulmaya Karşı Korunması Hakkında Yönetmelik” ve 10.08.2016 tarih ve 29797 sayılı Resmi Gazete’de yayınlanan “Yerüstü Su Kalitesi Yönetmeliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik” Tablo I’e göre İl Tarım ve Orman Müdürlüğü tarafından analizleri yapılmış olup parametre değerleri aşağıda verilmiştir.

Çizelge B.13 - 2020 yılı yüzey ve yeraltı sularında tarımsal faaliyetlerden kaynaklanan nitrat kirliliği ile ilgili analiz sonuçları
(İl Tarım ve Orman Müd., 2020)

Su Kaynağının Cinsi (Yüzey/ Yeraltı)	Adı	Kullanım amacı ve kullanılan miktar				Analiz Yapılan İstasyonun				
		İçme ve kullanma suyu	Enerji üretimi	Sulama suyu	Endüstriyel su temini	Akım gözlem istasyonu kodu	Analiz sonuçları YSKY (Tablo-5)	Yeri (İlçe, Köy, Mevkii)	Koordinatları	Yıllık Ortalama Nitrat Değeri (mg/L)
Yüzey suyu	İyidere	Akarsu						İyidere		17,08
Yüzey suyu	Zincirli	İçme suyu						Gündoğdu		28,12
Yüzey suyu	Andon	Akarsu						Andon		3,16
Yüzey suyu	Sesli	Akarsu						Çayeli		4,66
Yüzey suyu	Fırtına	Akarsu						Ardeşen		4,08
Yüzey suyu	Çağlayan	Akarsu						Fındıklı		3,91
Yüzey suyu	Skortol	İçme Suyu						Fındıklı		20,08
Yeraltı suyu	Çelikler Mah.	Akarsu						İyidere	X40.387778- Y40.979167	73,00
Yüzey suyu	Güneysu	Akarsu						Güneysu		7,25
Yüzey suyu	Sümer	Akarsu						Fındıklı		7,00
Yüzey suyu	Hemşin	Akarsu						Hemşin		4,16
Yüzey suyu	Aşıklar	Akarsu						Çayeli		11,6

Yüzev suyu	Melyat	Akarsu						Pazar		6,92
Yüzev suyu	İkizdere	Akarsu						İkizdere		8,16
Yüzev suyu	Kalkandere	Akarsu						Kalkandere		23,08

Çizelge B.14 - 2020 yılı yüzev ve yeraltı sularında tarımsal faaliyetlerden kaynaklanan nitrat kirliliği ile ilgili analiz sonuçları
(Sağlık Müd., 2020)

Su Kaynağının Cinsi (Yüzev/ Yeraltı)	Adı	Kullanım amacı ve kullanılan miktar				Analiz Yapılan İstasyonun				
		İçme ve kullanma suyu	Enerji üretimi	Sulama suyu	Endüstriyel su temini	Akım gözlem istasyonu kodu	Analiz sonuçları YSKY (Tablo-5)	Yeri (İlçe, Köy, Mevkii)	Koordinatları	Yıllık Ortalama Nitrat Değeri (mg/L)
Yeraltı		Kaynak						Merkez (Pınarbaşı Köyü)		53,9 (mg/L)
Yeraltı		Kaynak						Kalkandere (Hüseyin Hoca Köyü)		57 (mg/L)

B.3. Su Kaynaklarının Kirlilik Durumu

B.3.1. Noktasal kaynaklar

B.3.1.1. Endüstriyel Kaynaklar

İlimiz genelinde sanayi çay fabrikaları üzerine yoğunlaşmaktadır. Bu sanayi tesisleri kurulurken herhangi bir plan dahilinde kurulma işlemleri yapılmamıştır. Günümüzde çay fabrikalarının büyük bir kısmı meskün mahal içerisinde yer almaktadır. Ayrıca konkasör tesisleri, hazır beton tesisleri ve Hidroelektrik Santralleri tünel inşaatı çalışmalarında endüstriyel atıksu arıtma tesislerini kurmuşlardır.

B.3.1.2. Evsel Kaynaklar

Rize il sınırları içerisinde 12 ilçe 6 belde belediye olmak üzere toplam 18 adet belediye bulunmaktadır.

Merkez, Çayeli, Pazar, Fındıklı ilçelerinde ön arıtmalı derin deniz deşarjı atıksu arıtma tesisi bulunmakta olup Ardeşen İlçesinde derin deniz deşarjı faaliyete alma aşamasındadır. Kalkandere ilçesinde arıtma tesisi faaliyete alma aşamasında olup, Derepazarı ve İyidere Belediyeleri derin deşarj projesi ile ilgili Valiliğimizce "Çed Gereklili Değildir" kararı verilmiştir. Hemşin Belediyesi Paket arıtma tesisi yapımı tamamlanmış olup ve diğer İlçe ve belde belediyelerin herhangi bir arıtma tesisi bulunmamaktadır.

Rize Belediyesi tarafından 1 adet Biyolojik Arıtma projesi yürütülmektedir. Yürütülen bu çalışmalar tamamlandığında Güneysu, Salarha ve Muradiye belediyeleri atıksularını bu şekilde bertaraf edeceklerdir.

B.3.2. Yayılı Kaynaklar

B.3.2.1. Tarımsal Kaynaklar

Rize ilinde sulu tarım yapılmamaktadır. Tarım alanları hakkındaki veriler aşağıdaki tabloda yer almaktadır.

Çizelge B.15 - Rize İlinde 2020 Yılı Tarım Arazilerinin Kullanımı
(İl Tarım ve Orman Müdürlüğü, 2020)

ÜRÜNLER	Alan (da)	Üretim(ton)
Çay	552.866	972.414
Fındık	23.689	2.910
Kivi	3.442	4.979
Maviyemiş	292	168
Tarla Ürünleri	2.214	418
Sebze	2.874	1.488
Toplam Alan	585.377	982.377

İlimiz genelinde kullanılan gübre miktarları da aşağıda verilmiştir.

Çizelge B.16 – Rize ilinde 2020 yılında kullanılan ticari gübre tüketiminin bitki besin maddesi bazında ve yıllık tüketim miktarları
(İl Tarım ve Orman Müdürlüğü, 2020)

Bitki Besin Maddesi	Bitki Besin Maddesi Bazında Kullanılan Miktar (ton)	İlde Ticari Gübre Kullanılarak Tarım Yapılan Toplam Alan (ha)
Azot	16.030,15	55.2866
Fosfor	3.006,60	
Potas	5.936,85	
TOPLAM	24.973,60	

Çizelge B.17 - Rize ilinde 2020 yılında tarımda kullanılan girdilerden gübreler haricindeki diğer kimyasal maddeleri (tarımsal ilaçlar vb)
(İl Tarım ve Orman Müdürlüğü, 2020)

Kimyasal Maddenin Adı	Kullanım Amacı	Miktarı	İlde Tarımsal İlaç Kullanılarak Tarım Yapılan Toplam Alan (ha)
İnsektisitler	Böcek	225 litre	
Herbisitler	Yabancı Ot	350 litre	
Fungisitler	Mantar	80 kg	
Rodentisitler	Fare	400 kg	
Nematositler			
Akarisitler			
Kışlık ve Yazlık Yağlar	Böcek	60 kg	
Diğer			

B.3.2.2. Diğer

İlimizde mevcut katı atık düzenli depolama tesisi bulunmamaktadır. Ancak İlimiz Trabzonda bulunan TRABRİKAB'a (Trabzon ve Rize İli Yerel Yönetimleri Katı Atık Tesisleri Yapma ve İşletme Birliği)

üedir. Bir kısım Belediye atıklarını TRABRİKAB'a verirken bir kısım Belediye atıklarını vahşi olarak depolamaktadır.

B.4. Denizler

B.4.1. Deniz Kıyı Sularının Kirlilik Durumu

Ulusal deniz izleme programımız ile tüm denizlerimizde meydana gelen kirlilik ve etkileri ile kimyasal ve ekolojik kalite durumunun izlenerek ve insan faaliyetlerinden kaynaklı baskı ve etkiler değerlendirilerek ulusal deniz ve kıyı yönetimi politikalarının ve stratejilerinin belirlenmesi/gözden geçirilmesi ve alınan önlemlerin etkilerinin takibine altlık oluşturulması amaçlanmaktadır. Denizlerde kirlilik ve kalite değerlendirmeleri su yönetimi birimi bazlı yapılmaktadır. Ekolojik kalite durumu ise 3 Biyolojik Kalite Elemanı (fitoplankton, makro alg ve bentik omurgasızlar) ile diğer destekleyici parametrelerin (besin elementleri; toplam fosfor, nitrat+nitrit, seki disk derinliği) ortak değerlendirmesi yapılarak ortaya konulmaktadır. 2017-2019 izleme programı izleme durumu ekolojik kalite durumu aşağıdaki çizelgede yer almaktadır.

Çizelge B.18 – Kıyı su kütlelerinin ekolojik kalite değerlendirmesi

(Kaynak, yıl)

Su Yönetim Birimi Kodu	Su Yönetim Birimi Kapsadığı Alan	Ekolojik Kalite Durumu		
		2017	2018	2019
KRD_15	Doğu Karadeniz Havzası	Orta Kalite	Orta Kalite	Orta Kalite

Ekolojik Kalite Renk Kodlaması

Çok İyi
İyi
Orta
Zayıf
Kötü

B.4.2. Plajların Su Kalitesi ve Mavi Bayrak Durumu

Belediyelere ait derin deniz deşarjları mevcut ancak herhangi bir izleme programı bulunmamakta ancak Çayeli Bakır İşletmeleri derin deniz dolgusu yapmakta ve izleme programı uygulamaktadır. Mavi Bayrak almaya hak kazanan plaj ve marinalar bulunmamaktadır. 11 adet plaj bulunmaktadır.

B.4.3. Acil Müdahale Planları

İlde mevcut ise acil müdahale planı hazırlaması gereken kıyı tesisi sayısı ve onaylı plana sahip kıyı tesisi sayısı aşağıdaki çizelgede yer almaktadır.

Çizelge B.19 – 2020 yılı itibariyle acil müdahale planı hazırlaması gereken ve onaylı plana sahip kıyı tesisi sayısı

(ÇŞİM, 2020)

Şehir	Acil Müdahale Planı Hazırlaması Gereken Kıyı Tesis Adedi	Onaylı Plana Sahip Kıyı Tesis Adedi
Rize	2	2

B.4.4. Atık Kabul Tesisleri ve Atık Alma Gemileri

İlimizde atık alma gemisi bulunmamaktadır. Rize Liman İşletmesi Yatırım A.Ş.'ye ait bir adet atık kabul tesisi mevcut olup MARPOL Ek-I, MARPOL Ek-IV, MARPOL Ek-V kapsamındaki gemi atıklarına hizmet vermektedir.

B.4.5. Denizdeki Balık Çiftlikleri

İlimiz genelinde 3 adet deniz ağ kafes su ürünleri yetiştiricilik tesisi bulunmaktadır. Bu 3 adet tesisin toplam kapasitesi 2850 ton/yıl dır. İlimiz Merkez Hamidiye ve Dağınıksu Mahalleleri açıklarında bulunan bu tesisler karaya 1.2 km uzaklıkta yer almakta olup, entansif üretim metoduyla yetiştiricilik yapılmaktadır. Bu tesislere Ekim-Kasım aylarında yavru balıklar konulup Mayıs ayı itibari ile su sıcaklıklarının yükselmesi ile birlikte balıklar hasat edilmektedir. Denizlerde bulunan bu tesislerin projelerinde Gökkuşuğu Alabalığı, Karadeniz Alabalığı ve Levrek yetiştiriciliği bulunması ile birlikte hali hazırda sadece gökkuşuğu Alabalığı yetiştiriciliği yapılmaktadır.

B.4.6. Deniz Çöpleri

10.06.2019 tarihli ve 2019/09 sayılı Deniz Çöpleri İl Eylem Planlarının Hazırlanması ve Uygulanması Genelgesi kapsamında İl Mahalli Çevre Kurulu'nun 19.12.2019 tarihli ve 30 No'lu kararı ile Rize İli Deniz Çöpleri Eylem Planı (2020-2024 tarihlerini kapsayan) 5 yıllık süreyle yürürlüğe girmiştir. Eylem Planı kapsamında İlimizde deniz çöpleri ile mücadele için yapılması planlanan iş ve işlemler belirlenmiştir.

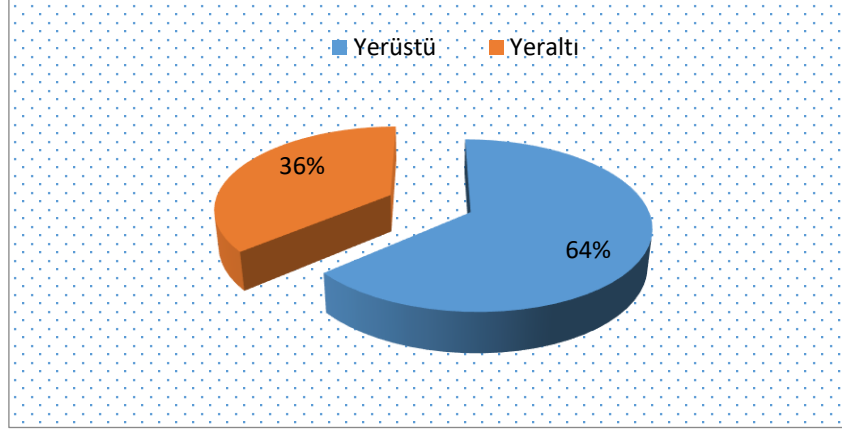
Eylem Planında yer alan Kamu kurum ve kuruluşları planda belirlenen görevler kapsamında plaj temizliği, deniz temizliği, deniz dibi temizliği, kıyı şeridi temizliği ile eğitim ve farkındalık çalışmaları faaliyetleri gerçekleştirmektedir. Gerçekleştirilen faaliyetler Genelge kapsamında 3 aylık periyotlar halinde Bakanlığımıza bildirilmektedir.

B.5. Sektörel Su Kullanımları ve Yapılan Su Tahsisleri

B.5.1. İçme ve Kullanma Suyu

B.5.1.1 Yüzeysel su kaynaklarından kullanılan su miktarı ve içme suyu arıtım tesisi mevcudiyeti

2018 yılı TÜİK verilerine göre içme ve kullanma suyu şebekesi için toplam çekilen su miktarı 16.290.000 m³/yıl (yerüstü: 9.700.000 m³/yıl, yeraltı: 5.515.000 m³/yıl) 'dır.



Grafik B.10 - Rize ilinde 2018 yılı belediyeler tarafından içme ve kullanma suyu şebekesi ile dağıtılmak üzere temin edilen su miktarının kaynaklara göre dağılımı
(tuik.gov.tr, 2018)

İlimizde 18 adet belediye (6 adet belde) bulunmakta ve tüm belediyelerde içme suyu şebekesi bulunmaktadır. Toplam 2018 TÜİK verilerine göre 208.784 kişiye içme ve kullanma suyu şebekesi ile hizmet verilmekte olup toplam Belediye nüfusunun %93 üne tekabül etmektedir. İçme ve kullanma suyu arıtma tesisi ile hizmet verilen Belediye sayısı 12'dir.

B.5.1.2. Yeraltı su kaynaklarından temin edilen su miktarı ve içme suyu arıtma tesisi mevcudiyeti

Belediyelerde içme ve kullanma suyu şebekesi için çekilen yeraltı suyu miktarı 2018 yılı için 5.515.000 m³/yıl' dır. Yeraltı ve yüzeysel sular için arıtma tesisi mevcut olup arıtma (fiziksel, gelişmiş, konvansiyonel) yapılmaktadır. Arıtma kapasitesi 34.657.000 m³/yıl olup 2018 yılı içerisinde 11.582.000 m³/yıl su arıtılmıştır.

B.5.1.3. İçme Suyu temin edilen kaynağın adı, mevcut durumu, potansiyeli vb.

Belediyelerden konu ile ilgili yeterli bilgi elde edilememiştir. Ancak DSİ 22. Bölge Müdürlüğü tarafından yapılan tahsislere ilişkin çizelge aşağıda yer almaktadır.

Çizelge B.20 – DSİ 22. Bölge Müdürlüğü Tarafından Tahsis Edilen İçme Suyu Kaynakları
(DSİ 22. Bölge Müd., 2020)

İlçesi	Tahsis Sahibi	Su Kaynağının Adı	Tahsis Edilen Su Miktarı (l/s)
Fındıklı	Fındıklı Belediyesi	Ardanuç Deresi	87
Çayeli	Büyükköy Belediyesi	Delme Deresi	15
Çayeli	Büyükköy Belediyesi	Ortasırt Deresi	5
İkizdere	Kalkandere Dernekpazarı Kendirli	Varda Kaynağı 2	100
İkizdere	Kalkandere Dernekpazarı Kendirli	Varda Kaynağı 1	10
Çamlıhemşin	Çamlıhemşin Belediyesi	Aravani Kaynak Suyu	1,5
Çamlıhemşin	Çamlıhemşin Kadıköy ve Yağmurlu Mah.	Aravani	1,5

Fındıklı	Fındıklı Belediyesi	Dudusku Kaynağı	1,75
Fındıklı	Fındıklı Belediyesi	Paçva Kaynağı	1,15
Çamlıhemşin	Çamlıhemşin Belediyesi	Türbün-2 Kaynağı	5
Çamlıhemşin	Çamlıhemşin Belediyesi	Kocaali Kaynağı	1
Çamlıhemşin	Çamlıhemşin Belediyesi	Türbün-1 Kaynağı	6
Çamlıhemşin	Çamlıhemşin Belediyesi	Kaplıca Kaynağı	1,25
Çamlıhemşin	Çamlıhemşin Belediyesi	Çamlıca Kaynağı	0,6
Hemşin	Hemşin Belediyesi	Değirmendere	12
İkizdere	İkizdere Belediyesi	Çağrankaya	7
Fındıklı	Fındıklı Belediyesi	Selazur 1	4
Fındıklı	Fındıklı Belediyesi	Selazur 2	3,4
Merkez	Madenli Belediyesi	Topkaya Kumdağı 1-2	18
Merkez	Rize Merkez ve 9 Belediye	Karasu 1 ve Karasu 2 Kaynakları	150
Merkez	Rize Merkez ve 9 Belediye	Okta	50
Çayeli	Çayeli Belediyesi	Sesli Deresi	152
Kalkandere	Kalkandere İyidere Dernekpazarı Kendirli	Soğuksu Deresi	70
Merkez	Güneysu Belediyesi	Andon İçmesuyu	20
Merkez	Rize Merkez ve 9 Belediye	Paşaçur Deresi	138,9
Merkez	Rize Belediyesi ve bağlı 9 Adet Belediye	Ilıca	250
Merkez	Rize Belediyesi ve bağlı 9 Adet Belediye	Poşut ve Taşlıdere	650
Fındıklı	Ardeşen Pazar ve Fındıklı Belediyeleri	Çağlayan Deresi	800
Merkez	Merkez ve Bağlı 9 Belediye	Gürgen Köyü Kaynakları	900

B.5.2. Sulama

Fazlasıyla yağış alan bir bölge olduğunda İlimizde sulama işlemi yapılmamaktadır.

B.5.2.1. Salma sulama yapılan alan ve kullanılan su miktarı

İlimizde sulama işlemi yapılmamaktadır.

B.5.2.2. Damlama, yağmurlama veya basınçlı sulama yapılan alan ve kullanılan su miktarı

İlimizde sulama işlemi yapılmamaktadır.

B.5.3. Endüstriyel Su Temini

İl genelinde sanayilerde kullanılan su derelerden çekilmekte ya da bazı küçük işletmelerde belediye şebeke suyu kullanılmaktadır. Endüstriyel su kullanımlarında oluşan atıksular bazı sanayilerde geri dönüşümlü olarak kullanılmaktadır. Geri dönüşümlü olmayan sanayilerde ise arıtılarak ya da arıtılmadan alıcı ortama (Yüzeysel su) deşarj edilmektedir. Endüstriyel su kullanım miktarlarına ait yeterli bilgi bulunmamaktadır.

B.5.4. Enerji Üretimi Amacıyla Su Kullanımı

Belirli bir yerde biriktirilen ya da kendiliğinden birikmiş olan suların belli bir potansiyel enerjisi vardır. Su biriktiği ya da biriktirildiği yerden daha alçak bir yere belirli bir hızda düşürülecek olursa ortaya bir kinetik enerji çıkar. Bu kinetik enerji türbin kanatlarında bir mekanik enerji oluşturur ve alternatörde dönme hareketi meydana getirir. Alternatörün hareket etmesiyle elektrik enerjisi elde edilmiş olur.

Rize ilinde enerji üretmek amacıyla projelendirilen hidroelektrik santrallerin karakteristikleri ve proje aşamaları aşağıda verilmektedir.

Çizelge B.21 – Rize İlindeki İşletmedeki Hidroelektrik Santral Projeleri
(DSİ 22. Bölge Müd., 2020)

İL SIRA NO	HİDROELEKTRİK SANTRALİN ADI	TESİSİN BULUNDUĞU		KURULU GÜÇ MW
		İLÇE	AKARSU	
1	ADACAMI HES	MERKEZ	SALARHA	29,30
2	AMBARLIK I-II REG. VE HES	MERKEZ	ÇATALDERE	9,00
3	AYVASIL REG. VE HES	GÜNEYSU	PİLAHOZ	4,42
4	CEVİZLİK HES	KALKANDERE	İYİDERE	91,40
5	ÇİĞDEMLİ REG. VE HES	KAPTANPAŞA	ÇATALDERE	6,29
6	GÜRGEN REG. VE HES	GÜNEYSU	GÜNEYSU-KALE	2,36
7	HAMZABEY HES	GÜNEYSU	TAŞLIDERE	8,82
8	İNCİRLİ REG. VE HES	İYİDERE	İYİDERE	25,20
9	İKİZDERE HES	İYİDERE	İYİDERE	84,35
10	KALE HES	MERKEZ	KALE/ISLAHİYE	9,50
11	MELİKOM REG. VE HES	ÇAYELİ	BÜYÜKÇAY	7,60
12	SARAY HES	İYİDERE	İYİDERE-KARADERE	13,5
13	UZUNDERE-I REG. VE HES	ÇAYELİ	UZUNDERE	62,15
14	UZUNDERE-II REG. VE HES	ÇAYELİ	UZUNDERE	19,69
15	YEŞİLKÖY HES	GÜNEYSU	TAŞLIDERE-PİLAHOZ	3,72
16	YOKUŞLU-KALKANDERE	İKİZDERE	YOLGEÇEN	40,24
17	ALİCİK REG. VE HES	GÜNEYSU	GÜRGEN	9,00
TOPLAM				426,54

B.5.5. Rekreatif Su Kullanımı

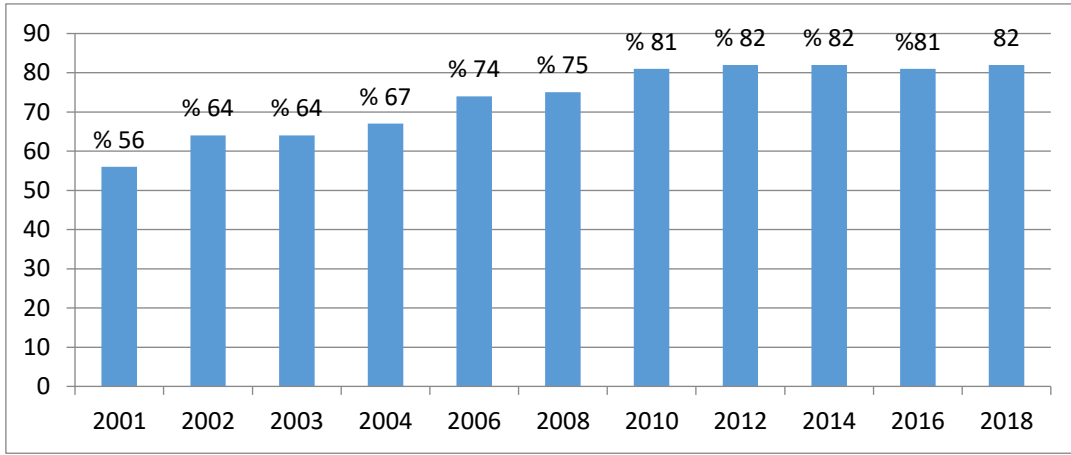
İl genelinde rekreatif amaçlı kullanılan su miktarı ile ilgili verilere ulaşılamamıştır.

B.6. Çevresel Altyapı

B.6.1. Kentsel Kanalizasyon Sistemi ve Atıksu Arıtma Tesisi Hizmetleri

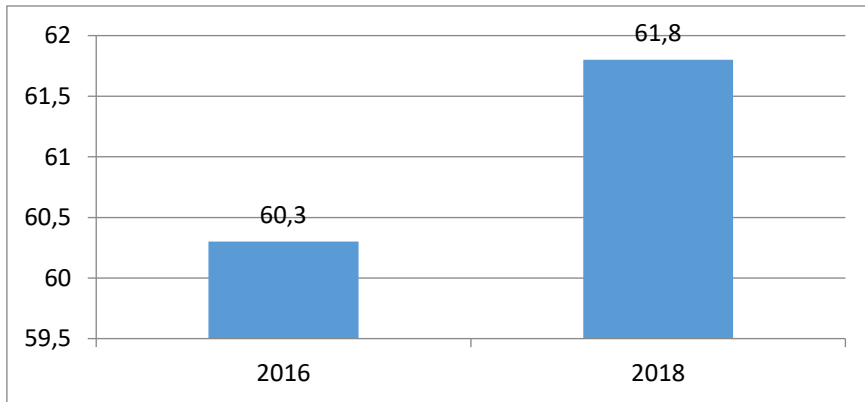
Rize İlinde toplam Belediye sayısı 18 (ilçe ve belde) olup 2018 yılı TÜİK verilerine göre Kentsel kanalizasyon sistemi ile hizmet verilen belediye sayısı 16, Kanalizasyon şebekesi ile hizmet verilen Belediye nüfusunun toplam Belediye nüfusuna oranı %82'dir.

Sürekli Atıksu İzleme Sistemi kurulmuş atıksu arıtma tesisi bulunmamaktadır.



Grafik B.11 – 2018 yılında Rize ilinde kanalizasyon hizmeti verilen nüfusun belediye nüfusuna oranı

(tuik.gov.tr, 2018)



Grafik B.12 – 2018 yılında Rize ilinde atıksu arıtma tesisi ile hizmet edilen nüfusun toplam belediye nüfusuna oranı

(tuik.gov.tr, 2018)

Belediyelerden atıksu arıtma tesislerinden çıkan atık çamurların analizleri ile ilgili herhangi bir veri alınamamıştır. 2020 yılı verileri elde edilememiştir.

Çizelge B.22 – 2020 yılı itibariyle kentsel atıksu arıtma tesislerinin durumu
(Belediyeler, 2020)

Yerleşim Yerinin Adı	Belediye Atıksu Arıtma Tesisi Olup Olmadığı?			Belediye Atıksu Arıtma Tesisi Türü			Mevcut Kapasitesi (ton/gün)	SAİS Kabini Durumu (var/yok)	Arıtılan /Deşarj Edilen Atıksu Miktarı (m ³ /sn)	Deşarj Noktası	Deniz Deşarjı (var/yok)	Hizmet Verdiği Nüfus	Oluşan AAT Çamur Miktarı (ton/yıl)
	Var	İnşa/plan aşamasında	Yok	Fiziksel	Biyolojik	İleri							
İl Merkezi	Merkez												
İlçeler	Ardeşen		X		X		20.908,8					30.577	
	Pazar												
	Fındıklı	X			X		11.400	YOK	0,046	Difüzör Başlangıcı X:427404.20 Y:4570580.81 Difüzör Bitiş X:426622.30 Y:4571353.44	VAR	9.800	
	Çayeli	X			X		11.230	YOK	0.051	41° 05' 24.05'' 40° 43' 09.93''	VAR	23860	55
	Güneysu												
	Hemşin												
	Çamlıhemşin												
	İkizdere												
	Kalkandere												
	İyidere			X									
	Derepazarı												
	Madenli												
	Kendirli	X				X	500 M ³	YOK	0.0033		YOK	3050	0.05
	Tunca			X									
	Muradiye			X									
Büyükköy													
Salarha			X										

*22.03.2015 tarih ve 29303 sayılı Resmi Gazetede yayımlanarak yürürlüğe giren “Sürekli Atıksu İzleme Sistemleri (SAİS) Tebliği” kapsamında ülke genelinde kurulu kapasitesi 10.000 m³/gün ve üzerinde olan atıksu arıtma tesisinin çıkış sularında debi, pH, İletkenlik, Çözülmüş Oksijen, Sıcaklık ve KOİ (Kimyasal Oksijen İhtiyacı) ile AKM (Askıda Katı Madde) parametreleri 7/24 online izlenmektedir. Bu sayede tesislerin atıksularını arıtmadan su kaynaklarımıza deşarj etmeleri engellenmektedir.

B.6.2. Organize Sanayi Bölgeleri ve Münferit Sanayiler Atıksu Altyapı Tesisleri

Rize Organize Sanayi Bölgesinin (Rize OSB) Atık su Arıtma Tesisi (AAT) Proje aşamasında olup, İlimiz sınırları içerisinde yer alan Küçük Sanayi Sitelerinde ise Atık su Arıtma Tesisi bulunmamaktadır.

Çizelge B.23 – 2020 yılı OSB, Serbest Bölgeler ve Sanayi Sitelerinde atıksu arıtma tesislerinin (AAT) durumu

(Sanayi ve Teknoloji İl Müd., 2020)

OSB/Serbest Bölge/Sanayi Sitesi Adı	Mevcut Durumu	Kapasitesi (ton/gün)	SAİS Kabini Durumu (var/yok)	AAT Türü	AAT Çamuru Miktarı (ton/gün)	Deşarj Ortamı
Rize Merkez KSS	-	-	-	-	-	-
Ardeşen KSS	-	-	-	-	-	-
Çayeli KSS	-	-	-	-	-	-
Çayeli Örnek KSS	-	-	-	-	-	-
Rize Modern KSS	-	-	-	-	-	-
Pazar Modern KSS	-	-	-	-	-	-

*22.03.2015 tarih ve 29303 sayılı Resmi Gazetede yayımlanarak yürürlüğe giren “Sürekli Atıksu İzleme Sistemleri (SAİS) Tebliği” kapsamında ülke genelinde kurulu kapasitesi 10.000 m³/gün ve üzerinde olan atıksu arıtma tesisinin çıkış sularında debi, pH, İletkenlik, Çözünmüş Oksijen, Sıcaklık ve KOİ (Kimyasal Oksijen İhtiyacı) ile AKM (Askıda Katı Madde) parametreleri 7/24 online izlenmektedir. Bu sayede tesislerin atıksularını arıtmadan su kaynaklarımıza deşarj etmeleri engellenmektedir.

Çizelge B.24 – 2020 yılı itibariyle münferit sanayiye ait atıksu arıtma tesisi (AAT) sayısı

(Sanayi ve Teknoloji İl Müd., 2020)

Tesis Statüsü	Toplam Tesis Sayısı	AAT’si Olan Tesis Sayısı
Üretim Sektörü/Sanayi Tesisi	421	65
Turizm Tesisi veya Site Yönetimi		
Diğer		

B.6.3. Katı Atık (Düzenli) Depolama Tesisleri Atıksuları İçin Önlemler

İlimizde mevcut katı atık düzenli depolama tesisi bulunmamaktadır. Ancak İlimiz Trabzonda bulunan TRABRİKAB’a (Trabzon ve Rize İli Yerel Yönetimleri Katı Atık Tesisleri Yapma ve İşletme Birliği) üyedir.

B.6.4. Atıksuların Geri Kazanılması ve Tekrar Kullanılması

Atıksu geri kazanım yöntemleri, tarımda sulama maksatlı, yeşil alanların sulamasında, endüstriyel geri kazanım, yeraltına enjeksiyon, dinlenme maksatlı kullanılan bölgelerde (göller vb) geri kazanım, direkt olmayan (yangın suyu, tuvaletlerde vb) geri kazanım ve direkt (içme suyu olarak) geri kazanım sayılabilir. İlimizde Atıksuların tekrar kullanılması veya atıksuların geri kazanılması yapılmamaktadır.

B.7. Toprak Kirliliği ve Kontrolü

B.7.1. Noktasal Kaynaklı Kirlenmiş Sahalar

“Toprak Kirliliğinin Kontrolü ve Noktasal Kaynaklı Kirlenmiş Sahalara Dair Yönetmelik” ve “Toprak Kirliliğinin Kontrolü ve Noktasal Kaynaklı Kirlenmiş Sahalara Dair Yönetmelik Yeterlilik Belgesi Tebliği” kapsamında Kirlenmiş Sahalar Bilgi sistemine girilen Faaliyet Ön Bilgi formları incelenmiş olup 129 adet ön bilgi formu onaylandı. 70 adet şüpheli saha ve 59 takip gerektirmeyen saha belirlenmiştir.

Çizelge B.25 - 2020 yılı için tespit edilen noktasal kaynaklı toprak kirliliğine ilişkin veriler

(ÇŞİM, 2020)

Şüpheli Saha Sayısı	Takip Gerektiren Saha Sayısı	Kirlenmiş Saha Sayısı
70	Tespit Edilmedi	Tespit Edilmedi

B.7.2. Arıtma Çamurlarının Bertaraf Yöntemi

Bu konuda yeterli veri elde edilememiştir.

B.7.3. Madencilik faaliyetleri ile bozulan arazilerin doğaya yeniden kazandırılmasına ilişkin yapılan çalışmalar

“Madencilik Faaliyetleri ile Bozulan Arazilerin Doğaya Yeniden Kazandırılması Yönetmeliği” kapsamında ilimizde taş ocakları Doğaya Yeniden Kazandırma Planları hazırlayıp İlimiz Orman İşletme Müdürlüğüne planı sunup bir örneğini de Müdürlüğümüze iletirler. 2020 yılı içerisinde faaliyeti sonlandırılan maden ocağı bulunmamaktadır.

B.7.4. Tarımsal Faaliyetler İle Oluşan Toprak Kirliliği

İlde kullanılan gübre (bitki besin maddesi bazında), pestisit miktarları aşağıda yer almaktadır.

Çizelge B.26 – 2020 yılında kullanılan ticari gübre tüketiminin bitki besin maddesi bazında ve yıllık tüketim miktarları

(İl Tarım ve Orman Müdürlüğü, 2020)

Bitki Besin Maddesi	Bitki Besin Maddesi Bazında Kullanılan Miktar (ton)	İlde Ticari Gübre Kullanılarak Tarım Yapılan Toplam Alan (ha)
Azot	16030,15	55.2866
Fosfor	3006,60	
Potas	5936,85	
TOPLAM	24973,60	

Çizelge B.27 - 2020 yılında tarımda kullanılan girdilerden gübreler haricindeki diğer kimyasal maddeleri (tarımsal ilaçlar vb)
(İl Tarım ve Orman Müdürlüğü, 2020)

Kimyasal Maddenin Adı	Kullanım Amacı	Miktarı (ton)	İlde Tarımsal İlaç Kullanılarak Tarım Yapılan Toplam Alan (ha)
İnsektisitler	Böcek	225 litre	
Herbisitler	Yabancı Ot	350 litre	
Fungisitler	Mantar	80 kg	
Rodentisitler	Fare	400 kg	
Nematositler			
Akarisitler			
Kışlık ve Yazlık Yağlar	Böcek	60 kg	
Diğer			
TOPLAM			

Çizelge B.28 - 2020 yılında topraktaki pestisit vb tarım ilacı birikimini tespit etmek amacıyla yapılmış analizin sonuçları
(İl Tarım ve Orman Müdürlüğü, 2020)

Analizi Yapan Kurum/Kuruluş	Analiz Yapılan Yer (İlçe, Köy, Mevkii, Koordinatları)	Analiz Tarihi	Analiz Edilen Madde	Tespit Edilen Birikim Miktarı (µg/kg- fırın kuru toprak)
-	-	-	-	-
-	-	-	-	-
-	-	-	-	-
-	-	-	-	-

B.8. Sonuç ve Değerlendirme

İlimizin yer şekillerinden ötürü su akış hızı fazla, bununla beraber enerji potansiyeli de fazladır. Bu sebeple ilimizde birçok HES Projesi bulunmaktadır. İlimizde içme ve kullanma suyu olarak akarsular, kaynak ve kuyu suyu kullanılmaktadır. Düzenli atık depolama sahası mevcut değildir ancak konu ile ilgili çalışmalar yapılmaktadır.

Kaynaklar

- Rize Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü
- DSİ 22. Bölge Müdürlüğü
- Rize İli Belediye Başkanlıkları
- Rize Tarım ve Orman İl Müdürlüğü
- Rize İl Sağlık Müdürlüğü

C. ATIK

İlimizde katı atıkların toplanması amacıyla 2 adet birlik kurulmuştur.

TRABRİKAB (Trabzon- Rize İli Yerel Yönetimleri Katı Atık Tesisleri Yapma ve İşletme Birliği): İlimiz Belediyelerinden Merkez, Güneysu, Der pazarı, İyidere, Kalkandere, İkizdere, Salarha, Muradiye, Kendirli, Belediyeleri ve İl Özel İdaresi bu birliğe üye belediyelerdir. Katı Atık düzenli depolama sahası Trabzon İli Sürmene ilçesinde Kutlular mevkiinde bulunmaktadır. 2021 yılından itibaren Trabzon İli Araklı İlçesi taşönü mevkiinde yakma tesisi devreye alınacaktır.

KAÇKARBİR (KAÇKAR İTFAİYE, MEZBAHANE VE KATI ATIKLAR BİRLİĞİ): Kapatılan AR-Rİ-KAB(Artvin- Rize İli Yerel Yönetimleri Katı Atık Tesisleri Yapma ve İşletme Birliği) yerine KAÇKARBİR kuruldu ve İlimiz Belediyelerinden Pazar, Ardeşen, Fındıklı, Çamlıhemşin ve Hemşin İlçeleri, Tunca Beldesi ve Rize İl Özel İdaresine bağlı olan yerler bu birliğe üyedirler. Katı atıklarını vahşi depolama yaparak bertaraf etmektedirler. Ancak Çamlıhemşin belediyesi yapılan protokolle katı atıklarını Sürmene İlçesindeki düzenli depolama sahasında bertaraf etmektedir.

Bu birliğe üye belediyeler kendilerine ait düzenli depolama tesisi kuruluncaya kadar TRABRİKAB'a ait düzenli depolama tesisinde katı atıklarını bertarafı için başvuruda bulunmuşlardır.

C.1. Belediye Atıkları (Katı Atık Bertaraf Tesisleri)

2018 TÜİK verilerine göre İlde üretilen toplam katı atık miktarı 100.152 ton/yıl dır. İlde düzenli katı atık depolama tesisi bulunmamaktadır.

Çizelge C.29 - 2020 yılı için il/ilçe belediyelerince toplanan ve yerel yönetimlerce (büyükşehir belediyesi/ belediye/ birliklerce) yönetilen belediye atığı miktarı ve toplanma, taşınma ve bertaraf yöntemleri (Belediyeler, 2020)

Büyükşehir/İl/İlçe Belediye veya	Birliğin Adı Büyükşehir Belediyesi/ Birlik ise birliğe üye olan belediyeler	Nüfus		Üretilen Katı Atık Miktarı (ton/gün)	Toplanan Katı Atık Miktarı (ton/gün)		Kişi Başına Üretilen Ortalama Katı Atık Miktarı (kg/gün)		Transfer İstasyonu Varsa Sayısı	Atık Yönetimi Hizmetlerini Kim Yürütüyor? (Belediye (B), Özel Sektör (OS), Belediye Şirketi (BŞ))	Mevcut Belediye Atığı Yönetim Tesisi					
		Yaz	Kış		Yaz	Kış	Yaz	Kış			Düzenli Depolama	Ön İşlem (Mekanik Ayırma/ Biyokurutma/ Kompost/ Biyometanizasyon)	Yakma	Düzensiz Depolama	Depo Gazından Enerji Üretimi	
	Merkez															
	Ardeşen	45.400	30.377		77	55	1,79	1,86		B				X		
	Pazar															
	Fındıklı	16.000	10.700		13	10	0,8125	0,9346		B				X		
TRABRİKAB	Çayeli	30.000	23.801	22,65	25,5	19,8	0,85	0,83	1	B	X					X
	Güneysu															
	Hemşin															
	Çamlıhemşin															
	İkizdere															
	Kalkandere															
TRABRİKAB	İyidere	10.000	5.758	4,90	5,74	4,21	0,574	0,75	1	B	X					
	Derepazarı															
	Madenli															
	Kendirli	6000	3050	4	6	2	0,68	0,65	-	B						
	Tunca															
TRABRİKAB	Muradiye	4.000	2.804	0,879	1,213	0,551	0,617	0,236			X			X		
	Büyükköy															
TRABRİKAB	Salarha	4.000	2.370							B						
İl Geneli																

C.2. Hafriyat Toprağı, İnşaat Ve Yıkıntı Atıkları

İlimizde belediyelerin belirlemiş olduğu düzenli bir hafriyat depolama sahası bulunmamaktadır. Ayrıca Müdürlüğümüzün elinde hafriyat toprağı ve inşaat yıkıntı atıkları ile ilgili veri mevcut değildir.

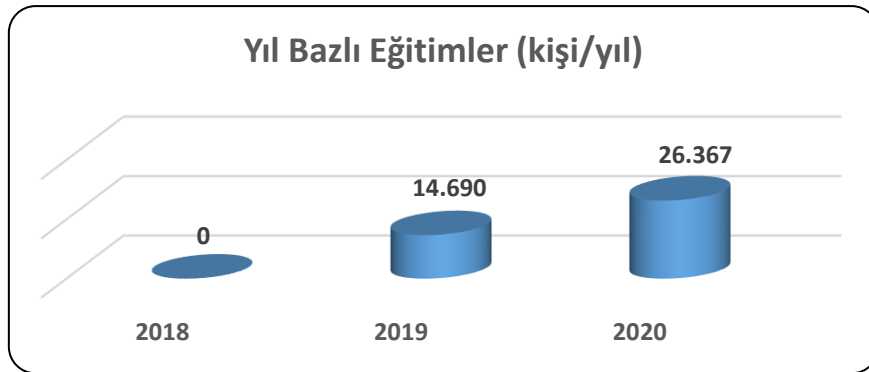
C.3. Sıfır Atık Yönetimi

C.3.1. Eğitimler

Sıfır Atık Yönetimi kapsamında verilen eğitimlere ilişkin veriler aşağıda yer almaktadır.

Çizelge C.30 – 2020 yılında sıfır atık yönetimi kapsamında verilen eğitimler
(Sıfır Atık Bilgi Sistemi, 2020)

Hedef Kitle	Düzenlenen Eğitim Sayısı	Eğitim Verilen Kişi Sayısı
Kurum Temsilcileri	194	7.655
Öğrenci	83	18.712



Grafik C.13 – Yıllar bazında sıfır atık yönetimi kapsamında verilen eğitimlere katılan kişi sayısı

(Sıfır Atık Bilgi Sistemi, 2020)

C.3.2. Atık Getirme Merkezleri

İlimiz genelinde 1. Sınıf AGM, 2. Sınıf AGM, 3. Sınıf AGM ve Mobil Atık Getirme Merkezi bulunmamakta olup, 1., 2., 3., sınıf atık getirme merkezi ve mobil atık getirme merkezi inşaat faaliyetleri sürmektedir.

Çizelge C.31 – 2020 yılı itibariyle Atık Getirme Merkezleri
(Sıfır Atık Bilgi Sistemi, 2020)

Atık Getirme Merkezi (AGM)	Belediye/AVM/ OSB/Üniversite/ Site/havaalanı	İlçesi	Toplanan Atık Türü Sayısı	Toplanan Atık Grupları
1. Sınıf AGM Belediye	-	-	-
2. Sınıf AGM AVM	-	-	-
3. Sınıf AGMOSB, Üniversite, Site, havaalanı	-	-	-
Mobil Atık Getirme MerkeziBelediye	-	-	-

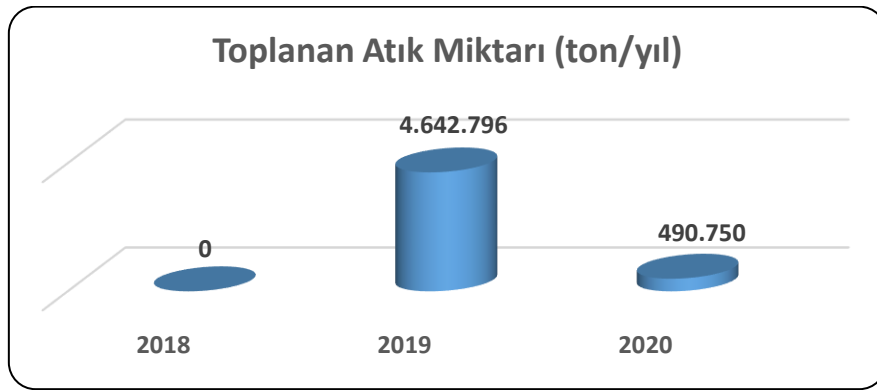
C.3.3. Atık Miktarları

İlde toplanan atık miktarlarına ilişkin veriler aşağıda yer almaktadır.

Çizelge C.32 – 2020 yılında sıfır atık yönetimi kapsamında toplanan atık miktarı
(Sıfır Atık Bilgi Sistemi, 2020)

	İlçe	Toplanan Atık Miktarı (Kg)
Kağıt, karton (15 01 01, 15 01 05, 20 01 01)	Merkez, Ardeşen, Çayeli, Pazar, Güneysu İkizdere, Derepazarı, Kalkandere	26.606
Plastik (15 01 02, 15 01 05, 17 02 03, 20 01 39)	Merkez, Çayeli, Pazar, Kalkandere	1.488
Metal (15 01 04, 17 04 07, 20 01 40)	Merkez, İyidere, Ardeşen, Çayeli, Fındıklı, Güneysu, Derepazarı, Hemşin, Kalkandere, Pazar	330.079
Cam (15 01 07, 17 02 02, 20 01 02)	Merkez	40
Ahşap (15 01 03, 17 02 01, 20 01 38)	-	0
Tekstil (15 01 09, 20 01 10, 20 01 11)	Merkez	1.885
Pil(16 06 01*)	Merkez, İyidere, Çayeli, Kalkandere Fındıklı, Pazar İkizdere	2.143
Akü (16 06 02*, 16 06 03*, 16 06 04, 16 06 05, 20 01 33*, 20 01 34)	Çayeli	6.310
Toner-Kartuş (08 03 17*, 20 01 27*)	Merkez, Ardeşen, Çayeli, Pazar, İyidere, Fındıklı, Derepazarı, Güneysu, Hemşin, Kalkandere	374
Aydınlatma (20 01 21*)	Merkez, İyidere, Ardeşen, Çayeli, Fındıklı, Güneysu, Derepazarı, Hemşin, Kalkandere, Pazar	363

Elektrikli ve Elektronik Eşyalar (20 01 23*, 20 01 35*, 20 01 36, 16 02 13*, 16 02 14*, 09 01 10, 09 01 11, 09 01 12)	Merkez, Çayeli	13.729
İlaçlar (20 01 31*, 18 01 08*, 18 02 07*, 20 01 32)	Merkez	0
Bitkisel atık yağ (20 01 25, 20 01 26*)	Merkez, İyidere, Ardeşen, Çayeli, Fındıklı, Güneysu, Derepazarı, Hemşin, Kalkandere, Pazar	12.436
Hacimli atıklar (20 03 07)	-	0
Araç bakım/onarım(16 01 03, 16 01 07*)	-	0
Tehlikeli atık (20 01 13*, 20 01 14*, 20 01 15*, 20 01 17*, 20 01 19*, 20 01 27*, 20 01 29*, 20 01 37*)	Merkez, Çayeli, Fındıklı, Ardeşen, Güneysu, Pazar, Hemşin, İyidere, Kalkandere, Derepazarı	12.062
Organik atık	Pazar	231
Karışık (plastik, kağıt, cam, metal)	Merkez, İyidere, Ardeşen, Çayeli, Fındıklı, Pazar, Güneysu, İyidere, İkizdere, Kalkandere, Çamlıhemşin	83.004
TOPLAM		490.750



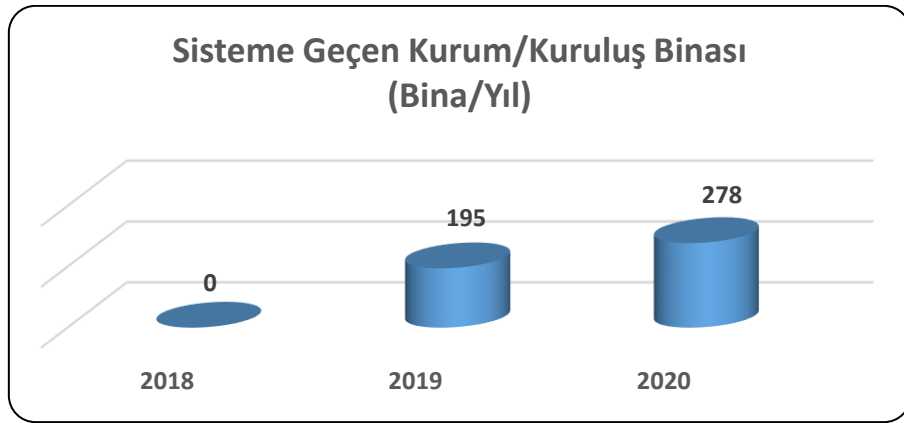
Grafik C.14 – Yıllar bazında sıfır atık yönetimi kapsamında toplanan atık miktarı
(Sıfır Atık Bilgi Sistemi, 2020)

C.3.4. Sisteme Geçen Kuruluş Sayısı

İlde sıfır atık sistemini uygulayan kurum/kuruluşlara ilişkin veriler aşağıda yer almaktadır.

Çizelge C.33 – 2020 yılı itibariyle sıfır atık sistemini uygulayan kurum/kuruluş sayısı
(Sıfır Atık Bilgi Sistemi, 2020)

Kurum Türü	Toplam Kurum Sayı	Sisteme Geçen Kurum Sayısı
300 Ve Üzeri Konuta Sahip Siteler	0	0
Akaryakıt istasyonları ve Dinlenme Tesisi	40	27
Alışveriş Merkezi	0	0
Belediye	18	3
ÇED Yönetmeliği Ek-1 Listesinde Yer Alan Sanayi Tesisi	19	7
ÇED Yönetmeliği Ek-2 Listesinde Yer Alan Sanayi Tesisi	75	1
Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü	1	1
Eğitim Kurumu ve Yurtlar	240	66
Havalimanı	0	0
İl Özel İdaresi	1	0
İş merkezi ve Ticari Plaza	5	0
Kamu Kurum ve Kuruluşu	-	97
Konaklama İşletmeleri	74	4
Liman	4	0
Organize Sanayi Bölgesi	1	0
Sağlık Kuruluşu	7	3
Tren ve Otobüs Terminali	5	0
Zincir Marketler	102	69



Grafik C.15 – Yıllar itibariyle sıfır atık sistemine geçen kurum/kuruluş binası sayısı
(Sıfır Atık Bilgi Sistemi, 2020)

C.3.5. Ekipman

İldeki sıfır atık yönetimi kapsamındaki ekipmanlara ilişkin bilgiler aşağıda yer almaktadır.

Çizelge C.34 – 2020 yılı itibariyle sıfır atık yönetimi kapsamındaki ekipmanlar
(Sıfır Atık Bilgi Sistemi, 2020)

Kurumlardaki Kumbara Sayısı	Kurumlardaki Konteyner Sayısı	Belediye Genelindeki Konteyner Sayısı
1.392	174	408

C.3.6. Kompost

İlimiz genelinde kompost tesisi bulunmamaktadır.

Çizelge C.35 – 2020 yılı itibariyle sıfır atık yönetimi kapsamında kompost üretimi bilgileri
(Sıfır Atık Bilgi Sistemi, 2020)

	Kompost Tesisi Sayısı	Toplam Kapasitesi	Yıllık Üretilen Kompost Miktarı (kg)
Belediye Geneli	-	-	-
Kurum/Kuruluşlar	-	-	-

C.3.7. Sıfır Atık Belgesi

Çizelge C.36 - Temel Seviye Sıfır Atık Belgesi almış kurum türlerine ilişkin bilgiler
(Sıfır Atık Bilgi Sistemi, 2020)

Kurum Türü	Sıfır atık sisteminde faaliyet bildiren sayısı	Sıfır Atık Belgesi alan sayısı
300 Ve Üzeri Konuta Sahip Siteler	0	0
Akaryakıt istasyonları ve Dinlenme Tesisi	27	27
Alışveriş Merkezi	0	0
Belediye	3	3
ÇED Yönetmeliği Ek-1 Listesinde Yer Alan Sanayi Tesisi	7	7
ÇED Yönetmeliği Ek-2 Listesinde Yer Alan Sanayi Tesisi	1	1
Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü	1	1
Eğitim Kurumu ve Yurtlar	66	66
Havalimanı	0	0
İl Özel İdaresi	0	0
İş merkezi ve Ticari Plaza	0	0
Kamu Kurum ve Kuruluşu	97	97
Konaklama İşletmeleri	4	4
Liman	0	0
Organize Sanayi Bölgesi	0	0
Sağlık Kuruluşu	3	3
Tren ve Otobüs Terminali	0	0
Zincir Marketler	69	69

C.4. Ambalaj Atıkları

İlin yıl içerisinde elde ettiği ambalaj ve ambalaj atıkları istatistik sonuçları aşağıdaki çizelgede yer almaktadır.

Çizelge C.37 - 2019 yılı ambalaj ve ambalaj atıkları istatistik sonuçları*

(Atık Ambalaj Sistemi,2019)

Ambalaj Cinsi	Toplanan Ambalaj Atığı Miktarı	Geri Kazanılan Ambalaj Atığı Miktarı
Plastik	61.166	43.759
Metal	-	-
Kompozit	-	-
Kağıt Karton	797.003	-
Cam	-	-
Ahşap	-	-
Karışık	2.226.000	-
Toplam	3.084.169	43.759

Not: Ambalaj Bilgi Sisteminde 2020 yılı istatistikleri henüz değerlendirme ve inceleme süreci devam eden ham veriyi içerdiğinden, çizelge ve grafikler son veri olarak 2019'u içermektedir. Söz konusu süreç sona erdiğinde, doğrulanmış istatistik veriye Çevre Yönetimi Genel Müdürlüğü internet sayfasında Ambalaj Bülteninden ulaşılabilir.

Çizelge C.38 - 2020 yılında kayıtlı ekonomik işletme sayısı

(Atık Ambalaj Sistemi,2020)

Piyasaya Süren İşletme Sayısı	103
Ambalaj Üreticisi Sayısı	5
Tedarikçi Sayısı	1



Grafik C.16 – Yıl bazında kayıtlı ekonomik işletme sayısı

(Atık Ambalaj Sistemi,2020)

Çizelge C.39 - 2020 yılında kayıtlı ambalaj atığı toplama ayırma tesisi sayısı

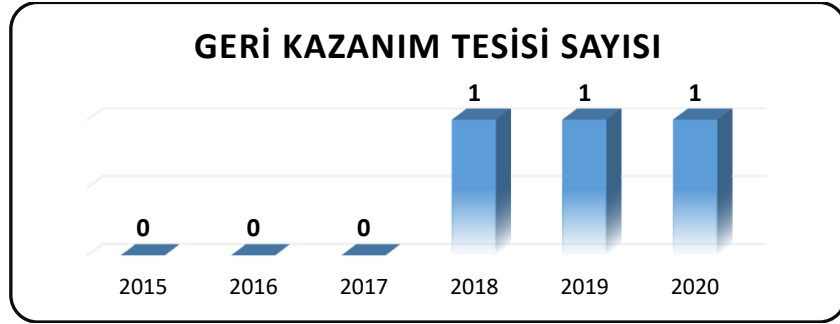
(Atık Ambalaj Sistemi,2020)

Ambalaj Atığı Toplama Ayırma Tesisi (TAT) Sayısı Toplam	1. Tip TAT Sayısı	2. Tip TAT Sayısı	3. Tip TAT Sayısı
3	-	-	3

Çizelge C.40 - 2020 yılında ambalaj atığı geri kazanım tesisi sayısı
(Atık Ambalaj Sistemi,2020)

Ambalaj Atığı Geri Kazanım Tesisi (GKT) Sayısı Toplam*	Plastik Ambalaj Atığı GKT Sayısı	Kağıt-Karton Ambalaj Atığı GKT Sayısı	Cam Ambalaj Atığı GKT Sayısı	Metal Ambalaj Atığı GKT Sayısı	Ahşap Ambalaj Atığı GKT Sayısı	Kompozit Ambalaj Atığı GKT Sayısı	Tekstil Ambalaj Atığı GKT Sayısı
1	1	-	-	-	-	-	-

*Bir geri kazanım tesisi birden fazla ambalaj atığı işleyebileceğinden toplam Geri Kazanım Tesis Sayısı farklı olabilir.



Grafik C.17 – Yıl bazında bulunan ambalaj atığı geri kazanım tesisi sayısı
(Atık Ambalaj Sistemi,2020)

Çizelge C.41 – 2020 yılında Belediyelerin Ambalaj Atık Yönetim Planı (AAYP) durumu
(Atık Ambalaj Sistemi,2020)

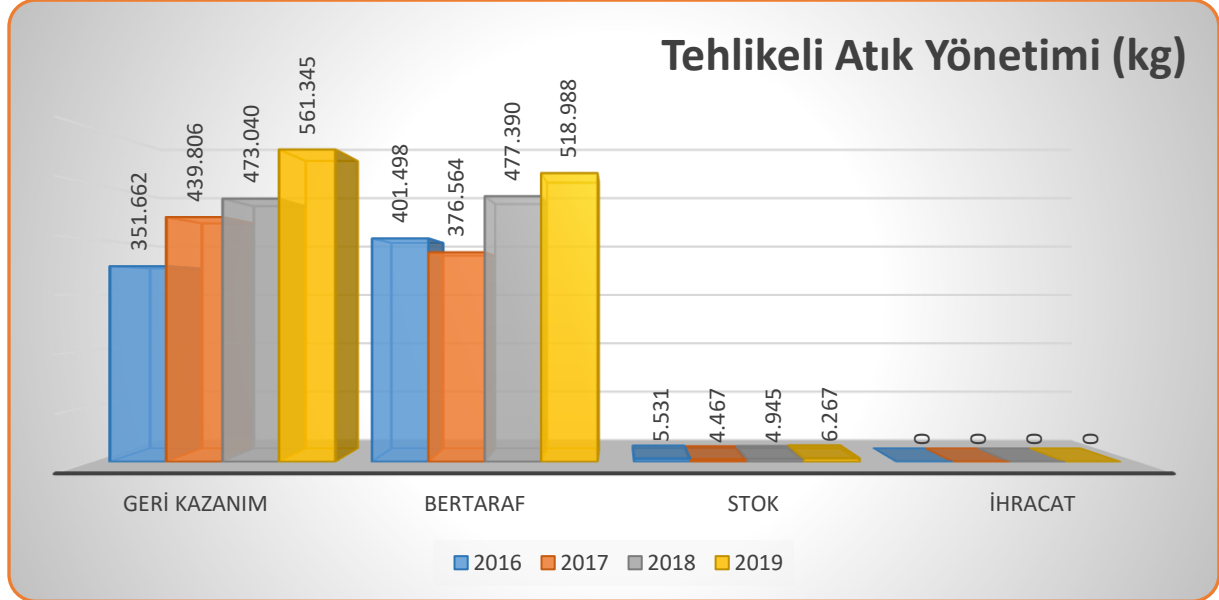
Belediye Adı	Nüfusu	AAYP Durumu (Var-Yok)	AAYP Onay Tarihi
Ardeşen Belediyesi	26.813	Var	11.01.2019
Büyükköy Belediyesi	3.245	Yok	
Çamlıhemşin Belediyesi	1.844	Yok	
Çayeli Belediyesi	22.637	Yok	
Derepazarı Belediyesi	4.461	Yok	
Fındıklı Belediyesi	10.948	Var	11.01.2019
Güneysu Belediyesi	7.537	Yok	
Hemşin Belediyesi	1.344	Yok	
İkizdere Belediyesi	1.883	Yok	
İyidere Belediyesi	5.147	Yok	
Kalkandere Belediyesi	6.758	Yok	
Kendirli Belediyesi	2.900	Yok	
Madenli Belediyesi	3.141	Yok	
Muradiye Belediyesi	2.802	Yok	
Pazar Belediyesi	17.100	Yok	
Rize Belediyesi	107.405	Var	05.03.2020
Salarha Belediyesi	2.219	Yok	
Tunca Belediyesi	3.202	Yok	

Çizelge C.42 - 2020 yılında Atık Getirme Merkezleri ile ilgili durum
(ÇŞİM,2020)

Atık Getirme Merkezi (AGM)	Sahibi	Kurucu Türü (Belediye-AVM-OSB-Havalimanı-Satış Noktası vd.)	Adresi	İzin/Onay tarihi	Atık Grupları
1. Sınıf AGM	-	-	-	-	-
2. Sınıf AGM	-	-	-	-	-
3. Sınıf AGM	-	-	-	-	-

C.5. Tehlikeli Atıklar

İlimizde tehlikeli atık bertaraf tesisi bulunmamaktadır. Ancak toplanan tehlikeli atıklar lisanslı araçlarla bertaraf tesislerine gönderilmektedir. Tehlikeli atıklar ile ilgili 2016-2017-2018-2019 yıllarına ait veriler aşağıdaki grafikte verilmektedir.



Grafik C.18 – Atık yönetim uygulaması verilerine göre ilimizdeki tehlikeli atık yönetimi*
(Atık Yönetim Uygulaması)

Çizelge C.43 - 2019 yılında atık işleme yöntemine göre atık miktarları*
(Atık Yönetim Uygulaması, 2019)

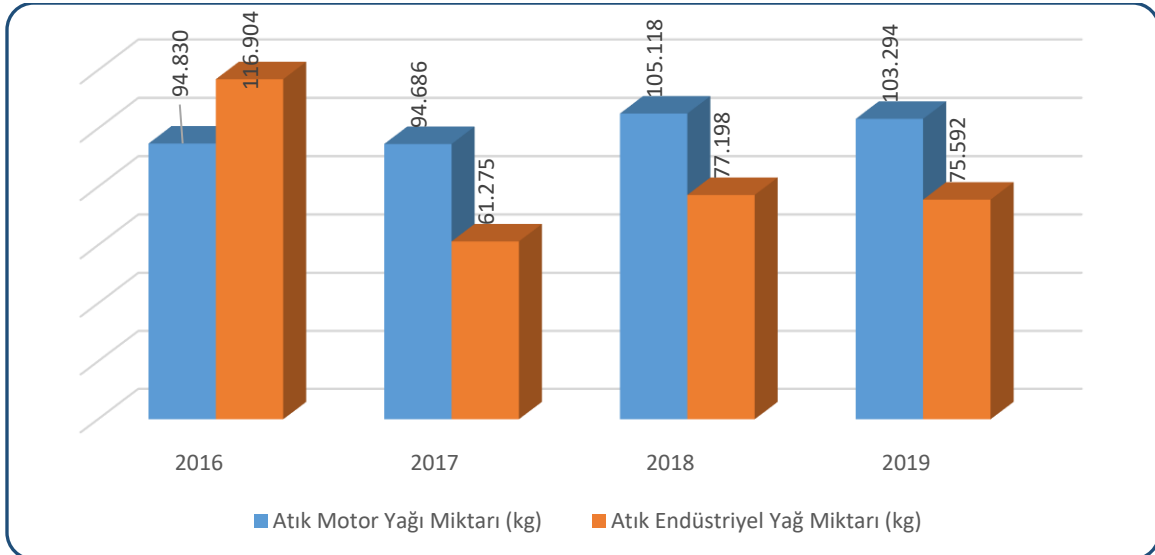
ATIK İŞLEME YÖNTEMİ	ATIK İŞLEME YÖNTEMİ ADI	MİKTAR (kg)
R1	Enerji üretimi amacıyla başlıca yakıt olarak veya başka şekillerde kullanma	126.160
R4	Metallerin ve metal bileşiklerinin ıslahı/geri dönüşümü	634.444
R9	Kullanılmış yağların yeniden rafine edilmesi veya diğer tekrar kullanımları	61.810
R12	Atıkların R1 ile R11 arasındaki işlemlerden herhangi birine tabi tutulmak üzere değişimi	685.668
R13	R1 ile R12 arasında belirtilen işlemlerden herhangi birine tabi tutuluncaya kadar atıkların stoklanması (atığın üretildiği alan içinde geçici depolama, toplama hariç)	86.306
D5	Özel mühendislik gerektiren toprağın altında veya üstünde düzenli depolama (çevreden ve her biri ayrı olarak izole)	15.855

	edilmiş ve örtülmüş hücresel depolama ve benzeri)	
D9	D1 ile D12 arasında verilen işlemlerden herhangi biri ile bertaraf edilen nihai bileşiklere veya karışımlara uygulanan ve bu ekin başka bir yerinde ifade edilmeyen fiziksel-kimyasal işlemler (örn: buharlaştırma, kurutma, kalsinasyon ve benzeri)	475.969
D10	Yakma (karada)	42.313
D12	Sürekli depolama (bir madende konteynırların yerleştirilmesi ve benzeri)	148
D15	D1 ile D14 arasında belirtilen işlemlerden herhangi birine tabi tutuluncaya kadar atığın üretildiği alan içinde geçici depolama (ara depolama tesisleri ve toplama işlemi hariç)	30

*Atık Beyan Sisteminde yer alan tehlikeli atık verisi, atık üreticilerinin gerçekleştirdikleri beyanlardan oluşmakta olup beyan yılında atık üreticisinin tesiste oluşan ve geri kazanım/bertaraf amacıyla atık işleme tesisine gönderilen tehlikeli atık verisini içermektedir.

C.6. Atık Madeni Yağlar

“Atık Yağların Kontrolü Yönetmelik” çerçevesinde ildeki atık yağ toplama miktarları ile ilgili bilgiler grafik ve çizelge halinde aşağıda verilmektedir.



Grafik C.19 – Yıllar itibarıyla ilinde atık madeni yağ toplama miktarları &
(Atık Yönetim Uygulaması)

& Atık Yönetim Uygulamasında beyan edilen atık miktarı stok hariç olarak değerlendirilmektedir.

Atık motor yağı kodları : 13 02 04*, 13 02 05*, 13 02 06*, 13 02 07*, 13 02 08*
Atık endüstriyel yağ kodları : 12 01 06*, 12 01 07*, 12 01 10*, 12 01 12*, 13 01 01*, 13 01 04*, 13 01 05*, 13 01 09*, 13 01 10*, 13 01 11*, 13 01 12*, 13

Çizelge C.44 – 2019 yılı için atık madeni yağ geri kazanım ve bertaraf miktarları
(Atık Yönetim Uygulaması, 2019)

Geri kazanım ^{&&} (kg)	Nihai bertaraf (kg)	İhracat (kg)	Stok (kg)
167.247	11.639	-	2.425

^{&&} Ek yakıt olarak kullanım dahildir.

Atık istatistikleri Atık Yönetim Uygulaması - Atık Beyan Sistemine (TABS) atık üreticileri Atık Yönetim Uygulamasında 2020 yılı atık istatistikleri henüz değerlendirme ve inceleme süreci devam eden ham veriyi içerdiğinden, çizelge ve grafikler son veri olarak 2019'u içermektedir. Söz konusu süreç sona erdiğinde, doğrulanmış istatistiki veriye ÇED, İzin ve Denetim Genel Müdürlüğü internet sayfasında Resmi İstatistikler - Atık İstatistikleri bölümünden ulaşılabilir.

C.7. Atık Pil ve Akümülatörler

İldeki pil ve akümülatörler hakkında yapılan çalışmalar ile ilgili bilgiler aşağıdaki çizelgelerde verilmektedir.

Çizelge C.45 – Yıllar itibariyle toplanan atık akü ve pil miktarı (kg)*
(Atık Yönetim Uygulaması, 2019)

2014	2015	2016	2017	2018	2019
7.923	11.893	6.920	70.018	22.404	65.855

*Atık kodları:

160601 Kurşunlu piller ve akümülatörler

160602 Nikel kadmiyum piller

160603 Cıva içeren piller

160604 Alkali piller (16 06 03 hariç)

160605 Diğer piller ve akümülatörler

160606 Piller ve akümülatörlerden ayrı toplanmış elektrolitler

200133 16 06 01, 16 06 02 veya 16 06 03'un altında geçen pil ve akümülatörler ve bu pilleri içeren sınıflandırılmamış karışık pil ve akümülatörler

200134 20 01 33 dışındaki pil ve akümülatörler

C.8. Bitkisel Atık Yağlar

“Bitkisel Atık Yağların Kontrolü Yönetmelik” kapsamında ilimizde geri kazanım tesisi veya lisanslı araç bulunmamaktadır.

Çizelge C.46 – 2019 yılı için atık bitkisel yağlarla ilgili veriler
(Atık Yönetim Uygulaması,2019)

Bitkisel Atık Yağ Ara Depolama Lisansı Verilen Tesisi Sayısı ¹	Toplanan Bitkisel Atık Yağ Miktarı (kg) ²		Lisans Alan Geri Kazanım Tesisi Sayısı
	Kullanılmış Kızartmalık Yağ (20 01 26*)	Kullanım Ömrü Dolmuş Yağlar (20 01 25)	
-	24.209	-	-

¹ Bitkisel atık yağlar için 6.6.2015 tarihinden önce verilen Bitkisel Atık Yağ Geçici Depolama İzinleri dahil

² Atık Yönetim Uygulamasında beyan edilen atık miktarı stok hariç olarak değerlendirilmektedir.

C.9. Ömrünü Tamamlamış Lastikler

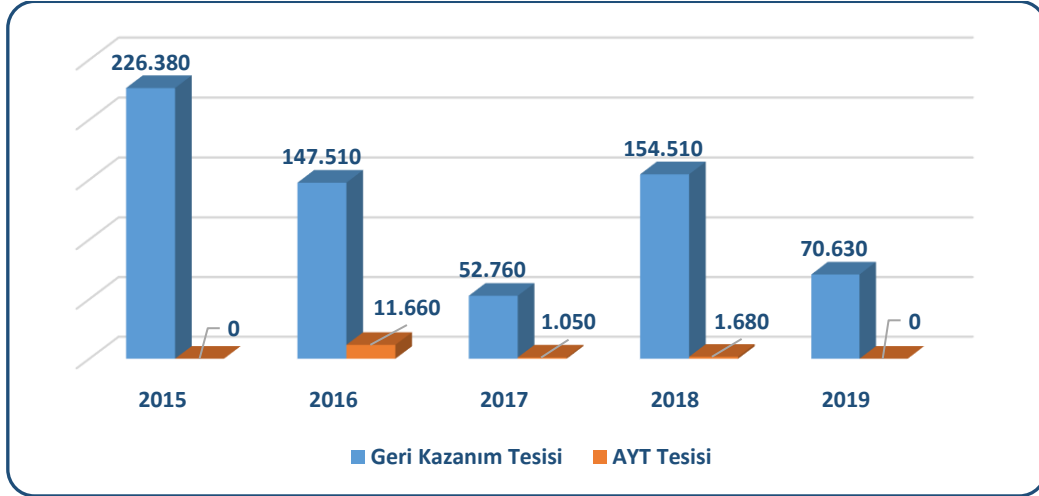
İlimizde ÖTL geçici depolama alanı, geri kazanım tesisi ve bertaraf tesisi bulunmamaktadır.

Çizelge C.47 –2019 yılında oluşan ömrünü tamamlamış lastikler ile ilgili veriler
(İl Müdürlüğü Verileri,2019)

ÖMRÜNÜ TAMAMLAMIŞ LASTİKLER (ÖTL)					
ÖTL Geçici Depolama Alanı Sayısı	Geçici Depolama Alanlarındaki ÖTL Miktarı (ton)	ÖTL Geri Kazanım Tesisi Sayısı	Geri Kazanılan ÖTL Miktarı (ton)	ÖTL Bertaraf Tesisi Sayısı	Bertaraf Edilen ÖTL Miktarı (ton)
-	-	-	-	-	-

Çizelge C.48 – Yıllar itibariyle geri kazanım tesislerine ve Atık Yakma Tesislerine gönderilen toplam ÖTL miktarları (ton/yıl)
(Atık Yönetim Uygulaması,2019)

	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Geri Kazanım Tesisi	101,560	226,380	147,510	52,760	154,510	70,630
AYT Tesisi	-	-	11,660	1,050	1,680	-



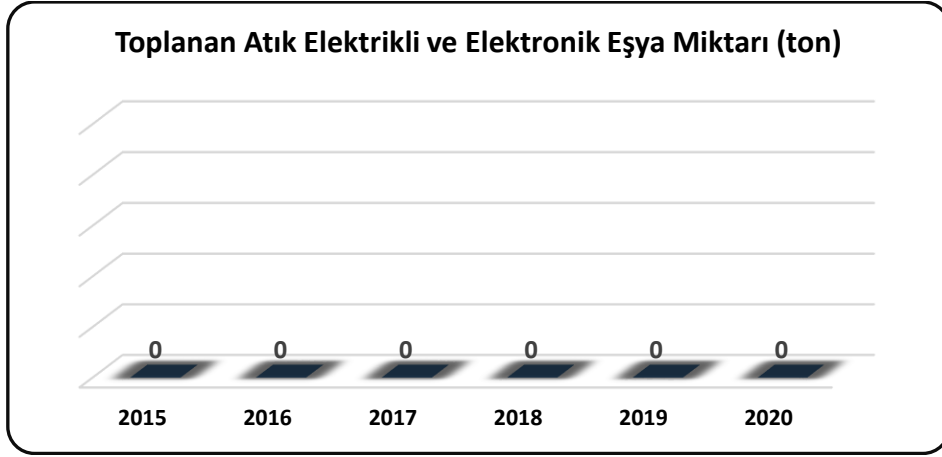
Grafik C.20 – Yıllar itibariyle geri kazanım tesislerine ve Atık Yakma Tesislerine gönderilen toplam ÖTL miktarları (ton/yıl)
(Atık Yönetim Uygulaması, 2019)

C.10. Atık Elektrikli ve Elektronik Eşyalar

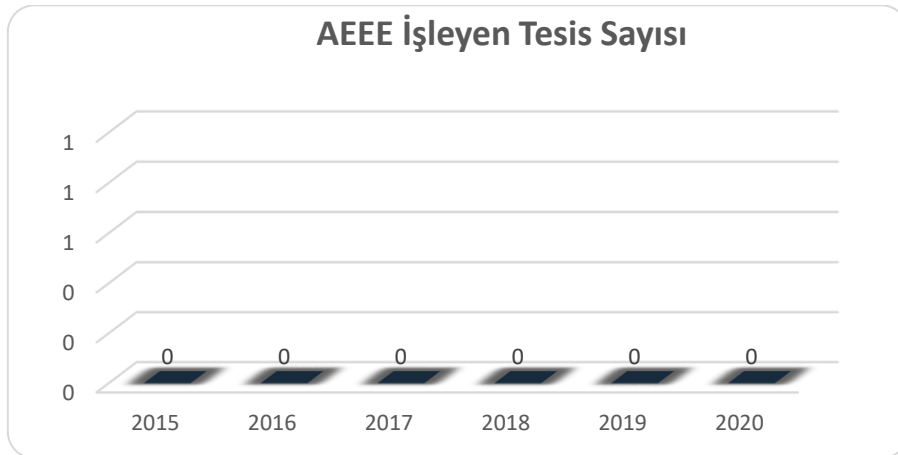
Avrupa Birliği'nin 2002/96/EC sayılı Atık Elektrikli ve Elektronik Eşya Direktifi ile elektrikli ve elektronik eşyaların üretiminde kullanılan tehlikeli maddelerin kullanılmasını yasaklayan 2002/95/EC sayılı elektrikli ve elektronik eşyalarda bazı zararlı maddelerin kullanımının sınırlandırılmasına ilişkin direktiflerin ulusal mevzuatımıza uyumlaştırılması çalışmaları kapsamında "Atık Elektrikli ve Elektronik Eşyaların Kontrolü (AEEE) Yönetmeliği"

hazırlanarak 22.05.2012 tarih ve 28300 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanarak yürürlüğe girmiştir.

Yönetmelik büyük ev eşyaları, küçük ev aletleri, bilişim ve telekomünikasyon ekipmanları, tüketici ekipmanları, aydınlatma ekipmanları, elektrikli ve elektronik aletler (büyük ve sabit sanayi aletleri hariç olmak üzere), oyuncaklar, eğlence ve spor aletleri, tıbbi cihazlar (implantasyon ürünleri ve hastalık bulaşıcı temaslarda bulunan ürünler hariç), izleme ve kontrol aletleri ve otomat sınıflarına dâhil olan elektrikli ve elektronik eşyalar ile elektrik ampulleri ve evsel amaçlı kullanılan aydınlatma gereçlerini kapsamaktadır.



Grafik C.21 - Yıllar itibariyle atık elektrikli ve elektronik eşya toplama miktarları (ton)
(ÇŞİM, 2020)



Grafik C.22 - Yıllar itibariyle AEEE işleyen tesis sayısı
(ÇŞİM, 2020)

Çizelge C.49 –2020 yılı AEEE toplanan ve işlenen miktarlar
(ÇŞİM, 2020)

Belediyeler Tarafından Oluşturulan AEEE'nin Toplandığı Getirme Merkezleri ¹ Sayısı	AEEE'lerin Toplandığı Aktarma Merkezleri Sayısı	Getirme Merkezlerinde ve Aktarma Merkezlerinde Biriken AEEE Miktarı (ton)	AEEE İşleme Tesisi Sayısı	İşlenen AEEE Miktarı (ton)
-	-	-	-	-

C.11. Ömrünü Tamamlamış Araçlar

“Ömrünü Tamamlamış Araçların Kontrolü Hakkında Yönetmelik” kapsamında ilimizde gerçekleştirilen bir çalışma yoktur.

Çizelge C.50 - 2020 yılı teslim alınan ÖTA sayısı
(ÇŞİM, 2020)

ÖTA Teslim Yerleri Sayısı	ÖTA Geçici Depolama Alanı Sayısı	ÖTA İşleme Tesisi Sayısı	Teslim Alınan ÖTA Sayısı	İşlenen ÖTA Miktarı (ton)
-	-	-	-	-

C.12. Tehlikesiz Atıklar

İlimizde tehlikesiz atıklar konusunda çevre izin ve lisansı bulunan tesis bulunmamaktadır.

Çizelge C.51 – 2019 yılı için sanayi tesislerinde oluşan tehlikesiz atıkların toplanma ve bertaraf edilmesi ile ilgili verileri

(Atık Yönetim Uygulaması, 2019)

Atık Kodu	Atık İşleme Yöntemi Kodu	Toplam (kg)
020110	R4	269.740
150101	R12	1.442
150102	R12	818
150106	R12	117.872
150203	R12	45
160103	R12	70.630
160214	R12	340
160304	D5	15.327
170101	R12	8.600
170201	R12	45.500
170203	R12	38.740
170401	R4	8.835
170402	R12	66.440
170405	R12	21.560
170405	R4	191.425
170407	R12	8.060
170407	R4	20.940
170411	R12	154.730
180109	R13	123
200101	R12	3.270
200134	R4	93
200140	R4	3.840

C.12.1 Demir ve Çelik Sektörü ve Cüruf Atıkları

Demir ve Çelik Endüstrisinden Kaynaklanan Atıklar, 05 Temmuz 2008 tarih ve 26927 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanarak yürürlüğe giren “Atık Yönetimi Genel Esaslarına İlişkin Yönetmelik”in Atık Listesinde; 10 02 koduyla, “**Demir ve Çelik Endüstrisinden Kaynaklanan Atıklar**” olarak belirtilen başlık altında yer almaktadır.

Eğer ilde demir çelik sektörü bulunmamaktadır.

Çizelge C.52 –2019 yılı için ildeki demir ve çelik üreticileri, cüruf ve bertaraf yöntemi (ÇŞİM, 2020)

Toplam Tesis sayısı	Kullanılan Hammadde Miktarı (ton/yıl)	Cüruf Miktarı (ton/yıl)	Bertaraf Yöntemi
-	-	-	-

C.12.2 Kömürle Çalışan Termik Santraller ve Kül

İlde kömürle çalışan termik santral mevcut değildir.

Çizelge C.53 –2019 yılı termik santrallerde kullanılan kömür, oluşan cüruf ve uçucu kül miktarı (ÇŞİM, 2020)

Toplam Tesis sayısı	Kullanılan Kömür Miktarı (ton/yıl)	Oluşan Uçucu Kül Miktarı (ton/yıl)	Oluşan Cüruf (ton/yıl)

C.12.3 Atıksu Arıtma Tesisi Çamurları

İlde sanayi kuruluşları ve belediyenin sanayi ve evsel atıksu arıtma tesislerinden kaynaklanan arıtma çamurlarının analizi yapılarak, çıkan rapora göre bertaraf yöntemi belirlenmektedir. Evsel nitelikli atıksu arıtma tesislerinde oluşan çamurlar, ihtiyaç duyulması durumunda ilgili Belediyeden vidanjör hizmeti alınarak bertaraf edilmektedir. Endüstriyel atıksu arıtma tesislerinde oluşan çamurlarda ise analiz sonucuna göre bertaraf yöntemi belirlenmektedir.

C.13. Tıbbi Atıklar

İlde “Tıbbi Atıkların Kontrolü Yönetmelik” kapsamında tıbbi atık üreten sağlık kuruluşları tarafından üretilen tıbbi atıklar lisanslı araçlarla toplanarak Trabzon ilinde bulunan sterilizasyon ünitesinde sterilize edildikten sonra düzenli depo sahasında bertaraf edilmektedir.

Çizelge C.54 – 2020 yılında il sınırları içinde oluşan yıllık tıbbi atık miktarı
(ÇŞİM (Trabzon İlinde bulunan sterilizasyon tesisinden gelen veriler)), 2020)

İl/ilçe Belediyesinin Adı	Tıbbi Atık Yönetim Planı		Tıbbi Atık Taşıma araç sayısı		Toplanan tıbbi atık miktarı ton/yıl	Bertaraf Yöntemi		Bertaraf Tesisi Sterilizasyon/ Yakma		
	Var	Yok	Özel	Kamu		Yakma	Sterilizasyon	Belediyenin	Yetkili Firmanın	Tesisin Bulunduğu İl
Ardeşen Belediyesi		X	-	-	2,339		X			Trabzon
Çamlıhemşin Belediyesi		X	-	-	0,949		X			Trabzon
Çayeli Belediyesi		X	-	-	12,335		X			Trabzon
Derepazarı Belediyesi		X	-	-	0,388		X			Trabzon
Fındıklı Belediyesi		X	-	-	6,550		X			Trabzon
Güneysu Belediyesi		X	-	-	3,445		X			Trabzon
Hemşin Belediyesi		X	-	-	0,317		X			Trabzon
İkizdere Belediyesi		X	-	-	1,091		X			Trabzon
İyidere Belediyesi		X	-	-	1,415		X			Trabzon
Kalkandere Belediyesi		X	-	-	1,282		X			Trabzon
Pazar Belediyesi		X	-	-	47,558		X			Trabzon
Rize Belediyesi		X	-	-	472,167		X			Trabzon

NOT: İlimizde oluşan tıbbi atıklar, Trabzon Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğünden lisans almış araçlarla yine aynı ilde bulunan sterilizasyon tesisine gönderilmektedir.

Çizelge C.55 - Yıllara göre tıbbi atık miktarı
(ÇŞİM, 2020)

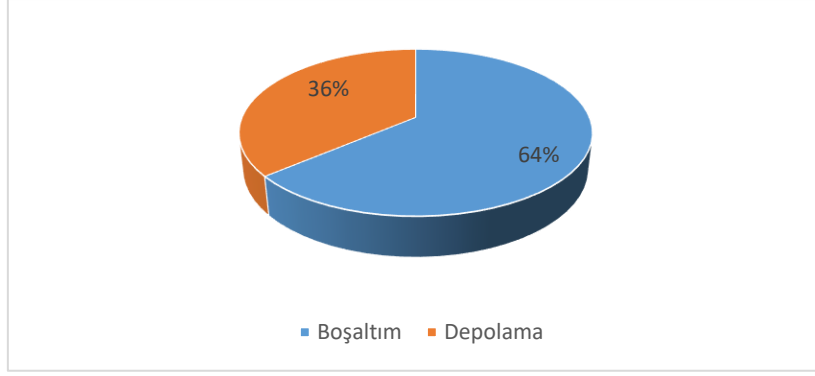
	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Tıbbi Atık Miktarı (ton)	312,446	333,950	372,200	363,844	423,981	474,223	549,836

C.14. Maden Atıkları

İlimizde madencilik sektöründe faaliyet gösteren Çayeli Bakır İşletmeleri dışında herhangi bir tesis bulunmamaktadır. Bu tesis atıklarını derin deniz deşarj yöntemi ve yer altı dolgusunda kullanım yoluyla bertaraf etmektedir.

Çizelge C.56 – 2020 yılında maden zenginleştirme tesislerinden kaynaklanan atık miktarı
(Çayeli Bakır, 2020)

İşlenen Cevherin Adı	Toplam Tesis Sayısı	Zenginleştirme Atığı Miktarı (ton/yıl)	Kategori A Tesis Sayısı	Kategori B Tesis Sayısı
Bakır-Çinko	1	446.167 ton/yıl (D7, Deniz yatakları dahil deniz/okyanuslara boşaltım)	1	-
Bakır-Çinko	1	252.756 ton/yıl (D3, Derine enjeksiyon)	1	-



Grafik C.23 – 2020 yılında madencilikte proses atıklarının bertarafı
(Çayeli Bakır, 2020)

	Maden Atık Depolama Tesisleri (Atık Barajı, Yığın Liçi, Asit Üreten Pasa Depolama Alanı) Sayısı	İnert Maden Atık Depolama Tesisleri Sayısı	Kapatılmış ve Rehabilit Edilmiş Maden Atık Depolama Tesisleri Sayısı (Atık Barajı, Yığın Liçi (Özütlemesi), Pasa Depolama Alanı)	Terkedilmiş Maden Atık Depolama Sahaları Sayısı (Atık Barajı, Pasa Depolama Alanı)
2020				

C.15. Sonuç ve Değerlendirme

Çizelge C.57 – 2020 yılı itibariyle bulunan atık işleme tesisi sayısı
(Rize ÇŞİM, 2021)

Katı Atık Bertaraf Tesisi Sayısı (Belediye)	-
Lisanslı Ambalaj Atığı Toplama Ayırma Tesisi ve Geri Kazanım Tesisi Sayısı	4
Tehlikeli Atık Geri Kazanım Tesisi Sayısı	-
Atık Yağ Geri Kazanım Tesisi Sayısı	-
Bitkisel Atık Yağ Geri Kazanım Tesisi Sayısı	-
Atık Pil ve Akümülatör Geri Kazanım Tesisi Sayısı	-
Ömrünü Tamamlamış Lastik Geri Kazanım Tesisi Sayısı	-
Tıbbi Atık Sterilizasyon Tesisi Sayısı	-
Tehlikesiz Atık Geri Kazanım Tesisi Sayısı	-
Atık Elektrikli ve Elektronik Eşya İşleme Tesisi Sayısı	-
Maden Atığı Bertaraf Tesisi Sayısı	-

İlimiz sınırları içerisinde katı atık bertaraf tesisi bulunmamaktadır. Oluşan katı atıklar Trabzon İli sınırları içerisinde yer alan bertaraf tesisine gönderilmektedir. Ayrıca ilimizde bulunan 1 (bir) tesis, faaliyetini Ambalaj Atığı toplama Ayırma ve Geri Kazanım Tesisi olarak yürütmektedir

Kaynaklar

Atık Yönetim Uygulaması
Ambalaj Bilgi Sistemi
Rize İli Belediye Başkanlıkları
Çayeli Bakır İşletmeler A.Ş.
Rize Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü

Ç. BÜYÜK ENDÜSTRİYEL KAZALARIN ÖNLENMESİ ÇALIŞMALARI

Ç.1. Büyük Endüstriyel Kazalar

“Büyük Endüstriyel Kazaların Önlenmesi ve Etkilerinin Azaltılması Hakkında Yönetmelik” kapsamında tehlikeli maddeleri bulunduran ya da bulundurması muhtemel kuruluşlar Yönetmeliğin bildirim maddesi uyarınca Çevre ve Şehircilik Bakanlığı, Entegre Çevre Bilgi Sistemi altında çalışan BEKRA Bildirim Sistemine bildirimlerini yapmakla yükümlüdür.

2020 yılında, BEKRA bildirimlerine göre kuruluş sayıları ve kategorileri Çizelgede yer almaktadır.

Çizelge Ç.58 – 2020 yılında BEKRA kuruluşlarının sayısı
(ÇŞİM, 2020)

KURULUŞ	SAYISI
Alt Seviye	1
Üst Seviye	-
TOPLAM	1

2020 yılında yapılan çevre denetimlerinde BEKRA bildirimleri sorgulanan kuruluş sayıları Çizelgede yer almaktadır.

Çizelge Ç.59 – 2020 yılında BEKRA bildirimleri sorgulanan kuruluş sayıları
(ÇŞİM, 2020)

KURULUŞ	DENETİM SAYISI
Alt Seviye	-
Üst Seviye	-
Kapsam Dışı	-
TOPLAM	-

Ç.2. Sonuç ve Değerlendirme

İlimizde tek SEVESO kuruluşu Çayeli Bakır İşletmeleridir.

Kaynaklar

BEKRA Bildirim Sistemi

D. DOĞA KORUMA VE BİYOLOJİK ÇEŞİTLİLİK

D.1. Flora

“Rize İlinin Karasal ve İç Su Ekosistemleri Biyolojik Çeşitlilik Envanter ve İzleme İşi” Mülga T.C. Orman ve Su İşleri Bakanlığı Rize İli Şube Müdürlüğünün koordinasyonunda gerçekleştirilmiştir. Proje Ağustos 2013’te başlamış olup, Kasım 2014 tarihinde tamamlanmıştır.

Gerçekleştirilen çalışmalar sonucunda, 88 tanesi endemik olmak üzere 1552 tohumlu bitki türü, 600 tohumuz bitki türü tespit edilmiştir.

D.2. Fauna

“Rize İlinin Karasal ve İç Su Ekosistemleri Biyolojik Çeşitlilik Envanter ve İzleme İşi” Mülga T.C. Orman ve Su İşleri Bakanlığı Rize İli Şube Müdürlüğünün koordinasyonunda gerçekleştirilmiştir. Proje Ağustos 2013’te başlamış olup, Kasım 2014 tarihinde tamamlanmıştır.

Gerçekleştirilen çalışmalar sonucunda, 61 memeli türü, 239 kuş türü, 18 balık taksonu, 23 sürüngen türü, 9 çift yaşar türü ve 669 omurgasız hayvan türü tespit edilmiştir.

D.3. Ormanlar, Milli Parklar ve Tabiat Parkları

D.3.1. Ormanlar

Rize ormanları yayılış olarak sahil bandından başlayarak, Alpin zonu olan Üst orman zonuna kadar yapraklı, Yapraklı+İbrelî, İbrelî ağaç türlerinden oluşmaktadır. Sahil bandındaki Kestane zonu olan ormanlar Kızılağaç+Kestane gibi ana türlerden oluşmakta, bu ağaç türlerinden Kızılağaç Kayın, Gürgen Ladin karışmaktadır. Üst zonlarda saf İbrelî ormanlar oluşmaktadır. Bu ağaç türünü Ladin ağacı, Alpin zonunda Ladine Gök nar ağacı eşlik etmektedir. Bu aslı ağaç türlerine yer yer sarıçam da karışmaktadır.

Rize ilindeki ormanların 105.737 ha verimli ormanları, 73.22 ha. ise bozuk ormanlar oluşturmaktadır. Rize ilindeki verimli ormanların ağaç serveti 2.658.301m³, bozuk ormanlardaki ağaç serveti 862.371 m³’tür. Toplam il ağaç serveti 2.152.0672m³’tür.

Rize İli, dahilindeki ormanlardan verimli ormanların artım değeri yıllık 450.792m³, Bozuk ormanların artım değeri yıllık 16.145m³’tür. Toplam 466.937 m³’ tür.

Rize ili dahilindeki ormanlarda servet ve artım olarak artmakta, alan olarak orman kadastro çalışmaları sonucu yapılan ölçümlerde artmakta olduğu gözlemlenmektedir.

D.3.2. Milli Parklar

1-Kaçkar Dağları Milli Parkı:

İlimiz sınırları içerisinde 1994 yılında, Bakanlar Kurulu Kararı ile ilan edilen Kaçkar Dağları Milli Parkı mevcuttur. Milli Parkın toplam alanı 51.550 ha’dır. Rize iline 68 km Çamlıhemşin ilçe merkezine 18 km uzaklıktadır. Genel alanın %35’i (18.013 Ha) Ormanlık alandır.

Milli Parkın içerisinde; doğal sit alanı, arkeolojik sit alanı, turizm merkezi, belediye mücavir alanı gibi farklı statülere sahip alanlar bulunmaktadır.

Kaçkar Dağlarını; batıdan Fırtına Deresi, kuzeyden ve doğudan Hemşin Deresi çevreler ve bu vadilerin zengin bir flora ve fauna yapısına sahip olduğu aşikardır. Bitkilerde 54'ü endemik olmak üzere 756 takson, Omurgasız hayvanlarda 6'sı endemik olmak üzere 149 takson, Omurgalı hayvanlarda ise 178 taksonu içerdiği belirlenmiştir. Türkiye'de Rhodendronların (3000 metreye ulaştığı tek yer burasıdır.

Alanda alüvyal ormanlar, Şimşir ormanları ve doğal yaşlı ormanlar olmak üzere üç çeşit formasyon tespit edilmiştir. Milli park alanı içerisinde özellikle Fırtına Vadisi ve Palovit Vadisi, içerdikleri 4603 ha. doğal yaşlı ormanla, hem bölgenin, hem de ülkenin bozulmamış birkaç orman ekosistemi arasında değerlendirilmektedir.

Yaban Hayvanları açısından da zengin olan Kaçkar Dağlarında çengel boynuzlu dağ keçisi, kurt, ayı, domuz, tilki, yaban keçisi, geyik, sansar, çakal, yaban tavuğu vb. bulunmaktadır.

Milli Park alanında; buzullarla birlikte buzul gölleri, buzul vadileri, sirkler ve morenler bulunmaktadır. Kaçkar Dağları güney tırmanış rotası üzerinde olan güzergâhta Kaçkar Tepesi 3932 m ile ülkemizin önemli zirvelerden birisidir.

Hemşin Deresi Vadisinde yer alan Zilkale, Kale-i Bala ve Fırtına Deresi köprüleri kültürel açıdan önemli zenginliklerdir. Aynı zamanda, yörenin sosyal-kültürel ve ekonomik mekânsal görüntüsünü sergileyen yayla yerleşimleri, hem doğaya uyumu hem de mimari değerleri ile önem taşımaktadır.



Çat (Çılanç) Köprüsü



Zil Kale (Kale-i Zir)



Palovit Şelalesi



Kaçkar Dağları Milli Parkı alanından bir kesit

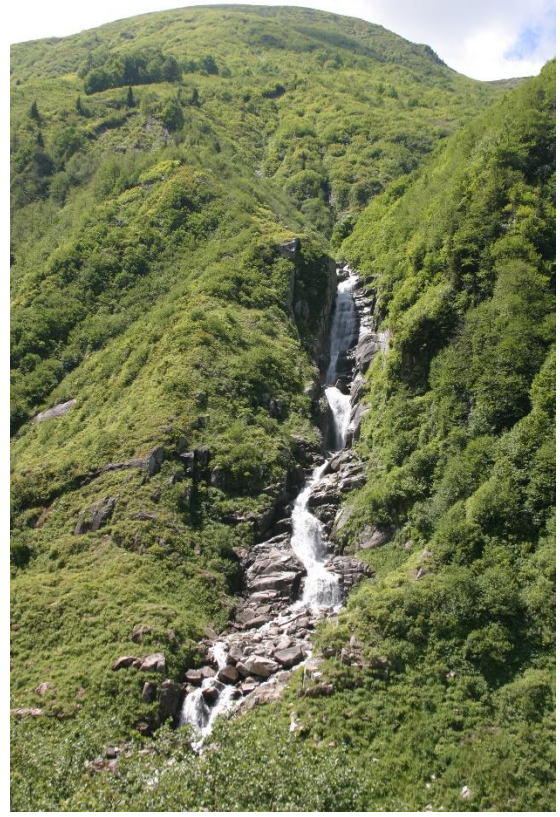
D.3.3. Tabiat Parkları

1) TUNCA VADİSİ TABİAT PARKI:

Ardeşen ilçesi sınırları içerisinde kalan toplam 4082 ha büyüklüğe sahip saha, Mülga T.C. Orman ve Su İşleri Bakanlığı Bakanlık Makamınının 11.07.2013 tarih ve 1516 sayılı Olur'ları ile "Tunca Vadisi Tabiat Parkı" ilan edilmiştir.



Tunca Vadisi Tabiat Parkı alanından bir kesit



Tunca Vadisi Tabiat Parkı





Tunca Vadisi Tabiat Parkı alanından kesitler





Tunca Vadisi Tabiat Parkı alanından kesitler

2) HANDÜZÜ TABİAT PARKI :

Toplam alanı 445 ha olan Tabiat Parkı, Mülga T.C. Orman ve Su İşleri Bakanlığı Doğa Koruma ve Milli Parklar Genel Müdürlüğü tarafından 02.12.2014 tarihinde Handüzü Tabiat Parkı olarak ilan edilmiştir.



Handüzü Tabiat Parkı



Handüzü Tabiat Parkı

3) ISIRLIK TABİAT PARKI :

Toplam alanı 12 ha olan Tabiat Parkı, Mülga T.C. Orman ve Su İşleri Bakanlık Makamı'nın 02.04.2015 tarih ve 18031414-401- 476 sayılı Olur'ları ile Isırlık Tabiat Parkı olarak ilan edilmiştir.



4) HEMŞİN ŞELALELERİ TABİAT PARKI :

Toplam Alanı 50 ha olan Tabiat Parkı, Mülga T.C. Orman ve İşleri Bakanlığı Doğa Koruma ve Milli Parklar Genel Müdürlüğü tarafından 25.08.2014 tarihinde Hemşin Akyamaç Şelalesi Tabiat Parkı olarak ilan edilmiştir. 2018 yılında alınan kararla ismi Hemşin Şelaleleri Tabiat Parkı olarak değiştirilmiştir.





D.4. Çayır ve Mera

SIRA NO	YAYLA ADI	KÖYÜ	ALAN (m2)	İLÇESİ
1	GÜRCÜDÜZÜ YAYLASI	ARSLANDERE		FINDIKLI
2	ÇATAK(ÇAĞLAYAN)YAYLASI	ARSLANDERE		
3	ÇAMLIK YAYLASI	ARSLANDERE	23042174,57	
4	SAKURA YAYLASI	ARSLANDERE	23042174,57	
5	SULTAN (ZUĞU) YAYLASI	YAYLACILAR	989482,88	
6	BALIKLI YAYLASI			ARDEŞEN
7	SİPRONA YALASI	ESKİARMUTLUK		
8	DEREMEZRA YAYLASI			
9	DERE YAYLA YAYLASI			
10	İNTOR YAYLASI			
11	SIRT YAYLASI			
12	TOBAMZGA YAYLASI			
13	GOLEZANA YAYLASI			ÇAMLİHEMŞİN
14	KOMATİ YAYLASI			
15	EĞRİSU YAYLASI			
16	KOÇDÜZÜ /GUANT) YAYLASI			
17	DİDİNGOLA (TOPLUCA) YAYLASI			
18	KAÇKAR (OMBOLE) YAYLASI			
19	AYDER YAYLASI	KAPLICA		
20	KAVRON YAYLASI	KAPLICA	30733605,96	
21	ÇAYMAKÇUR YAYLASI	KAPLICA	11344014,86	
22	PALAKÇUR YAYLASI	KAPLICA	6503285,65	
23	AVUSÖR YAYLASI	KAPLICA	3746991,27	
24	HUSER YAYLASI	KAPLICA	5242232,32	
25	SAL YAYLASI	ŞENYUVA	97370,25	
26	POKUT YAYLASI	ORTAN	685933,86	
27	HAZİNDAK YAYLASI	KAPLICA	5392808,86	
28	ELEVİT (YAYLAKÖY) YAYLASI	YAYLAKÖY		
29	HACIVANAK YAYLASI	YAYLAKÖY	64513391,93	
30	TİROVİT YAYLASI	YAYLAKÖY	64513391,93	
31	KARMİK YAYLASI	YAYLAKÖY	64513391,93	
32	PALOVİT YAYLASI	KAPLICA	18233275,31	
33	APIVANAK YAYLASI	KAPLICA	18233275,31	
34	SAMİSTAL YAYLASI	KAPLICA	5392808,86	
35	AMLAKİT YAYLASI	KAPLICA	22186752,15	
36	KALEKÖY (HİSARCIK) YAYLASI	KALE		
37	ÇİÇEKLİ YAYLASI	KALE	16393610,72	
38	BAŞYAYLA YAYLASI	YAZLIK	25658281,72	

39	ORTA YAYLA (ORTAKÖY)	ORTAYAYLA	24893869,84	
40	BAŞKÖY (ORTAKLAR) YAYLASI	ORTAKLAR	32406938,98	
41	VERÇENİK YAYLASI	ORTAYAYLA	24893869,84	
42	TAHPUR YAYLASI	ORTAKLAR	32406938,98	
43	AMBARLI YAYLASI	MEYDAN	7605718,8	
44	COCOĞ YAYLASI	MEYDAN	1300097,99	
45	KARAP YAYLASI	MEYDAN	1383326,61	
46	GÜNDİHAN YAYLASI	MEYDAN	753736,32	
47	GİTO YAYLASI	KANTARLI	581192,33	
48	BADARA YAYLASI	ŞENKÖY		
49	ZARGİSTAL YAYLASI	UZUNDERE		
50	İNCESU (MARBUDAM) YAYLASI	İNCESU	9458856,47	ÇAYELİ
51	ŞEMKEVUT YAYLASI	İNCESU	2238485,11	
52	EĞNAÇOR YAYLASI	İNCESU	2614327,11	
53	ÇİRMANİMAN YAYLASI	İNCESU	2147597,82	
54	KAROS YAYLASI	ÇATALDERE	3258413,74	
55	KANBOZ YAYLASI			GÜNEYSU
56	KANDEMİR YAYLASI			
57	HANDÜZÜ YAYLASI			
58	ANDON YAYLASI	KÜÇÜKÇAYIR	140583,83	MERKEZ
59	ÇAĞIRANKAYA YAYLASI			İKİZDERE
60	BÜYÜK YAYLA			
61	YEDİÇUKUR YAYLASI			
62	CİMİL BAŞKÖY (TİRON) YAYLASI	ILICA	8120666,9	
63	HOMEZE YAYLASI	DEMİRKAPI	229277,43	
64	GENCEBAY (CANCAVA) YAYLASI	GÜVENKÖY	5464825,29	
65	VAŞA YAYLASI	ÇAMLIK	5428,05	
66	SİVRİKAYA YAYLASI	SİVRİKAYA	4211663,97	
67	OVİT YAYLASI	SİVRİKAYA	427826,87	
68	GÖLYAYLA (KABAHOR) YAYLASI	GÖLYAYLA	489501,77	
69	PETRAN YAYLASI	MEŞEKÖY		
70	ÇİFTEKÖPRÜ-MELES YAYLASI	ÇİFTEKÖPRÜ		
71	KABAN YAYLASI	MEŞEKÖY	876243,56	
72	GARZAVAN YAYLASI	MEŞEKÖY	2359793,96	
73	ARÇEVİT YAYLASI			
74	ANZER YAYLASI	BALLIKÖY	26556163,47	
75	KOŞMER YAYLASI	BALLIKÖY	221084,44	
76	KÜRDÜN YURDU YAYLASI	BALLIKÖY	26556163,47	
77	İKSENİT YAYLASI	DİKTAŞ	4189022,95	
78	MAHURA YAYLASI	TOZKÖY	7962178,95	
79	MANLE YAYLASI	KİRAZLI	264115,3	
80	VARDA YAYLASI			

D.5. Sulak Alanlar

Rize İlinde sulak alan bulunmamaktadır.

D.6. Tabiat Varlıklarını Koruma Çalışmaları

D.6.1. Tabiat Anıtları

1) TAR DERESİ BULUT ŞELALESİ TABİAT ANITI :

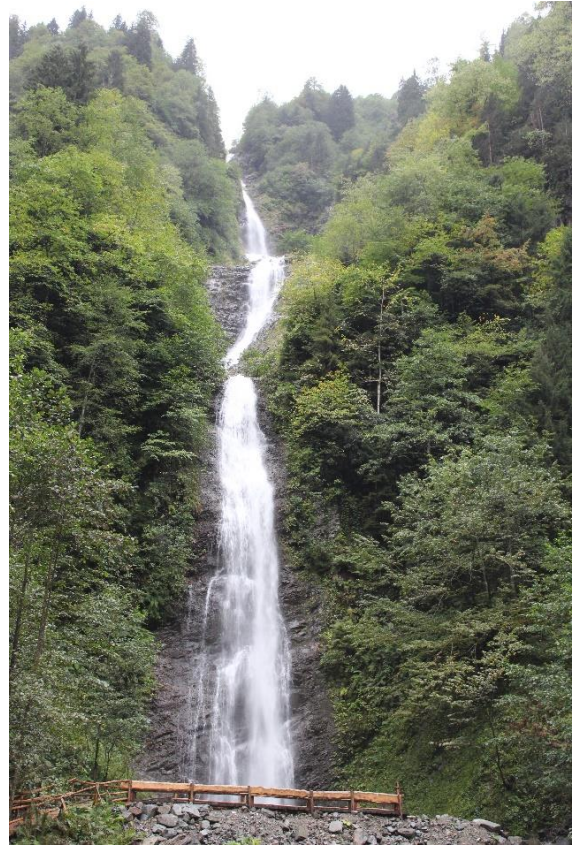
Toplam Alanı 309,74 Ha olan Tabiat Anıtı, Mülga T.C. Orman ve İşleri Bakanlığı Doğa Koruma ve Milli Parklar Genel Müdürlüğü tarafından 02.11.2015 tarihinde Tar Deresi Bulut Şelalesi Tabiat Anıtı olarak ilan edilmiştir.



Tar Deresi Şelalesi (Bulut Şelalesi)'ne uzaktan bakış



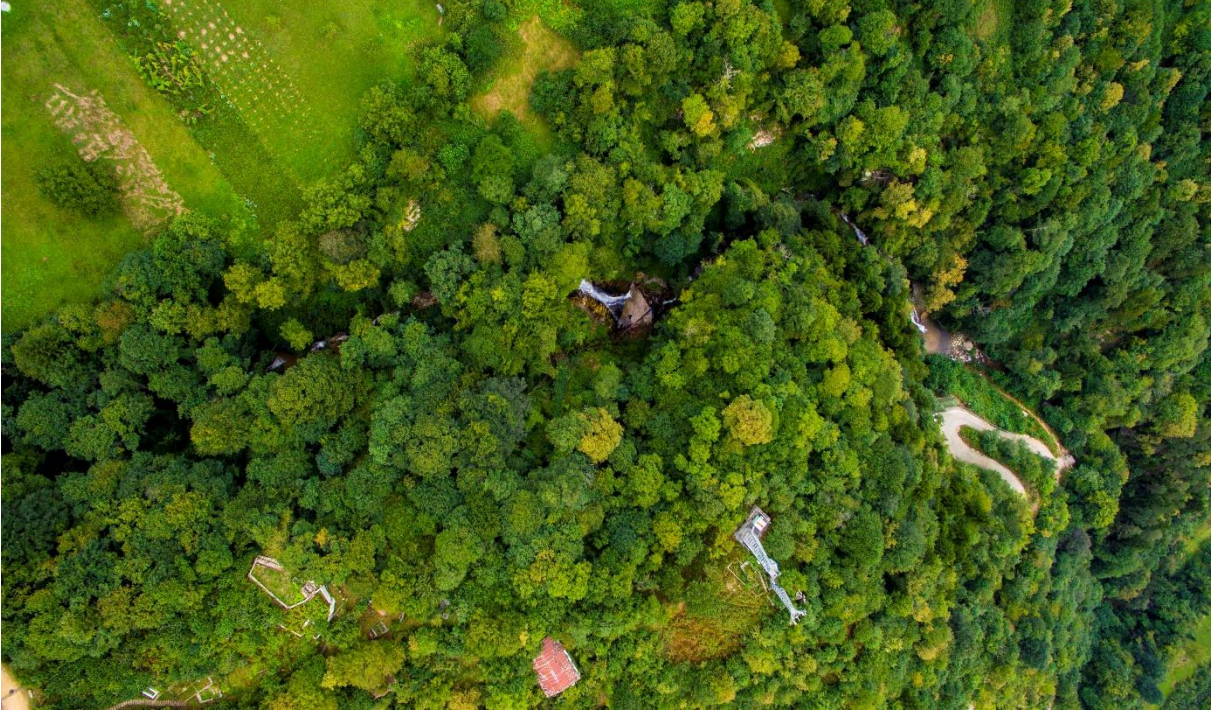
Tar Deresi Şelalesi (Bulut Şelalesi)'ne yakın bakış



Tar Deresi Şelalesi (Bulut Şelalesi)'ne uzaktan bakış

2) İKİZDERE MANLE ŞELELESİ TABİAT ANITI :

Rize ili İkizdere ilçesinde bulunan İkizdere Manle Şelalesi Tabiat Anıtı 24.09.2020 tarihinde 4,2 ha alanı kapsayacak şekilde T.C. Tarım ve Orman Bakanlığı tarafından ilan edilmiştir.



İkizdere Manle Şelalesi Tabiat Anıtı

D.6.2. Tabiatı Koruma Alanları

Rize İlinde Tabiatı koruma alanı bulunmamaktadır.

D.6.3. Anıt Ağaçlar

TESCİLLİ ANIT AĞAÇ ENVANTER FORMU					
No	İLİ	İLÇESİ	MEVKİİ	AĞAÇ TÜRÜ	ANIT AĞAÇ TESCİLİNE İLİŞKİN KARAR TARİHİ VE No (Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Bölge Kurulu'nca)
1-	RİZE	MERKEZ	YUKARI	KAYIN	21.10.2010 3011
2-	RİZE	MERKEZ	TARIM SOKAK	DEFNE	30.06.2005 /337
3-	RİZE	MERKEZ	TARIM SOKAK	FİXMANOLYA	30.06.2005 /337
4-	RİZE	MERKEZ	TARIM SOKAK	KAMELYA	30.06.2005 /337
5-	RİZE	MERKEZ	TARIM SOKAK	KRİPTOMERYA (Cryptomeria)	30.06.2005
					30.06.2005
6-	RİZE	MERKEZ	TARIM SOKAK	KAMELYA	30.06.2005 /337
7-	RİZE	MERKEZ	TARIM SOKAK	MANOLYA	30.06.2005 /337
8-	RİZE	MERKEZ	İSLAMPAŞA	ÇINAR	-
9-	RİZE	MERKEZ	PORTAKALLIK	ÇINAR	-
10-	RİZE	MERKEZ	YALI CIVARI	IHLAMUR	07.10.1999 /3546

11-	RİZE	MERKEZ	YALI CIVARI	ÇINAR	07.10.1999 /3546
12-	RİZE	MERKEZ	EMİNETTİN	MANOLYA	27.04.2011 /3332
13-	RİZE	MERKEZ	EMİNETTİN	MANOLYA	27.04.2011 /3332
14-	RİZE	MERKEZ	EMİNETTİN	ÇINAR	27.04.2011 /3332
15-	RİZE	MERKEZ	EMİNETTİN	ÇINAR	27.04.2011 /3332

D.6.4. Özel Çevre Koruma Bilgileri

İl sınırları içerisinde bulunan özel çevre koruma bölgesi bulunmamaktadır.

D.6.5. Doğal Sit Alanları

1. İkizdere Vadisi

Rize İli, İkizdere İlçesi, İkizdere Vadisi Doğal Sit Alanı, Bakanlık Makamınının 13.08.2020 tarihli ve 170536 sayılı OLUR' u ile Rize İli, İkizdere İlçesi İkizdere Vadisi 1.Derece, 2. Derece ve 3. Derece Doğal Sit Alanının koruma statüsünün yeniden değerlendirilmesi sonucunda **“Doğal Sit-Nitelikli Doğal Koruma Alanı”** ve **“Doğal Sit-Sürdürülebilir Koruma ve Kontrollü Kullanım Alanı”** olarak tescil edilmiştir.

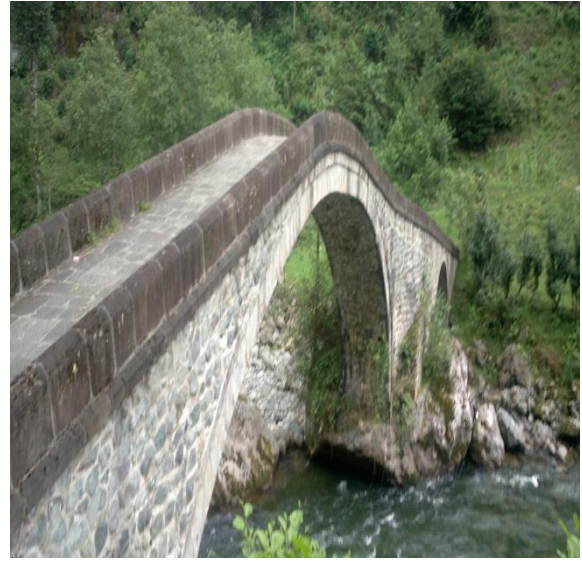




2. Çamlıhemşin İlçesi Fırtına ve Hala Derelerinin Bulunduğu Alan

Trabzon Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kurulu'nun 19/05/1998 gün ve 3148 sayılı kararıyla doğal sit ilan edilmiştir. 1/25000 ölçekli haritada sınırları belirlenen bölümlerin ***I.Derece, II. Derece ve III. Derece doğal sit, Zilkale ve Kale-i Bala çevresinin I. derece arkeolojik sit*** ilan edilmesine karar verilmiştir. Kurulun 18/02/2010 tarih ve 2529 sayılı kararı ile düzenleme yapılarak sayısal koordinat değerleri onaylanan sit sınırları yeniden belirlenmiştir.





3. Çamlıhemşin İlçesi Kaplıca Köyü Ayder Mevkii

Trabzon Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kurulu'nun 31.10.1991 gün ve 1185 sayılı kararıyla doğal sit olarak belirlenmiş, kurulun 27.06.1992 tarih ve 1404 sayılı kararı ile doğal sit alanının sınırları ve dereceleri belirlenmiştir. Yine Trabzon Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kurulunun 23.03.1998 tarih ve 3062 sayılı kararı ile Koruma Amaçlı İmar Planı ve yapılanma koşulları düzeltilerek onaylanmıştır.

Ayrıca Trabzon Tabiat Varlıklarını Koruma Bölge Komisyonu'nun 27.08.2019 tarih ve 1241 nolu kararı ile onaylanan (Ayder 146 ada 23, 24, 25, 26, 27, 28, 29, 30, 31, 32, 33, 34, 35, 36, 37, 38, 39, 65, 81, 82, 83, 84, 85, 86, 87, 88, 89, 90, 91, 97, 98, 99, 100, 101, 103 nolu parsellerin içerisinde yer aldığı) ve 11.09.2019 tarih ve 30885 sayılı Resmi Gazete'nin 1517 sayılı kararı ile "*Rize İli, Çamlıhemşin İlçesi sınırları içerisinde bulunan Ayder Kültür ve Turizm Koruma ve Gelişim Bölgesi Doğal Sit Alanının Koruma Statüsünün yeniden değerlendirilmesi sonucunda, ekli kroki ile listede sınır ve koordinatları gösterilen alanın Kesin Korunacak Hassas Alan olarak tescil ve ilan edilmesine*" 1 sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesininin 109 uncu maddesi gereğince karar verilmiştir.



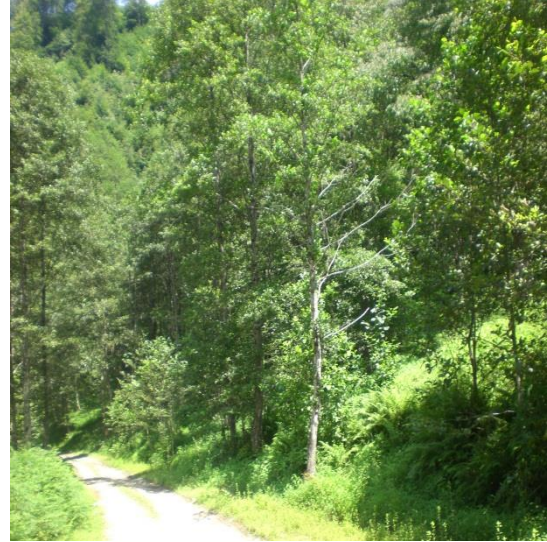


4. Fındıklı İlçesi Aksu Mahallesi

Rize İli, Fındıklı İlçesi sınırları içerisinde yer alan Fındıklı Sahil ve Aksu Mahallesi Bakanlık Makamının 13.11.2020 tarih ve 242234 sayılı Bakanlık Makamı Olur'u ile " Rize ili, Fındıklı İlçesi sınırları içerisinde yer alan Fındıklı Sahil ve Aksu Mahallesi 3. Derece Doğal Sit Alanının koruma statüsünün *yeniden değerlendirilmesi sonucunda* "**Doğal Sit-Sürdürülebilir Koruma ve Kontrollü Kullanım Alanı** " olarak *tescil ve ilan edilmesine* karar verilmiştir.

5. Fındıklı İlçesi Çağlayan Köyü Abuçağlayan Vadisi

Dere yataklarının doğal yapısı, bitki örtüsü çeşitliliği ve ilginç peyzaj bütünlüğünün çıkardığı doğal yapının korunabilmesi için Trabzon Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kurulu'nun 15/11/2008 gün ve 1852 sayılı kararı ile **1.derece doğal sit alanı** ilan edilmiştir.





6. Fındıklı İlçesi Arılı Vadisi

Bitki örtüsü çeşitliliği ve ilginç peyzaj bütünlüğünün çıkardığı doğal yapı ve özgün ahşap ağırlıklı yayla evlerinin ortaya çıkardığı doğal ve kültürel değerlerin korunabilmesi için, Trabzon Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kurulu'nun 18/02/2010 gün ve 2536 sayılı kararı ile **1. derece ve 3. derece doğal sit alanı** ilan edilmiştir.

7. Merkez İlçe Kırklartepe Köyü Ayane Tepesi

Rize İli, Merkez İlçesi Kırklartepe Köyü, Ayane Tepesi derecesi ve sınırları belirsiz Doğal Sit Alanının Bakanlık Makamının 13.11.2020 tarih ve 170560 sayılı Bakanlık Makamı Olur'u ile "**Rize İli, Merkez İlçesi sınırları içerisinde bulunan yer alan Kırklartepe Köyü, Ayane Tepesi derecesi ve sınırları belirsiz Doğal Sit Alanının yeniden değerlendirilmesi sonucunda "Doğal Sit-Nitelikli Doğal Koruma Alanı" tescil ve ilan edilmesine karar verilmiştir**

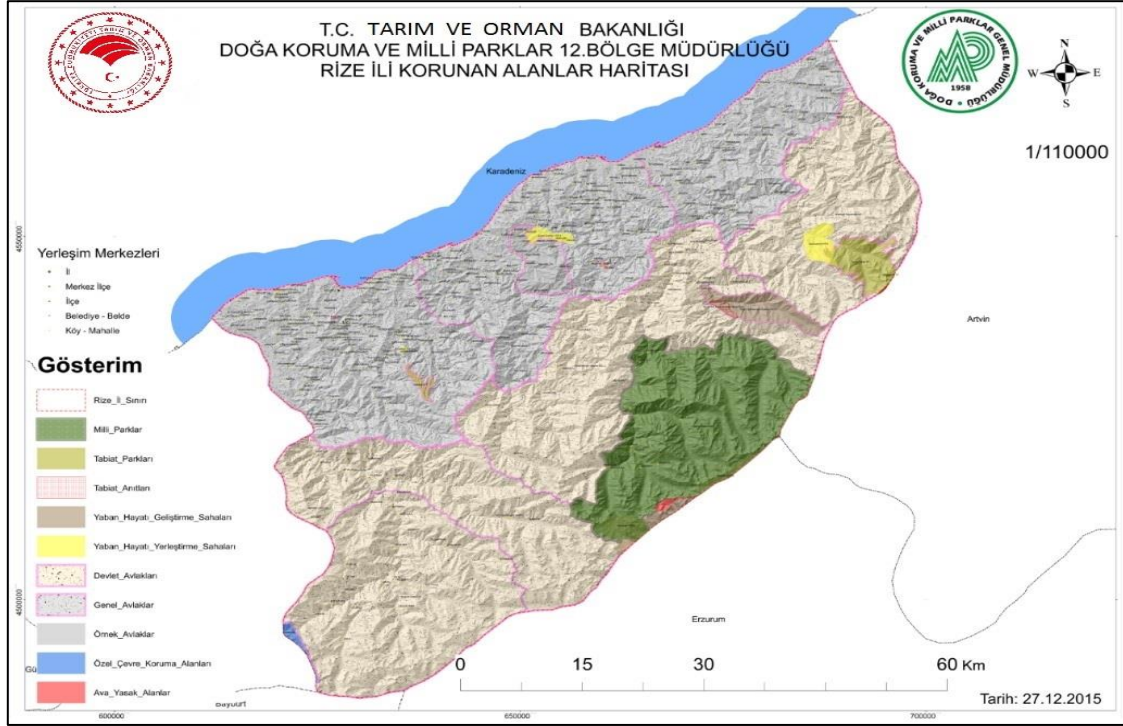


RİZE DOĞAL SİT ALANLARI ENVANTER TABLOSU

DOĞAL SİTİN ALANININ ADI	İli/İLÇESİ	KORUMA ALANI (HEKTAR)
Çamlıhemşin İlçesi Fırtına ve Hala Derelerinin Bulunduğu Alan (Trabzon Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kurulu'nun 19/05/1998 gün ve 3148 sayılı kararıyla doğal sit ilan edilmiştir. 1/25000 ölçekli haritada sınırları belirlenen bölümlerin I. II, III . Derece doğal sit, Zilkale ve Kale-i Bala çevresinin I. derece arkeolojik sit ilan edilmesine karar verilmiştir. Kurulun 18/02/2010 tarih ve 2529 sayılı kararı ile düzenleme yapılarak sayısal koordinat değerleri onaylanan sit sınırları yeniden belirlenmiştir.)	RİZE/ÇAMLIHEMŞİN-ARDEŞEN	60.500,8
Çamlıhemşin İlçesi Kaplıca Köyü Ayder Mevkii (Trabzon Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kurulu'nun 31.10.1991 gün ve 1185 sayılı kararıyla doğal sit olarak belirlenmiş, kurulun 27.06.1992 tarih ve 1404 sayılı kararı ile doğal sit alanının sınırları ve dereceleri belirlenmiştir. Yine Trabzon Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kurulunun 23.03.1998 tarih ve 3062 sayılı kararı ile Koruma Amaçlı İmar Planı ve yapılanma koşulları düzeltilerek onaylanmıştır. Ayrıca Trabzon Tabiat Varlıklarını Koruma Bölge Komisyonu'nun 27.08.2019 tarih ve 1241 nolu kararı ile onaylanan (Ayder 146 ada 23, 24, 25, 26, 27, 28, 29, 30, 31, 32, 33, 34, 35, 36, 37, 38, 39, 65, 81, 82, 83, 84, 85, 86, 87, 88, 89, 90, 91, 97, 98, 99, 100, 101, 103 nolu parsellerin içerisinde yer aldığı) ve 11.09.2019 tarih ve	RİZE/ÇAMLIHEMŞİN(AYDER)	567,06 2,20 (Kesin Korunacak Hassas Alan)

30885 sayılı Resmi Gazete'nin 1517 sayılı kararı ile "Rize İli, Çamlıhemşin İlçesi sınırları içerisinde bulunan Ayder Kültür ve Turizm Koruma ve Gelişim Bölgesi Doğal Sit Alanının Koruma Statüsünün yeniden değerlendirilmesi sonucunda, ekli kroki ile listede sınır ve koordinatları gösterilen alanın Kesin Korunacak Hassas Alan olarak tescil ve ilan edilmesine" 1 sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesinin 109 uncu maddesi gereğince karar verilmiştir.)		
Rize İli, İkizdere İlçesi, İkizdere Vadisi Doğal Sit Alanı, Bakanlık Makamının 13.08.2020 tarihli ve 170536 sayılı OLUR' u ile Rize İli, İkizdere İlçesi İkizdere Vadisi 1.Derece, 2. Derece ve 3. Derece Doğal Sit Alanının koruma statüsünün yeniden değerlendirilmesi sonucunda "Doğal Sit-Nitelikli Doğal Koruma Alanı" ve " Doğal Sit-Sürdürülebilir Koruma ve Kontrollü Kullanım Alanı" olarak tescil edilmiştir.)	RİZE/İKİZDERE	328 68.53
Fındıklı İlçesi Arılı Vadisi (Bitki örtüsü çeşitliliği ve ilginç peyzaj bütünlüğünün çıkardığı doğal yapı ve özgün ahşap ağırlıklı yayla evlerinin ortaya çıkardığı doğal ve kültürel değerlerin korunabilmesi için, Trabzon Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kurulu'nun 18/02/2010 gün ve 2536 sayılı kararı ile 1. ve 3. derece doğal sit alanı ilan edilmiştir.)	RİZE/FINDIKLI(ARILI VADİSİ)	6.792,3
Fındıklı İlçesi Çağlayan Köyü Abuçağlayan Vadisi (Dere yataklarının doğal yapısı, bitki örtüsü çeşitliliği ve ilginç peyzaj bütünlüğünün çıkardığı doğal yapının korunabilmesi için Trabzon Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kurulu'nun 15/11/2008 gün ve 1852 sayılı kararı ile 1.derece doğal sit alanı ilan edilmiştir.)	RİZE/FINDIKLI (ABUÇAĞLAYAN)	3.722,5
Rize İli, Fındıklı İlçesi sınırları içerisinde yer alan Fındıklı Sahil ve Aksu Mahallesi Bakanlık Makamının 13.11.2020 tarih ve 242234 sayılı Bakanlık Makamı Olur'u ile " Rize ili, Fındıklı İlçesi sınırları içerisinde yer alan Fındıklı Sahil ve Aksu Mahallesi 3. Derece Doğal Sit Alanının koruma statüsünün yeniden değerlendirilmesi sonucunda " Doğal Sit-Sürdürülebilir Koruma ve Kontrollü Kullanım Alanı " olarak tescil ve ilan edilmesine karar verilmiştir.	RİZE/FINDIKLI (AKSU MAHALLESİ)	18.5
Rize İli, Merkez İlçesi Kırklartepe Köyü, Ayane Tepesi derecesi ve sınırları belirsiz Doğal Sit Alanının Bakanlık Makamının 13.11.2020 tarih ve 170560 sayılı Bakanlık Makamı Olur'u ile "Rize İli, Merkez İlçesi sınırları içerisinde bulunan yer alan Kırklartepe Köyü, Ayane Tepesi derecesi ve sınırları belirsiz Doğal Sit Alanının yeniden değerlendirilmesi sonucunda " Doğal Sit-	RİZE/KIRKLARTEPE KÖYÜ (AYANE TEPESİ)	18.18

Nitelikli Doğal Koruma Alanı" tescil ve ilan edilmesine karar verilmiştir.



2873 sayılı Milli Parklar Kanunu ve 4915 sayılı Kara Avcılığı Kanununa göre Rize İlinin Korunan Alanlar Haritası

D.7. Sonuç ve Değerlendirme

Rize İli Doğu Karadeniz kıyı şeridinde yer alan subtropikal iklim özelliklerine sahip bitki örtüsü ile ülkemizde müstesna bir konumdadır. Bu konumu itibariyle gerek yağış, gerekse bitki çeşitliliği açısından çok değişik şartları ihtiva eder.

Kaynaklar

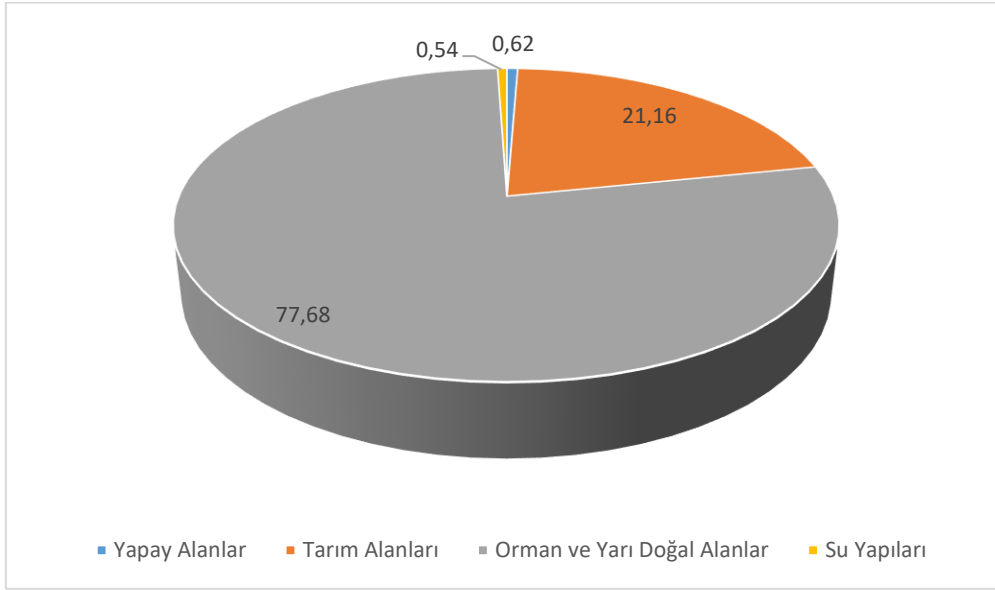
Trabzon Orman Bölge Müdürlüğü
Tarım ve Orman Bakanlığı 12. Bölge Müdürlüğü
Rize Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü
Rize İl Tarım ve Orman Müdürlüğü

E. ARAZİ KULLANIMI

E.1. Arazi Kullanım Verileri

Rize İli Doğu Karadeniz kıyı şeridinde yer alan subtropikal iklim özelliklerine sahip bitki örtüsü ile ülkemizde müstesna bir konumdadır. Bu konumu itibariyle gerek yağış, gerekse bitki çeşitliliği açısından çok değişik şartları ihtiva eder.

İlimizde monokültür tarım uygulanmaktadır. Rize ili çay tarımına tümüyle hakim olması nedeniyle ülkemiz ekonomisinde önemli bir ticaret ve ihracat merkezi halindedir. Artan nüfus yanında çay ekim alanlarının artırılmasının artık mümkün olmadığı bir duruma gelinmesi, ilimizin tarımsal yapısına daha da önemli bir konuma getirmektedir.



Grafik E.24 – 2018 yılı arazi kullanım durumuna göre arazi sınıflandırması
(<https://corinecbs.tarimorman.gov.tr>, 2021)

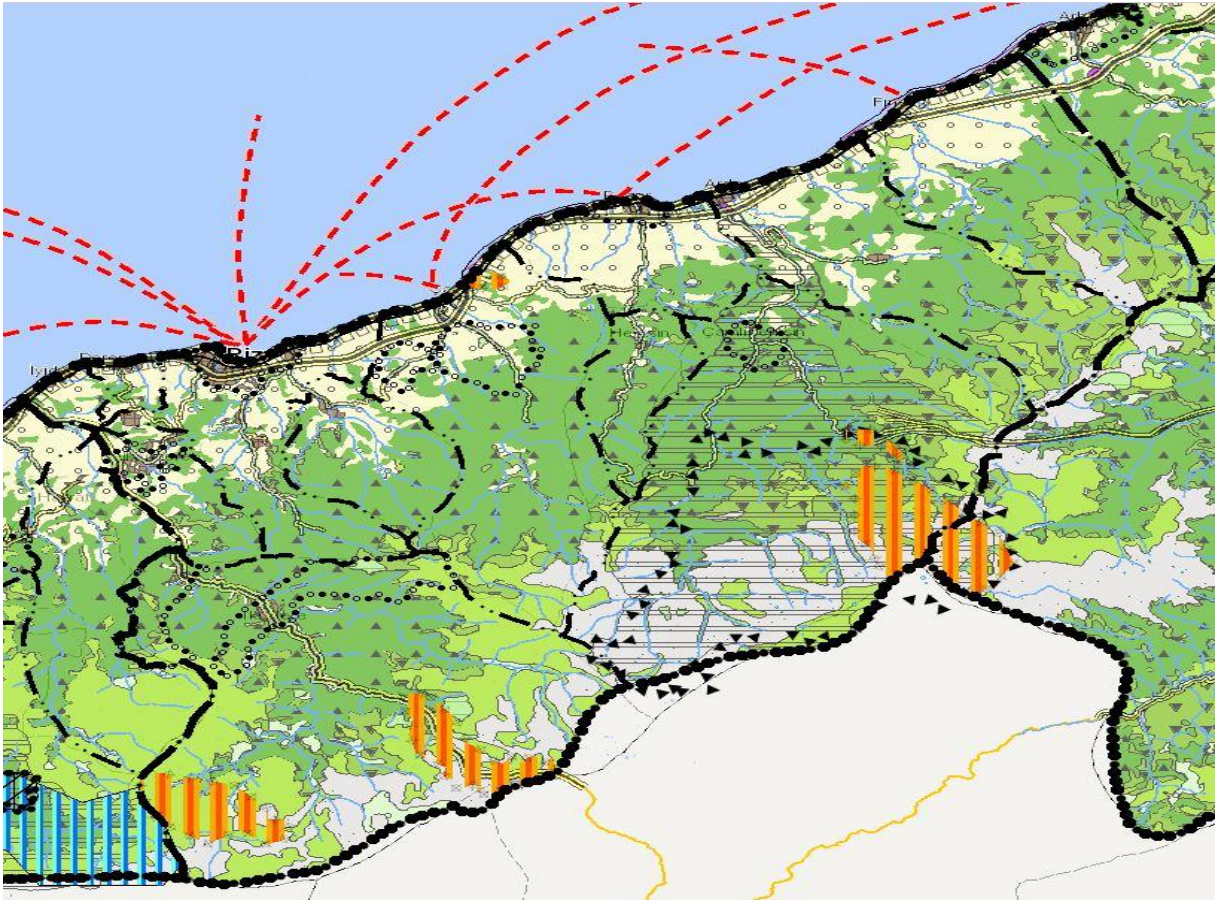
Çizelge E.60 – Arazi kullanım sınıflandırması
(<https://corinecbs.tarimorman.gov.tr>, 2021)

	ALAN BÜYÜKLÜĞÜ									
	1990		2000		2006		2012		2018	
Arazi Sınıfı	ha	%	ha	%	ha	%	ha	%	ha	%
1) Yapay Alanlar	1.185,19	0,31	1.980,79	0,52	1.735,07	0,58	2.275,12	0,59	2.374,97	0,62
2) Tarımsal Alanlar	75.378,01	19,68	75.055,85	19,59	79.409,23	20,71	80.640,14	21,05	81.050,03	21,16
3) Orman ve Yarı Doğal Alanlar	303.481,03	79,22	303.264,43	79,16	300.060,14	78,13	298.099,86	77,81	297.590,13	77,68
4) Sulak Alanlar		-	-	-	-	-	-	-	-	-
5) Su Yapıları	3.049,37	0,8	2.792,53	0,73	2.075,17	0,58	2.078,47	0,54	2.078,47	0,54
TOPLAM	383.093,6	100	383.093,6	100	383.093,6	100	383.093,59	100	383.093,60	100

E.2. Mekânsal Planlama

E.2.1. Çevre Düzeni Planı

Ordu-Trabzon-Rize-Giresun-Gümüşhane-Artvin Planlama Bölgesi 1/100.000 ölçekli Çevre Düzeni Planı, Mülga Çevre ve Orman Bakanlığı'nın 24/06/2011 tarih ve 1141 sayılı Olur'u ile onaylanarak yürürlüğe girmişti. Ancak daha sonra plana açılan davalar sonucunda ÇDP'nin bazı kararları ve hükümlerine yürütmeyi durdurma kararı verilmiştir. Bu duruma istinaden, Bakanlığımızca yeniden hazırlanan Çevre Düzeni Planı Revizyonu 17.08.2016 tarihinde onaylanmıştır.



Harita E.3 – Rize ilinin Çevre Düzeni Planı
(ÇŞİM İmar ve Planlama Şube Müdürlüğü, 2021)

Ordu-Trabzon-Rize-Giresun-Gümüşhane-Artvin Planlama Bölgesi 1/100000 ölçekli Çevre Düzeni Planında (ÇDP) temel amaç; Planlama Bölgesinin ulusal ve uluslararası önemini arttıracak, çevreyi korumayı öncelik olarak seçmiş, bölgesel dengesizlikleri gidermeye yönelik, bilgi toplumunun gereklerine uygun ve toplumsal meşruiyeti olan bir iktisadi kalkınma modeli çerçevesinde yerel kaynakların optimum ve sürdürülebilir gelişimini/kullanımını sağlayacak, geleceğe yönelik arazi kullanım kararlarını uygulama politikaları ile birlikte geliştirmektir.

E.3. Sonuç ve Değerlendirme

Rize İli Doğu Karadeniz kıyı şeridinde yer alan subtropikal iklim özelliklerine sahip bitki örtüsü ile ülkemizde müstesna bir konumdadır. Bu konumu itibariyle gerek yağış, gerekse bitki çeşitliliği açısından çok değişik şartları ihtiva eder.

Kaynaklar

Tarım ve Orman Bakanlığı (<https://corinecbs.tarimorman.gov.tr/>)

Rize Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü

F. ÇED, ÇEVRE İZİN VE LİSANS İŞLEMLERİ

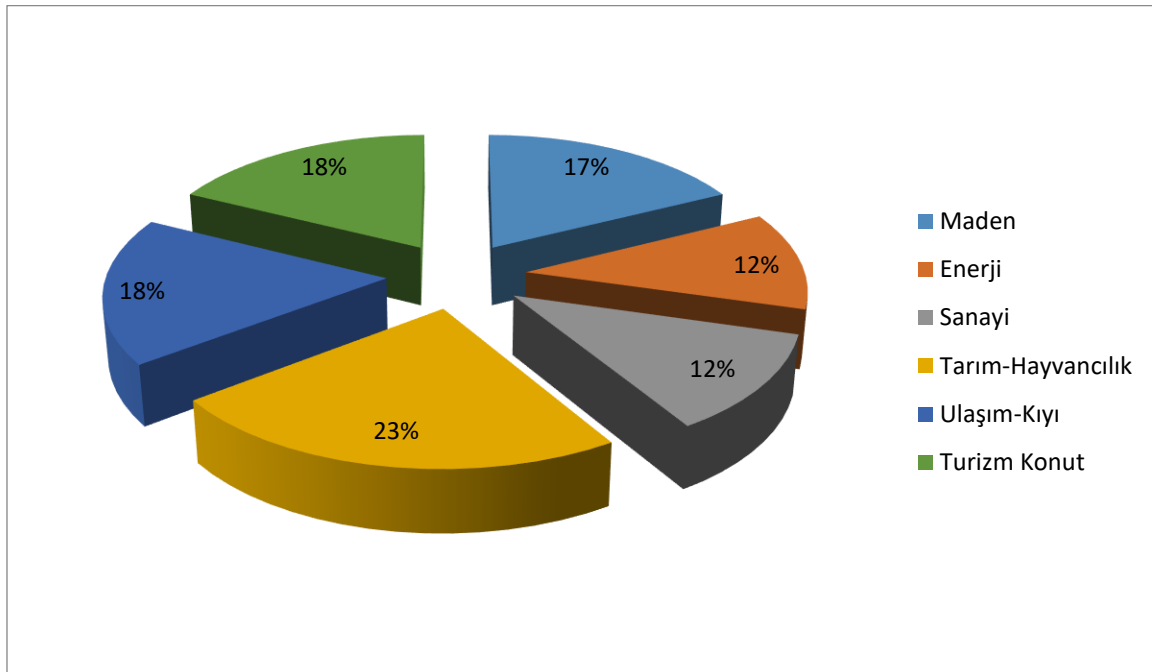
F.1. Çevresel Etki Değerlendirmesi İşlemleri

Yıl içerisinde “Çevresel Etki Değerlendirmesi (ÇED) Yönetmeliği” kapsamında Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü (ÇŞİM) tarafından verilen Ek-2 Listesi ÇED Gereklidir ya da Gerekli Değildir Kararları, sayıları ve bunların sektörel dağılımlarına ait Çizelge ve Grafikler aşağıda yer almaktadır.

Çizelge F.61 – Bakanlık merkez ve ÇŞİM tarafından 2020 yılı içerisinde alınan ÇED Olumlu ve ÇED Gerekli Değildir Kararlarının sektörel dağılımı

(e-ÇED Yazılımı, <https://ced.csb.gov.tr/>, 2020)

Karar	Maden	Enerji	Sanayi	Tarım-Gıda-Hayvancılık	Ulaşım-Kıyı	Turizm-Konut	TOPLAM
ÇED Gerekli Değildir	3	2	2	4	3	3	17
ÇED Gereklidir	0	0	0	0	0	0	0
ÇED Olumlu Kararı	0	0	0	0	0	0	0
ÇED Olumsuz Kararı	0	0	0	0	0	0	0



Grafik F.25 – 2020 yılında ÇED Gerekli Değildir Kararı alınan projelerin sektörel dağılımı

(e-ÇED Yazılımı, <https://ced.csb.gov.tr/>, 2020)

Çizelge F.62 – Bakanlık merkez ve ÇŞİM tarafından 2014-2020 yılları arasında verilen muafiyet kararlarının sektörel dağılımı

(e-ÇED Yazılımı; <https://ced.csb.gov.tr/>, 05/2020)

Maden	Enerji	Sanayi	Tarım-Gıda-Hayvancılık	Atık-Kimya	Su	Ulaşım-Kıyı	Turizm-Konut	TOPLAM
20	5	119	162	38	21	45	76	

Çizelge F.63 – 2014-2020 yılları arasında verilen iade/iptal kararlarının sektörel dağılımı

(e-ÇED Yazılımı; <https://ced.csb.gov.tr/>, 05/2020)

Maden	Enerji	Sanayi	Tarım-Gıda-Hayvancılık	Su	TOPLAM
6	1	1	4	1	13

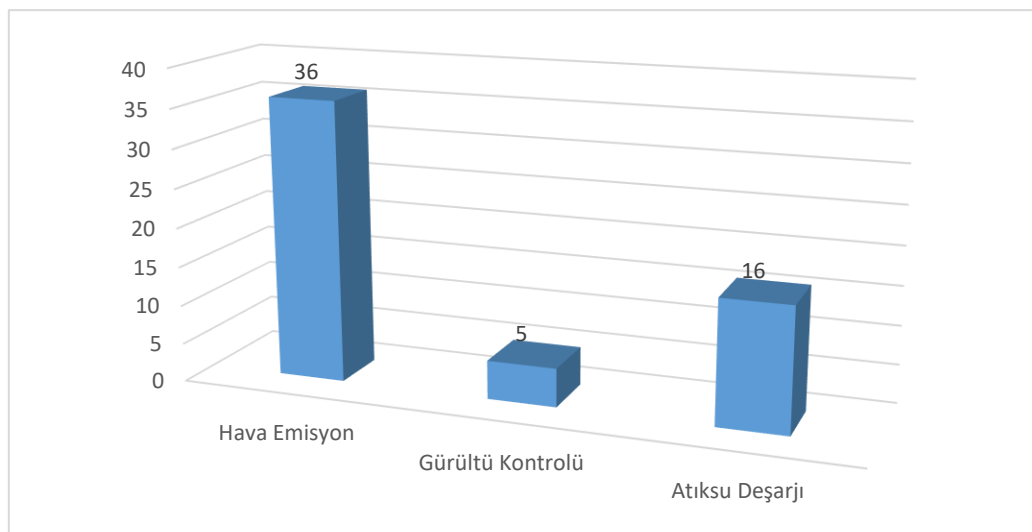
F.2. Çevre İzin ve Lisans İşlemleri

Yönetmelik kapsamında verilen geçici faaliyet belgeleri, çevre izni ve çevre izni ve lisansı belgeleri sayıları doğrultusunda ve Çizelge ve Grafikler oluşturulmuştur.

Çizelge F.64 – 2020 yılında Bakanlık Merkez teşkilatı ve ÇŞİM tarafından verilen Geçici Faaliyet Belgesi ve Çevre İzin/Çevre İzin ve Lisansı Belgesi sayıları

(e-İzin Yazılımı, 2020)

	EK-1	EK-2	TOPLAM
Geçici Faaliyet Belgesi	-	17	17
Çevre İzin/Çevre İzin ve Lisans Belgesi	-	39	39
Çevre İzni Muafiyet Sayısı	15		15
TOPLAM			



Grafik F.26 – 2020 yılında verilen Çevre İzin/ Çevre İzin ve Lisans Belgelerinin konularına göre dağılımı

(e-izin yazılımı, 2020)

Toplamda 39 tesis olmak üzere; 18 tesise hava emisyonu konulu, 3 tesise atıksu deşarjı konulu, 5 tesise hava emisyonu ve gürültü kontrolü konulu, 13 tesise hava emisyonu ve atıksu deşarjı konulu çevre izni belgesi düzenlenmiştir.

F.3. Sonuç ve Değerlendirme

İlimizde ÇED ve Çevre izin işlemleri ÇED ve Çevre İzinleri Şubesince yürütölmektedir. İlimizde taş ocakları, kırma eleme tesisleri, hazır beton santralleri ve Çay Fabrikalarının fazla olmasıyla birlikte en çok Hava Emisyon konu çevre izin süreçleri yürütölmektedir.

Kaynaklar

Rize Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü

e-ÇED Yazılımı

e-İzin Yazılımı

G. ÇEVRE DENETİMLERİ VE İDARİ YAPTIRIM UYGULAMALARI

G.1. Çevre Denetimleri

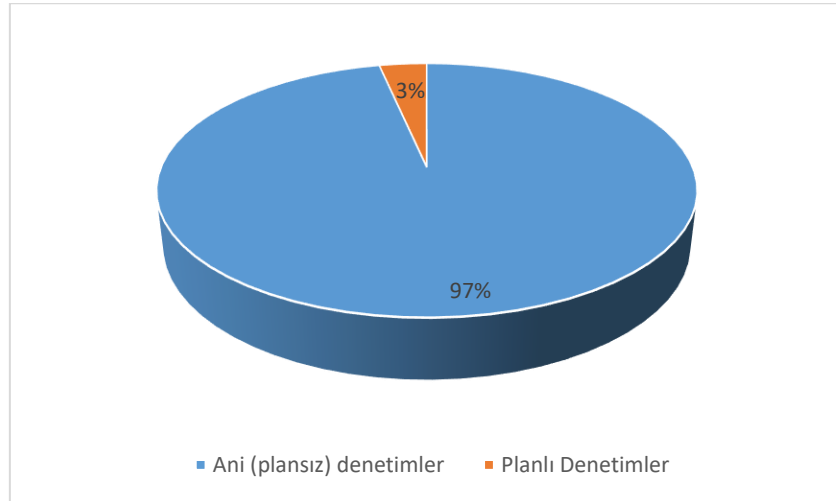
Bu rapor kapsamında denetim faaliyetleri değerlendirilirken, gerçekleştirilen denetimler planlı (rutin) ve ani (plansız-rutin olmayan) denetimler olarak ikiye ayrılmıştır. Planlı denetimler, bir ya da çok yıllık bir program çerçevesinde İl Müdürlüğü tarafından haberli veya habersiz olarak gerçekleştirilen denetimlerdir. Plansız denetimler ise;

- izin yenileme prosedürünün bir parçası olarak,
- yeni izin alma prosedürünün bir parçası olarak,
- kaza ve olaylar sonrasında (yangın ve aniden ortaya çıkan kirlilikler gibi),
- mevzuata uygunsuzluğun fark edildiği durumlarda,
- Bakanlık ya da ÇŞİM tarafından gerek görülen durumlarda,
- ihbar veya şikâyet sonrasında

ani olarak gerçekleşen ve herhangi bir programa bağlı kalınmaksızın ÇŞİM tarafından yapılan denetimlerdir.

Çizelge G.65 - 2020 yılında ÇŞİM tarafından gerçekleştirilen denetimlerin sayısı
(e-denetim yazılımı, 2020)

Denetimler	Toplam
Planlı denetimler	10
Plansız (ani+şikâyet) denetimler	286
Genel toplam	296



Grafik G.27 – ÇŞİM tarafından 2020 yılında gerçekleştirilen planlı ve ani çevre denetimlerinin dağılımı
(e-denetim yazılımı, 2020)

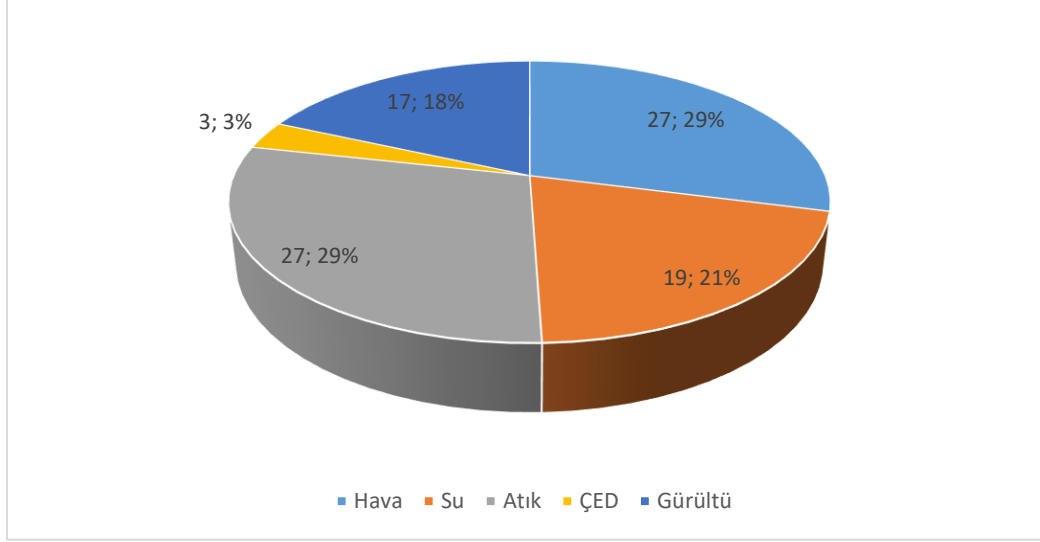
G.2. Şikâyetlerin Değerlendirilmesi

İl Müdürlüğünde bulunan bilgiler kapsamında şikâyetlere ilişkin hazırlanan çizelge aşağıda yer almaktadır.

Çizelge G.66 – 2020 yılında ÇŞİM’e gelen tüm şikâyetler ve bunların değerlendirilme durumları

(e-denetim yazılımı, 2020)

Şikâyetler	Hava	Su	Toprak	Atık	Kimyasallar	Gürültü	ÇED	TOPLAM
Şikâyet sayısı	27	19	-	27	-	17	3	93
Denetimle sonuçlanan şikâyet sayısı	27	19	-	27	-	17	3	93
Şikâyetleri denetimle sonuçlanma (%)	100	100	-	100	-	100	100	100



Grafik G.28 – 2020 yılında ÇŞİM gelen şikâyetlerin konulara göre dağılımı

(e-denetim yazılımı, 2020)

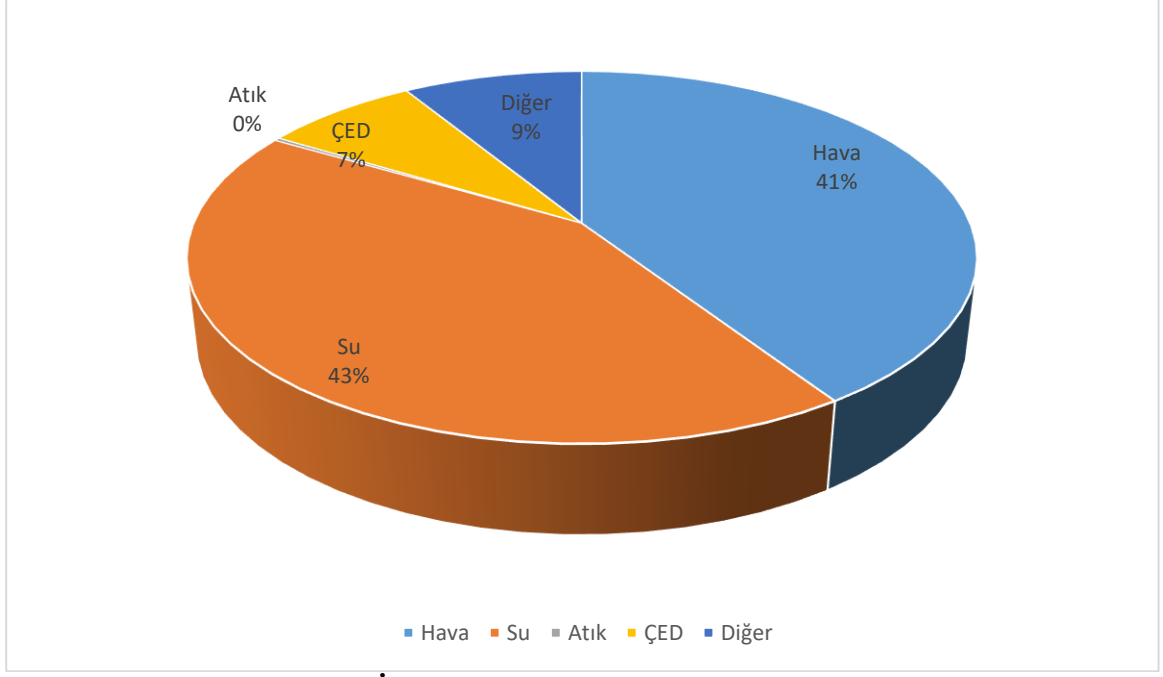
G.3. İdari Yaptırımlar

2020 yılı içerisinde verilen idari yaptırım kararlarına ilişkin olarak aşağıdaki çizelge ve grafik hazırlanmıştır.

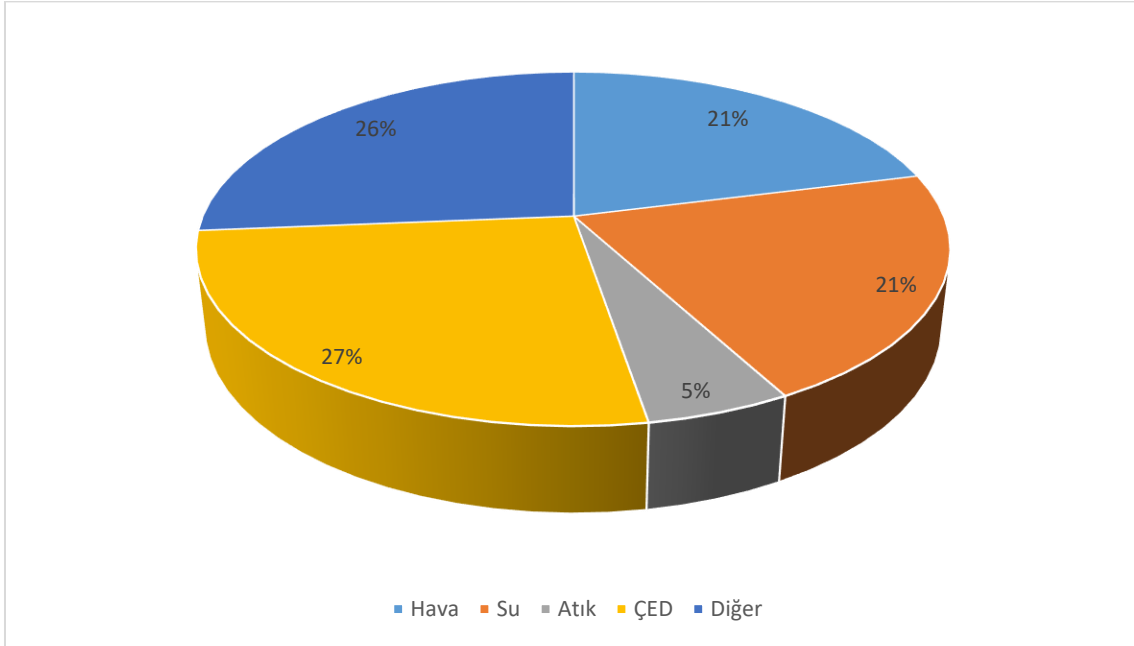
Çizelge G.67 – 2020 yılında ÇŞİM tarafından uygulanan ceza miktarları ve sayısı

(e-denetim yazılımı, yıl)

	Hava	Su	Toprak	Atık	Gürültü	ÇED	Diğer	TOPLAM
Ceza Miktarı (TL)	337.694	353.996		2.199		62.886,98	72.645,31	829.421,29
Uygulanan Ceza Sayısı	4	4		1		5	5	19



Grafik G.29 – 2020 yılında ÇŞİM tarafından uygulanan idari para cezaları miktarının konulara göre dağılımı
(e-denetim yazılımı, 2020)



Grafik G.30 - 2020 yılında ÇŞİM tarafından uygulanan idari para cezaları sayısının konulara göre dağılımı
(e-denetim yazılımı, 2020)

G.4. Çevre Kanunu Uyarınca Durdurma Cezası Uygulamaları

ÇED kararı alınmadan faaliyete başlayan 3 adet madencilik faaliyetine idari para cezası uygulanmış olup faaliyetleri durdurulmuştur.

G.5. Sonuç ve Değerlendirme

2872 sayılı evre Kanunu kapsamında belirli aralıklarla planlı ya da plansız (ani) olarak denetimler gerçekleştirilerek gerekli iş ve işlemler yapılmaktadır. Ayrıca gelen Őikayetler zerine gerekli denetim ve kontroller yapılmakta olup 2872 sayılı kanun çerçevesinde gerekli işlemler yapılmaktadır.

Kaynaklar

Rize evre ve Şehircilik İl Müdürlüğü
e-Denetim Yazılımı

H. ÇEVRE EĞİTİMLERİ

Rize Belediyesi çevre bilincinin topluma yansımaları, yarınlarımızın geleceği olan çocuklarımıza, çevre ve doğasıyla daha temiz bir Rize bırakabilmek için Sıfır Atık Projesini şehirde uygulamaya devam ediyor.

Rize Belediyesi'nin organizesinde 2019-2020 Eğitim - Öğretim yılında 'Rize Senin' projesiyle ilkokul, ortaokul, lise ve anaokullarında toplamda 51 okul, 25000 öğrenciye Sıfır Atık eğitimleri verilmiş olup kampanya okullarımızda devam ediyor.

2019-2020 Eğitim-Öğretim yılında okullarımızda gerçekleştirilen Sıfır Atık Kampanyası süresince öğrencilerimiz, velilerimiz ve öğretmenlerimizin de desteği ile toplamda, 1.500 kg atık pil, 24.050 kg elektronik atık, 21.625 parça atık giysi, 1.365 lt atık yağ toplandı.

Rize Senin Projesi çerçevesinde kampanyaya destek veren okullara ve katılım sağlayan öğrencilere hediyeleri düzenlen törenle verildi.

5 HAZİRAN DÜNYA ÇEVRE GÜNÜ ETKİNLİKLERİ

2020 yılında Covid-19 salgını sebebiyle 5 Haziran Dünya Çevre Günü kapsamında etkinlik düzenlenmemiştir.

Kaynaklar

Rize Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü